

THE ALLIANCE PARTY OF NORTHERN IRELAND

Allianssi-puolueen pelivaran avaus ja sen argumentoinnin retoriikkaa

Pohjois-Irlannin parlamentissa 1998–2001

Reijo Alkula

Pro gradu -tutkielma

Valtio-oppi

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Syksy 2015

Tiivistelmä

THE ALLIANCE PARTY OF NORTHERN IRELAND

Allianssi-puolueen pelivaran avaus ja sen argumentoinnin retoriikkaa Pohjois-Irlannin parlamentissa 1998–2001

Reijo Alkula

Pro gradu -tutkielma

Valtio-oppi

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Kari Palonen

Syksy 2015

77 sivua.

Tässä pro gradu-tutkielmassani tutkin Allianssi-puolueen pelivaran muodostamisen keinoja Pohjois-Irlannin parlamentissa eli Stormontissa vuosina 2000-2001 käydyissä hallitusohjelmadebateissa. Lisäksi käyn jonkin verran läpi vuosien 1998-2001 käytyjen työjärjestysdebattien puheenvuoroja valottaakseni Stormontin työjärjestyksen luonnetta ja avainkohtia. Hallitusohjelmaa käsittelevissä täysistunnoissa Allianssi pyrki puheenvuoroissaan sekä hallitusohjelman esityksen muutosesityksellään politisoimaan hallitusohjelmasta käytyä debattia oman unionistisen ja nationalistisen kahtiajaon ulkopuolisen agendan mukaisesti. Allianssin tarkoituksena oli tuoda omaa näkökulmaansa esille argumentoimalla oman agendansa puolesta ja esitettyä hallitusohjelmaa vastaan.

Tutkimusmetodinä tässä tutkimuksessa käytän pääasiassa William Gerard Hamiltonin *The Parliamentary Logick*-teoksen parlamenttipuheita koskevia maksimeja sekä Albert Hirschmanin *The Rhetoric of Reaction: Perversity, Futility, Jeopardy*-teoksen taantumuksellisen retoriikan narratiiveja sekä niiden vasinpareja. Lisäksi pyrin tutkimaan Allianssin ja muiden puolueiden puheenvuorojen argumentoinnin lisäksi Stormontin parlamentaarista lunnetta yleisesti vertaamalla sen proseduuria parlamentarismien teorian pohjalta tehtyihin määritelmiinsiiitä.

Tutkimukseni tuloksista on tehtävissä kahdenlaisia päätelmiä. Ensinnäkin Allianssi osittautui analysoimissani debateissa kyvykkääksi politisoimaan agendansa mukaisesti vallitsevaa käsitystä Pohjois-Irlannin politysta ja täten tuomaan esiin sen epäkohtia. Allianssin argumentit agendansa puolesta ja muiden puolueiden vasta-argumentit vastasivat rakenteeltaan ja tyyliltään paljolti Hirschmanin ja Hamiltonin teorioiden rakenteita. Tästä toisena johtopäätöksenä voidaan analyysini pohjalta todeta Stormontin toimivan dissensusukseen perustuvan parlamentin tavoin, kuten yhtäläisyydet Hamiltonin ja Hirschmanin kanssa osoittavat. Puoleet joiutuvat vasta-argumentein reagoimaan toistensa argumentteihin parlamentaarisen puhetyylin mukaisesti.

Asiasanat: Parlamentarismi, Pohjois-Irlanti, Alliance Party of Northern Ireland, argumentaatio, retoriikka, pelivara, Hamilton.

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	1
1.1 Tutkimuksen kulku.....	3
1.2 Tutkimuskysymys ja tutkimuskohde.....	4
2. POHJOIS-IRLANNIN LYHYT POLIITTINEN HISTORIA JA ALLIANSSI.....	10
2.1 Act of Union ja Irlannin jako.....	10
2.2 Konfliktin alku ja Allianssin perustaminen.....	14
2.3 Sunningdale ja muut konfliktin ratkaisuyritykset.....	16
2.4 Good Friday Agreement, uusi parlamentti ja Allianssin rooli neuvotteluissa.....	17
3. NORTHERN IRELAND ASSEMBLY – PARLAMENTTI JA SEN PROSEDUURI.....	21
3.1 Parlamentaarinen hallitusmuoto ja parlamentarismi.....	23
3.2 Pitkänperjantain sopimus ja Northern Ireland Act -vaikutukset parlamentin proseduriin ja hallituksen rakenteeseen.....	26
3.3 Pohjois-Irlannin parlamentin työjärjestyksen parlamentaarisuus?.....	29
3.4 Työjärjestyksen identiteettisääntö ja sen vaikutus parlamentin toimintaan poliittisesti.....	36
4. PROGRAMME FOR GOVERNMENT: DEBATTIA PUOLESTA JA VASTAAN JA ALLIANSSIN MUUTOSESITYS.....	39
4.1 Stormontin puheenvuorojen argumentaation analysointia – Hamilton ja Hirschman.....	41
4.2 Hallitusohjelman luonnos debatin kohteena 13.11.2000.....	45
4.3 Hallitusohjelman käsittely täysistunnoissa 5.–6.3.2014 ja Allianssin muutosesitys hallituksen esitykseen.....	55
4.4 Allianssin pelivaran luominen ja argumentointi sen puolesta ja sitä vastaan.....	66
5. LOPPUPÄÄTELMÄT.....	69
Lähteet.....	74

1. JOHDANTO

Pohjois-Irlannista puhuttaessa nousee yleensä ensimmäisenä esille alueen voimakas kahtiajako unionistisen ja nationalistisen yhteisön välillä ja varsinkin vuodesta 1969 asti kestänyt aseellinen konflikti edellä mainittujen yhteisöjen paramilitaarien ryhmittymien ja britti-armeijan välillä. Näiden kahden vastakkaisen identiteetin vallitseman poliittisen ilmapiirin huomasin myös itse ollessani opiskelijavaihdossa Belfastissa syksyllä 2012. Näin unionistien ja nationalistien merkitsevän edelleen ”reviirejään” kiinnittämällä lyhtypylväisiin Irlannin tasavallan, Ulsterin tai Yhdistyneen kuningaskunnan lippuja riippuen siitä oltiinko unionistien vai nationalistien asuttamassa kaupunginosassa.

Avatakseni Pohjois-Irlannin sisäistä politiikkaa ja valtasuhteita lienee syytä esitellä alueen keskeiset poliittiset viiteryhymät ja heidän poliittisen toiminnan tavoitteet ja päämäärät. Yleisenä karkeana kahtiajakona unionistien ja nationalistien välillä on uskonto. Katolinen väestönosa kuuluu pääasiassa nationalistiseen yhteisöön. Heitä Pohjois-Irlannin parlamentissa (tästä lähin Stormont) pääasiassa edustavat SDLP (Social democratic and labour Party) ja Sinn Féin. Viimeksi mainittu tunnetaan myös IRA:n (Irlannin tasavaltalaisarmeija) poliittisena siipenä. SDLP on näistä kahdesta maltillisempi mutta kummankin politiikan pitkän tähtäimen tavoitteena on Pohjois-Irlannin liittäminen osaksi Irlannin tasavaltaa. Sinn Féin mielletään siis näistä kahdesta radikaalimmaksi ja republikaaneiksi (McEvoy 2008, 52–60, 63–67).

Unionistinen yhteisö sitä vastoin koostuu uskonnoltaan protestanteista (anglikaanit, presbyteerit, metodistit), joita Stormontissa edustavat pääpuolueet ovat DUP (Democratic Unionist Party) ja UUP (Ulster Unionist Party). Unionistisen politiikan pääperiaatteena on Pohjois-Irlannin pysyminen kiinteänä osana Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja brittiläisen kulttuurin ja tradition korostaminen on voimakkaasti läsnä näiden puolueiden politiikassa. UUP on näistä kahdesta maltillisempi ja lähempänä poliittista keskustaa kun taas DUP on pääasiassa unionistisen yhteisön lojalisti-siiven äänenkannattaja. Lojalistit ovat osaksi ääriunionisteja, joiden joukosta nousevat paramilitaristiset järjestöt kuten UDR (Ulster Defence Regiment) ja UVF (Ulster Volunteer Force). (McEvoy 2008, 45–52, 67–72)

Tämän tutkielman keskiössä oleva Allianssi-puolue (Alliance party of Northern Ireland) luokittelee itsensä edellisistä puolueista poiketen unionistisen ja nationalistisen blokin ulkopuolelle, sillä puolue ei tunnusta vallitsevaa kahtiajakoa vaan ajaa omaa yhden yhteisön politiikkaansa. Perustaltaan puolue on kuitenkin unionistinen siinä mielessä, että se tukee Pohjois-Irlannin olemista osana Yhdistynyttä kuningaskuntaa. Puolue kerää kannatusta molemmista yhteisöistä, mutta suurin osa sen kannatuksesta tuli 2000-luvun alussa keskiluokkaisten maltillisten unionistien keskuudesta (Evans, J. A. J. 2003, 38). Toisaalta Cathal McCallin (1999, 191) mukaan Allianssi kuitenkin kategorisesti pyrkii kieltämään tämän yhteyden. Allianssi toimi Pitkänperjantain sopimusta (Good Friday Agreement, GFA) tehdessä monin paikoin sillanrakentajana ja kompromissiratkaisujen esittäjänä nationalistien ja unionistien välillä, erityisesti SDLP:n ja UUP:n (Mitchell 2002, 125).

Erityisesti länsieurooppalaisesta toisen maailmansodan jälkeisestä kontekstista katsottuna Pohjois-Irlannin konflikti on varsin erikoislaatuinen, josta löytyy yhtymäkohtia lähinnä vain Espanjan baskialueen konfliktin kanssa. Alueen politiikan voimakkaasta kaksinaisuusudesta kertoi vielä joulukuussa 2012 leimahtaneet mellakat, joiden syynä oli Belfastin kaupunginvaltuuston päätös rajoittaa brittilipun liputusta kaupungintalon katolla vain kansallisiin juhlapäiviin. Lojalisteiksi itsensä nimittäneet mielenosoittajat mellakoivat pitkään painostaakseen valtuustoa päätöksen kumoamiseksi. Päätöksen taustalla ratkaisevana tekijänä toimi Allianssi-puolue, joka oli syntyneen kompromissiratkaisun taustalla saaden samaten lojalistien vihat niskoilleen. (BBC Northern Ireland 8.12.2012) Mielenkiintoni Allianssiin heräsi juuri näiden tapahtumien kautta, sillä puolue erottui selvästi Pohjois-Irlannin muuten bipolaarisesta poliittisesta elämästä tietynlaisella sisällyttävällä keskitien politiikallaan.

Pohjois-Irlannin konfliktista ja alueen politiikasta on tehty varsin runsaasti tutkimusta menneinä vuosina, mutta Allianssista itsestään verraten vähän. Syynä tälle saattaa hyvin olla juuri kyseisen alueen politiikan voimakas bipolarisoituminen, mikä on monissa tapauksissa asettanut Allianssin tapaiset poliittiset puolueet paitsioon. Muihin Pohjois-Irlannin poliittisiin puolueisiin verrattuna Allianssi on myös pienimmästä päästä, joten sen poliittinen näkyvyys ja painoarvo eivät myöskään ole samalla tasolla muihin puolueisiin verrattuna. Pohjois-Irlannin puoluepolitiikassa on myös huomionarvoista, että puolueita

äänestetään siellä voimakkaasti etnisen identiteetin mukaan, ei niinkään esimerkiksi yhteiskuntaluokan tai poliittisten mielipiteiden perusteella kuten monissa muissa parlamentaarisisissa demokratioissa on tapana. (Mitchell 2002, 42). Alliance rikkoo tätä kaavaa, sillä puolue vastustaa kiivaasti nurkkakuntaisuutta (sectarianism) ja ajaa omaa ”radikaalia keskitien” politiikkaansa. (Alliance party 2011).

Ehkäpä lähimmäksi Allianssia menevä tutkimus on Anna Björkin (2006) Pro gradu -työ NIWC (Northern Ireland Women's Coalition) -puolueesta ja sen toiminnasta Pohjois-Irlannin parlamenttia muodostettaessa ja sitä ennen. NIWC oli Allianssin tapaan julistanut olevansa vallitsevan kahtiajaon ulkopuolinen poliittinen vaikuttaja. Tämän lisäksi tässäkin tutkielmassani käyttämät Mitchellin (2002) sekä Jocelyn Evansin ja Jonathan Tongen (2003) akateemiset artikkelit ovat harvoja itse Allianssia pääosin käsitteleviä akateemisia julkaisuja. Laajaa valtio-opillista tutkimusta itse puolueesta on siis tehty hyvin niukalti jos ollenkaan ja tavoitteeni tässä tutkielmassa on lisätä oma puheenvuoroni tähän asti kovin vähälle huomiolle jääneeseen ilmiöön Pohjois-Irlannin politiikassa.

Näin suomalaisesta näkökulmasta syvästi jakautuneen Pohjois-Irlannin politiikka vaikuttaa varsin mielenkiintoiselta. Kontrasti suomalaiseen politiikkaan on melkoinen, sillä etniseen identiteettiin perustuvaa voimakasta kahtiajakoa meillä ei ole. Puolueen poliittinen liikkumavara on tässä kahden eri blokin hallitsemassa poliittisessa järjestelmässä varsin rajattu ja mielestäni tutkimuksen arvoinen. Mielenkiintoisen asetelman lisäksi Allianssin poliittista ”pelivaraa” Pohjois-Irlannin parlamentissa (Stormont) ei ole aikaisemmin tutkittu. Tutkimuskohteesta ja -kysymyksestä jatkan tarkemmin seuraavassa aihetta käsittelevässä alaluvussa.

1.1 Tutkimuksen kulku

Tutkimukseni lähtee liikkeelle aineiston ja tutkimuskysymysten esittelyllä. Johdanto-osuudessa pyrin johdattelemaan lukijan aiheeseen avaamalla yleisesti Pohjois-Irlannin poliittista tilannetta ja esittelemällä alueen politiikan keskeisiä käsitteitä ja vaikuttajia yleisesti sekä erityisesti Allianssi-puoluetta. Luvussa kaksi lähdän taustoittamaan vuoden 1998–2001 tapahtumia historiaosuudella, joka keskittyy vuosiin 1969–1998 eli Pohjois-Irlannin konfliktiin (The Troubles) päättyen rauhanprosessin tuloksena syntyneeseen

Pitkänperjantain sopimukseen (Good Friday Agreement, lyh. GFA) ja nykyisessä muodossaan olevan Pohjois-Irlannin parlamentin muodostamiseen. Tässä historiakatsauksessa pyrin pitämään Allianssin tapahtumien keskiössä ja katsomaan alueen poliittista historiaa juuri Allianssin näkökulmasta. Luvussa kolme tulen esittelemään tutkimukseni teoreettista puolta. Analyysini pohjana tulee olemaan Pohjois-Irlannin parlamentin parlamentaarisuuden tarkastelu ja Allianssin ”pelivaran” ilmeneminen muutamissa valitsemissani kyseisen parlamentin täysistuntojen debateissa. Luvussa kolme käsittelen parlamentaarisen päätöksenteon ja parlamentarismien teoriataustaa pohjustaakseni tutkimusaineistolleni esittämiä kysymyksiä. Tulen tässä luvussa tämän teorian pohjalta analysoimaan Stormontin työjärjestystä ja kuinka se reflektoi parlamentarismien periaatteisiin sekä Allianssiin edustajiin. Neljäs luku käsittelee tutkimusaineistooni eli 1998 käytyjä parlamentin proseduuridebatteja sekä 5.–6.3.2001 käytyjen hallitusohjelmadebatteja. Luvun kolme teoriataustaa pyrin nivomaan yhteen tässä luvussa. Nelosluvussa käytän parlamenttidebattien analysoinnissa pääasiallisina työkaluina William Gerard Hamiltonin teoksesta *The Parliamentary Logick* esittämiä parlamenttipuheisiin keskittyviä maksiimeja ja ohjeita. Toiseksi tulen käyttämään Albert Hirschmanin *The Rhetoric of Reaction* -teoksessaan esittelemiä taantumuksellisen retoriikan argumentoinnin keinojen kolmea eri tyyliä sekä niiden progressiivisia vastinpareja. Varsinainen tutkielmani metodina on siis parlamenttipuheenvuorojen argumentaation analysointi Pohjois-Irlannin polityn politisoinnin ja näin ollen pelivaran avauksen tapojen ja rakenteiden näkökulmasta. Debattien puheenvuorojen argumentoinnin rakenteet ja tavat ovat siis tässä ennen muuta tarkastelun kohteena. Suurin fokus on tietysti Allianssissa ja sen puheenvuoroissa, eli kuinka he argumentointinsa kautta pyrkivät politisoimaan vallitsevaa Stormontin rakennetta ja epätasa-arvoista päätöksentekoproseduuria. Viidennessä luvussa ovat loppupäätelmät.

1.2 Tutkimuskysymys ja tutkimuskohde

Tutkimuskohteenani ja primääriaineistona tässä tutkielmassa ovat Pohjois-Irlannin parlamentin kolmen eri täysistunnon (13.11.2000, 5.–6.3.2001) debatit. Tarkemmin sanottuna keskityn Trimblen hallituksen ensimmäisestä hallitusohjelmasta käytyihin

debatteihin ja Allianssin osanottoon niissä. Lisäksi tarkastelen luvun kolme parlamentarismi -luvun yhteydessä 1998–1999 käytyjä parlamentin työjärjestysdebatteja. Näistä debateista havainnollistan eri näkökulmia proseduurin vaikutuksesta parlamentaariseen päätöksentekoon Stormontissa, myös Allianssin näkökulmasta. Työjärjestysdebatteja nostan esille juuri siitä syystä, että niiden puheenvuorojen argumentoinnista on luettavissa monia eri näkemyksiä Stormontin työjärjestyksestä.

Valitsin vuosina 2000–2001 käydyt hallitusohjelmadebatit nimenomaan siksi, koska Allianssi pyrki näissä debateissa selvästi haastamaan yleisen käsityksen Pohjois-Irlannin kaksinapaisesta poliittisesta järjestyksestä. Tämä ilmenee myös 5.3.2001 Allianssin tekemässä muutosesityksessä hallitusohjelmaan, jossa se ankarasti kritisoi edellä mainitusta näkökulmasta hallitusohjelman sisältöä. Muutosesityksessään Allianssi esittää kyseisen hallitusohjelman hylkäämistä väittäen, että hallitusohjelma ei riittävästi pyri puuttumaan alueella vallitsevaan kahtiajaon ja poliittisen epätasa-arvon ongelmaan, näin ollen jättäen myös muut kuin unionistit ja nationalistit Stormontin päätöksenteossa paitsioon. Näiden lähtökohtien valossa on selvästi perusteltua tutkia Allianssin pelivaran avauksia näissä debateissa ja kuinka muut puolueet reagoivat argumentoinnissaan tähän Allianssin pelivaran avaukseen ja sen argumentointiin.

On syytä tässä mainita myös 2.–6.11.2001 Stormontin täysistunnoissa käydyt debaattit, joiden aiheena oli Northern Ireland Women's Coalitionin (NIWC) muutosesitys parlamentin sääntöihin koskien parlamentin jäsenten itsensä uudelleen nimeämistä sekä debatti, jota käytiin David Trimblen (UUP) ja Mark Durkanin (SDLP) valinnasta ensimmäisen ministerin (Trimble) ja vara- ensimmäisen ministerin (Durkan) tehtäviin. Muutosesityksen sisältönä oli se, että edustaja pystyisi kirjallisesti muuttamaan heti nimeämistään (designation) esimerkiksi ryhmästä ”muut” ryhmään ”unionisti”. Tämä työjärjestyksen identiteettipykälä kuvastaa hyvin, kuinka pitkälle tämä edellä mainitsemani blokkijako on institutionalisoituna Stormontin työjärjestyksen kautta sen päätöksentekorakenteisiin.

Allianssin osuus tässä debatissa oli se, että loppujen lopuksi kolme sen edustajista nimesi itsensä uudelleen ryhmästä ”muut” ryhmään ”unionistit” Trimblen uudelleen valinnan takaamiseksi unionistien puolelta. Tämä Stormontin työjärjestyksen (standing orders)

muuttamista koskenut muutosesitys on mielenkiintoinen myös siinä mielessä, että se ilmentää Stormontille erityislaatuista proseduralismia ja sen ongelmakohtia.

Tutkimuskohteekseni valikoituivat juuri parlamentin täysistunnot, sillä ne ovat Internetin kautta Hansardista helposti saatavilla. On selvää, että kaikki parlamentin päätöksenteko ei suinkaan tapahdu täysistunnoissa ja niissä käydyissä debateissa. Valiokuntatyöskentelyllä on tässä prosessissa myös suuri merkitys, mutta koska valiokuntien istuntojen sisältö ei ole julkisesti saatavilla, on minun rajattava tutkimukseni kohde juuri täysistunnoissa käytyihin debatteihin niiden helpon ja esteettömän saatavuuden vuoksi.

Uudelleen nimeämistä koskevan säännön muutosesityksen tärkeyden selventämiseksi on syytä avata Pohjois-Irlannin Parlamentin (Northern Ireland Assembly) rakennetta ja päätöksentekoproseduureja. Parlamentti on toiminut nykyisessä muodossaan Pohjois-Irlannin lainsäädäntöelimenä vuodesta 1998, jolloin solmittiin rauhanprosessin seurauksena Pitkänperjantain sopimus. Ensimmäisen ministerin valinta edellytti vuonna 2001 enemmistöä molempien ”blokkien” (nationalistisen ja unionistisen) sisällä. Parlamentin kaikki edustajat täten myös identifioivat kuuluvaksi johonkin kolmesta eri ryhmästä; unionisti, nationalisti tai muut. Yhteisöt ylittävässä äänestyksessä ryhmän muut edustajien äänien painoarvo katoaa siitä syystä, että he eivät kuulu unionisteihin taikka nationalisteihin. Vuonna 2001 ryhmään muut kuuluivat NIWC:n ja Allianssin edustajat Stormontissa. Tulen tutkimuksessani keskittymään Stormontin työjärjestykseen luvussa kolme. On myös huomioitavaa, että tämä blokkijako on määrätty Pitkänperjantain sopimuksessa ja se sitoo Stormontin työjärjestystä. Näin ollen parlamentilla ei ole edes toimivaltaa suoraan muuttaa tätä työjärjestyksen sääntöä ilman edellä mainitun rauhansopimuksen muokkausta näiltä osin. Kuitenkin on tutkimuksen arvoista selvittää Allianssin pelivaran avausyrityksiä tässä asiassa ja kuinka he pyrkivät parlamentin kautta vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen asiaan liittyen parlamentissa.

Pohjois-Irlannin parlamentille on vielä huomionarvoista tutkimukseni kannalta sen varsin erikoislaatuinen rakenne. Parlamentti on muodostettu alueen kaksinapaista politiikkaa silmälläpitäen. Hallitukset ovat hyvin pitkälti näiden kahden blokin muodostamia koalitioita, kuten oli myös vuonna 2001. Varsinaista oppositiota ei ole siinä laajuudessa kuin sen ymmärrämme esimerkiksi kotoisessa eduskunnassamme. Syynä tällaiseen rakenteeseen on pyrkimys siihen, että unionistinen taikka nationalistinen blokki ei tällöin

pystyisi yksinkertaisella enemmistöllä yksin hallitsemaan parlamenttia ja sen lainsäädäntöä.

Trimblen uudelleenvalinnasta ehdittiin äänestää kolmesti. Kaksi ensimmäistä (Plenary reports, 2.–4.11.2001) päättyivät siihen, että Trimble ei saanut tarvittavaa enemmistöä unionistien puolelta. Kolmannella äänestyskerralla (Plenary Report 6.11.2001) Trimble ja Durkan saavuttivat enemmistön, kun kolme Allianssin edustajaa David Ford, Séan Neeson ja Eileen Bell uudelleen nimesivät itsensä ryhmästä ”muut” ryhmään ”unionistit” ja äänestivät Trimblen ja Durkanin valinnan puolesta unionistien riveissä saaden aikaan äänenenemmistön ja Trimblen ja Durkanin valinnan. Mielenkiintoiseksi debatin tekee juurikin se, että Allianssi lopulta taipui nimeämään itsensä ”unionisteiksi” äänestyksen ajaksi turvatakseen parlamentin toiminnan ja näin loppujen lopuksi toimi poliittisten periaatteidensa vastaisesti olosuhteiden pakosta (Evans, J. A. J. 2003, 27).

Tämä ”identiteetti-debatti” on hyvä esimerkki Stormontin erityislaatuisuudesta muihin läntisen Euroopan parlamentteihin verrattuna. Tutkimuksessani pyrin peilaamaan Stormontia parlamentarismien tutkijoiden näkemyksiin parlamentarismista ja debattien kautta myös löytämään ristiriitaisuuksia näiden kahden kesken. Toisin sanoen kysymykseksi nousee se, että missä mielessä Stormont toimii parlamentaaristen toimintamallien mukaisesti ja mitä vaikutuksella sen työjärjestyksellä on Allianssin kaltaiselle puolueelle?

Pääosana tutkimusaineistoani ovat vuonna 2000 ja 2001 käydyt edeltä mainitut hallitusohjelmadebatit. Hallitusohjelman läpivieminen ei muista äänestyksistä poiketen vaatinut nationalistien ja unionistien sisäistä enemmistöä yksinkertaisen parlamentin enemmistön lisäksi. Allianssilla oli roolinsa näissä debateissa vaihtoehdoisen hallitusohjelman esittäjänä ja äänestyksessä sen edustajat olivat tasavertaisia muiden puolueiden edustajien kanssa. Proseduuri antoi Allianssille hallitusohjelmasta päätettäessä enemmän liikkumavaraa kuin esimerkiksi työjärjestyksen muutoksista ja hyväksymisestä päätettäessä.

Tutkimuksessani pyrin tutkimukseni kohteena olevien täysistuntojen debattien kautta selvittämään, mikä oli Allianssin poliittinen liikkumavara ja millä keinoin he pyrkivät vaikuttamaan muihin parlamentin edustajiin puheenvuoroissaan hallitusohjelman

hylkäämiseen ja Allianssin oman muutosesityksen hyväksymisen puolesta. Pysin myös tutkimaan, miten heidän ”kolmannen tradition” ja ”radikaalin keskustan” politiikkansa näkyvät heidän argumentoinnissaan. Tällä kolmannella traditiolla viitataan ennen muuta Allianssin pluralistiseen, ja poliittisesti tasa-arvoiseen moninapaiseen käsitykseen ideaalista Pohjois-Irlannin polityn rakenteesta. Keskeiseksi tässä tutkimuksessa nousee ennen muuta proseduurin merkitys ja kuinka se implementoituu tutkimukseni kohteina olevien debattien puheenvuoroissa Allianssin ja muiden puolueiden edustajien osalta. Toisin sanoen, kuinka epätasa-arvoista parlamentin työjärjestystä politisoidaan näissä puheenvuoroissa.

Kaiken kaikkiaan keskeisin tutkimuskysymykseni on, että *kuinka Allianssi valitsemisani täysistuntojen debateissa pyrkii luomaan poliittista pelivaraa politisoimalla vallitsevan epätasa-arvoisen Stormontin päätöksentekoproseduurin?* Kaikissa käsittelemissäni täysistunnoissa tämä teema nousee Allianssin puheenvuoroissa esille ja pyrin havainnollistamaan tässä tutkimuksessani heidän politisoimansa vallitsevan blokkiajattelun kyseenalaistamista ja tätä kautta ”pelivaran luontia” heidän edustajiensa argumentoinnin tarkastelun kautta. Luonnollisesti olennainen osa tätä analyysia on myös debatin muiden osanottajien puheenvuorot ja argumentointi Allianssin argumentointia vastaan. Argumentoinnin rakennetta ja eri tyyppisiä analysoimalla pyrin havainnollistamaan Allianssin pelivaran luomistapoja puheenvuoroissa ja muiden puolueiden edustajien reaktioita niihin.

Tässä tutkielmassa juuri keskeiseksi käsitteeksi nousevat ”pelivara” ja politisoiminen. Politisoinnilla tarkoitan jonkin käsitteen uudelleen tematisointia vallitsevasta käsityksestä eroavalla tavalla. Politisointi on siis yksi politiikan retoriikan tyypeistä politikointi, polity ja policy -retoriikoiden ohella. Politisointiretoriikalla pyritään osoittamaan pelivara luomalla esimerkiksi uusi kysymys tai puhumalla vaihtoehtoisista politiikan muodoista luomalla uutta toimintatilaa. Puhutaan siis esimerkiksi jonkin käsitteen uudelleen tulkinnasta ja ”pelinavausliikkeestä” uusille toiminnallisille mahdollisuuksille politiikassa. (Palonen 1996, 11–12).

Tässä tutkielmassa tämä ”pelinavausliike” Allianssin osalta on nimenomaan Pohjois-Irlannin politylle tunnusomaisen kahden blokin varaan rakennetun parlamentin proseduurin ja toiminnan kaikkinaisen kyseenalaistaminen ja politisoiminen. Tämä pelivaran avaus ja sen ilmentyminen parlamentin puheenvuorojen retoriikassa sen puolesta ja sitä vastaan ovat tutkielmani keskiössä

2. POHJOIS-IRLANNIN LYHYT POLIITTINEN HISTORIA JA ALLIANSSI

Pohjois-Irlannin konfliktin juuret voidaan jäljittää satojen vuosien takaisiin tapahtumiin kuten Joanne McEvoy (2008, 22) esittää. Hänen mukaansa Englannin vallan pitkään jatkunut vahvistuminen Brittein saarilla vuosisatojen ajan johti Ulsterin kolonisaatioon 1600-luvulla Englannin kruunun asuttaessa maakuntaan pääosin presbyteerejä skotteja. Katolisten irlantilaisten maita pakkolunastettiin ja siirrettiin protestanttisille uudisasukkaille tarkoituksena Ulsterin muuttaminen protestanttiseksi maakunnaksi. Vuonna 1691 säädettiin lakeja, jotka rajoittivat huomattavasti katolisen ja muun ei-anglikaanisen väestön poliittisia oikeuksia, kieltäen heiltä muun muassa mahdollisuuden osallistua politiikkaan. Boynen taistelu 1.7.1690, jossa protestanttinen kuningas Vilhelm Oranialainen voitti katolisen, pääosin irlantilaisista ja ranskalaisista koostuneen armeijan, varmisti protestanttisten uudisasukkaiden aseman ja vallan Ulsterissa.

Tänäkin päivänä voimissaan oleva protestanttinen Oranialainen veljeskunta (Orange Order) juhlii taistelun muistopäivää muun muassa sytyttämällä suuria kokkoja ja järjestämällä paraateja. (Bardon 1994, 164). Katolilaisten ja protestanttien välille ei voida kuitenkaan tämän perusteella tehdä selkeää jakoa konfliktin osapuoliin, sillä moni etnisesti irlantilainen myös kääntyi protestanttiseksi ja samaa tapahtui myös uudisasukkaiden keskuudessa katolilaisuuteen kääntymisen muodossa. Konfliktin alkujuuret ovat kuitenkin havaittavissa jo em. aikakaudella ennen varsinaista Irlannin jakoa.

2.1 Act of Union ja Irlannin jako

Napoleonin sotien aikana Irlannissa monet tahot, kuten Wolfe Tone, pyrkivät Ranskan tuella taistelemaan brittimiehittäjiä vastaan. Tone oli myös ensimmäisiä irlantilaisen nationalismin esille tuojia. Hänen mielestään katolilaisten ja protestanttien välinen raja

tulisi hävittää ja kaikkien irlantilaisten tulisi tuntea olevana ennen muuta irlantilaisia ”Irishmen”. (Madden 2007, 46–47). Nämä yritykset kuitenkin epäonnistuivat suurimmalta osin Ranskan kyvyttömyyteen suorittaa onnistunutta maihinnousua Irlantiin ja näin saamaan aikaan irlantilaisten kansanousun brittejä vastaan. Moni irlantilainen, etunenässä Edmund Burke, kuitenkin vastustivat Ranskaa ja sen vallankumousta voimakkaasti. Monilta osin Burken ansiosta solmittiin vuonna 1800 Irlannin ja Ison-Britannian välillä Act of Ireland. Tämän sopimuksen myötä Irlannille annettiin mahdollisuus omaan edustukseen Westminsterin parlamenttiin. Toisaalta kyseinen sopimus myös satoi Irlannin tiukemmin osaksi Isoa-Britanniaa. (Bew 2007, 200–201). Ison-Britannian ja Irlannin unionin ja Irlannin edustajien tuominen Westminsteriin oli syynsä. Tuon aikainen pääministeri William Pitt pyrki tällä varmistamaan Irlannin osana Britanniaa ja osaltaan laannuttaakseen maassa orastaneen nationalismin ja vallankumouksellisuuden. Huomioitavaa kuitenkin on, että Act of Union ei poistanut katolisten irlantilaisten poliittisia ja muita oikeuksia rajoittavia lakeja, vaan ylläpiti niitä protestanttisen väestön ja yläluokan eduksi. Myöhemmin 1800-luvulla tämä nousi poliittiseksi kiistakapulaksi ja keskeiseksi syyksi Irlannin itsehallinnolle, eli Home Rulelle. (Madden 2007, 55–60).

Daniel O’Connell oli 1800-luvun alkuvuosikymmenien suurimpia unionia vastustaneita henkilöitä. O’Connell perusti muun muassa Young Irelanders -liikkeen ja pyrki aktiivisesti tämän kautta kumoamaan unionin ja saamaan Irlannille itsehallinnon. Monet sekä katoliset että protestantit vastustivat kuitenkin hänen pyrkimyksiään, ennen muuta taloudellisesti unionin aikana menestyneessä Ulsterissa, jonne oli keskittynyt paljon vaurautta Britannian teollistumisen ansiosta. Irlannin suuri nälänhätä 1845–49 kuitenkin ajoi O’Connelin ajaman Irlannin itsehallinnon nationalismin edelle. Irlantilaisten kansallistune jatko kuitenkin kasvuaan vielä uusien liikehdintöjen ja salaseurojen muodossa nälänhädän jo hellitettyä.

1800-luvun ehkäpä kuuluisin ja vaikutusvaltaisin irlantilainen poliitikko oli Charles Stewart Parnell. Parnell oli protestanttinen suurmaanomistaja, joka ajoi politiikallaan voimakkaasti maareformia, jonka tarkoituksena oli suurmaanomistajien maiden uudelleen jako irlantilaisille vuokratilallisille. Parnell yritti tällä tavoin pelastaa oman yhteiskuntaluokkansa häviöltä uudistamalla maanjaon, sillä hän näki muutoksen välttämättömänä. Toinen Parnellin politiikan tavoitteista oli Home Rulen tuominen Irlantiin, johon osaltaan vaikutti hänen vanhemmiltansa perimät voimakkaat kielteiset

ennakkoluulot englantilaisia kohtaan. Käytännössä tämä muutos olisi tarkoittanut Irlannin itsehallintoa ja suurempaa poliittista vaikutusvaltaa maan katoliselle väestönosalle, jonka poliittiset oikeudet olivat tuohon aikaan hyvin rajoitetut protestantteihin verrattuna. (Bew 2007, 210–212). Parnellin johtama Land League ajoi siis Irlannille omaa parlamenttia, joka päättäisi sen omista asioista Westminsterin sijaan.

Home Rulesta äänestettiin monesti Gladstonen ja hänen jälkeistensä pääministeriaikana 1880-luvulta alkaen. Laki itsehallinnosta ei kuitenkaan saanut parlamentin hyväksyntää yhdelläkään kertaa, vaan Gladstonen johtamasta liberaalipuolueesta irtaantuivat ns. unionistit, kuten markiisi Hartington, John Bright ja Joseph Chamberlain, jotka liittoutuivat ja myöhemmin yhdistyivät Home Rulea vastustavien konservatiivien kanssa. Tässä mielessä Parnellin tavoite jäi toteutumatta. Ennen muuta Belfastissa itsehallintoa vastustettiin kiivaasti, sillä paikalliset asukkaat ja erityisesti protestantit tunsivat selvästi olevansa enemmän osa Isoa-Britanniaa kuin Irlantia jo tuolloin (Madden 2007, 71–72).

Itsehallinto oli hyvin lähellä nähdä päivänvalon 1900-luvun alussa, mutta ensimmäinen maailmansota katkaisi tämän kehityksen. Vuonna 1916 Dublinissa Irlannin itsenäisyyttä ajavat tahot aloittivat pääsiäiskapinan, jonka britit kuitenkin tukahduttivat. Kapinan osanottajina oli muun muassa tuleva Irlannin tasavallan presidentti Eamon de Valera. Vuonna 1918 alkoi Irlannin vapaussota jota kesti aina vuoteen 1921 asti, jolloin Irlannin vapaavaltio muodostettiin. Sotiminen oli pitkälti sissisotaa ja kahakoita brittejä vastaan, vastustajan vahvuuden vuoksi. Irlannin julistaminen vapaavaltioksi nähtiin brittien puolelta ratkaisuna pitkään jatkuneeseen konfliktiin. Tällöin myös Pohjois-Irlanti virallisesti syntyi.

Ulsterista ja tarkemmin sanottuna Pohjois-Irlantiin nykyään kuuluvasta kuudesta kreivikunnasta (Tyrone, Fermanagh, Down, Antrim, Armagh ja Londonderry), muodostettiin vuonna 1921 Yhdistyneeseen kuningaskuntaan kuuluva Pohjois-Irlanti. Jaon pääasiallisena syynä oli se, että protestanttienemmistöinen Ulster halusi muusta Irlannista poiketen pysyä osana Britanniaa. Syynä tähän oli protestanttien voimakas Home Rulen vastustus. Sitä vastoin Ulsterin valtaapitävät olisivat halunneet tulla suoraan Westminsteristä hallituiksi. Paradoksaalisesti brittihallitus antoi Ulsterille laajan itsehallinnon, vaikka nämä eivät alun alkaenkaan olleet halukkaita itsehallintoon. Britit päättivät ratkaista kysymyksen sallimalla Irlannin jaon kahtia. Irlannin vapaavaltio muodostettiin samanaikaisesti ja se sai dominion aseman brittiläisessä kansainyhteisössä.

Irlannin jaon jälkeen britit pitivät Irlannin kysymystä pitkälti ratkaistuna ja heidän kiinnostuksena Pohjois-Irlannin asioihin väheni merkittävästi. Pohjois-Irlannille annettiin varsin laaja itsehallinto ja oma parlamentti paikallisten asioiden hoitoon. (Bardon 1994, 467–8, 477).

Vuonna 1922 Pohjois-Irlannin lakiesitys vaalitavan muuttamisesta suhteellisesta enemmistövaalitapaan (kuten muualla Isossa-Britanniassa on edelleenkin) sementoi osaltaan unionistien vallan Pohjois-Irlannin parlamentissa ja valtuustoissa. Uuden vaalitavan enemmistössä olevat unionistit valtasivat suurimman osan edustajapaikoista sillä enemmistövaalitavassa voittaja saa kaikki vaaleissa jaettavat paikat. Epäsuhtaa edustuksellisuudessa nationalistien vähemmistössä olevien näkökulmasta lisäsi entisestään äänestysalueiden muokkaus unionistien hyväksi. Esimerkiksi Fermanaghin nationalistienemmistöisessä maakunnassa äänestysalueiden muutos aiheutti sen, että maakunnan edustuselimet olivat unionistien enemmistön hallussa huolimatta nationalistien enemmistöstä ko. maakunnassa. (Bardon 1994, 500–502). Tämä on hyvä esimerkki alueella unionistien harrastamasta ”gerrymanderingista” eli vaalipiirien muuntelusta valtaapitävien eduksi.

Tämä kehitys Pohjois-Irlannissa johti katolisen ja nationalistisen väestönosan aliedustukseen ja unionistien hegemoniaan tulevina vuosikymmeninä. Näiden kahden yhteisön välinen epäsuhta edustuksellisessa vallassa sekä nationalistien osin systemaattinen syrjintä kärjistyivät myöhemmin 1969 alkaneeseen konfliktiin nationalistien ja unionistien välillä. Katolisen väestön laajamittainen syrjintä oli Bardonin (1994, 640–641) mukaan hyvin yleistä muun muassa koulutuksen, edustuksellisten elinten, virastojen, paikallishallinnon, poliisin ja erityisesti työpaikkojen osalta. Erityisen pahamaineisia olivat Royal Ulster Constabulary (RUC) sekä heidän osa-aikaisista koostuva B-specials poliisiyksikkö. RUC oli lähes täysin unionistien hallussa koko historiansa ajan ja täten myös nationalisteihin kohdistetun sarron välineenä sekä heidän vastarintansa ja terrorin kohteena Pohjois-Irlannin konfliktin aikana.

2.2 Konfliktin alku ja Allianssin perustaminen

Pohjois-Irlannin konflikti (tunnetaan yleisesti myös termillä ”The Troubles”) sai alkunsa ja sytykkeensä 5.10.1968 Derryssä. Kansalaisyhteisömarssi, jonka tarkoituksena oli protestoida nationalistisen yhteisön epätasa-arvoista asemaa vastaan, päättyi yhteenottoon Royal Ulster Constabularyn (RUC, Pohjois-Irlannin poliisivoimat) kanssa. Nujakan televisiointi aiheutti vanhojen etnisten jännitteiden ja vihanpidon leimahtamisen liekkiinsä. Pohjois-Irlannin pääministeri Terence O’Neill pyrki hillitsemään syntyneitä väkivaltaisuuksia ja tyynttelemällä ihmisoikeusliikettä hyväksymällä liikkeen ajaman ”yksi henkilö-yksi ääni” -periaatteen laiksi paikallistasolla. Lopulta brittihallituksen oli kuitenkin pakko lähettää armeijan joukkoja hillitsemään nationalistien ja unionistien välisiä väkivaltaisuuksia. (Bardon 1994, 654–655).

Brittijoukkojen paikalle tulo ja järjestyksen ylläpito johti kuitenkin IRA:n aseellisen kampanjan alkuun lojalistisia paramilitaareja (UVF, UDR), RUC:ta ja eritoten brittiarmeijaa vastaan vuonna 1970. Väkivallan voimakas lisääntyminen ja paikallisten valtaapitävien kyvyttömyys ylläpitää järjestystä johti lopulta Pohjois-Irlannin parlamentin hajottamiseen ja brittihallitus otti tällöin Pohjois-Irlannin suoraan hallintonsa alle. (Darby 2003).

IRA:n pommituskampanjan ollessa huipussaan käynnisti brittiarmeija heinäkuussa 1972 operaatio Motormanin tavoitteenaan pääasiassa murskata IRA:n toimintakyvyn ja saada kseen sen hallitsemat alueet takaisin armeijan ja RUC:n valvontaan. Tässä britit hyvin pitkälti onnistuivatkin ja pitkälti lamauttivat IRA:n toiminnan. Operaation seurauksena muun muassa Sinn Féinin tuleva puheenjohtaja Martin McGuinness pidätettiin Irlannin tasavallan puolella (Tuolloin Derryn IRA:n osaston komentaja). (Bardon 1994, 698–699).

Allianssin syntyhetket ajoittuvat samoihin aikoihin edellä mainitsemieni tapahtumien kanssa. 60-luvulla toimi pieni liberaali puolue nimeltään Ulster Liberal Party. Puolueella oli pieni edustus Stormontissa Queen's Universityn kautta. Vuonna 1969 neljä puolueen

edustajaa perusti New Ulster Movementin (NUM), jonka tarkoituksena oli muodostaa yhteistyöelin alueen liberaalien kesken. Allianssin ensimmäinen puheenjohtaja ja perustajajäsen Oliver Napier oli yksi liikkeen perustajista. Ulster Liberal Party hajosi Napierin ja kumppaneiden eron myötä. Napier lähti NUM:in pohjalta perustamaan uutta puoluetta Alliance Party of Northern Ireland (APNI) 21.4.1970. Napier johti puoluetta yhdessä Bob Cooperin kanssa vuoteen 1972. Sunningdalen sopimukseen mennessä puolue oli pystynyt vakiinnuttamaan asemansa ja vaikutti selvästi siihen, että vaalitapa muutettiin takaisin suhteelliseksi mikä hyödytti paljon myös Allianssia vaaleissa, nationalistivähemmistön ohella. (Mitchell 2000, 88).

Helmikuussa 1972 Allianssista tuli virallinen puolue Stormontissa, kun kolme edustajaa Phelim O'Neill, Robert McConnell ja Tom Gorley loikkasivat Allianssiin. Kaksi edellä mainittua olivat unionisteja ja Gorley nationalistisen puolueen jäsen ennen liittymistään Allianssiin. Vuotta myöhemmin puolueella oli jo toimiva puolueorganisaatio 34:ssä kaikista 52 vaalipiiristä. Puolueeseen liittyi alkuvuosina satoja uusia jäseniä, taantuen myöhemmin muutamiin kymmeneen vuosittain kahdeksankymmentäluvulle tultaessa.

Vuoteen 1993 mennessä yli puolet puoluejäsenistä painottuivat Belfastin alueelle ja sen lähiympäristöön, joista muodostuivat Allianssin kannatuksen pääasialliset tukialueet. (Mitchell 2002, 36). Vuoden 1973 paikallisvaaleissa Allianssi saavutti koko äänisaalista vertailtaessa toiseksi suurimman puolueen aseman saaden 13,7 % kaikista äänistä ja 63 valtuutettua. Näistä huippulukemista Allianssin menestys jatkoi tasaista laskuaan ollen 80-luvulla 8–9 %:n luokkaa kaikista äänistä ja laskien 2000-luvulle tultaessa jopa 5 %:iin. Sama trendi on havaittavissa myös Stormontin parlamenttivaaleissa samalla ajanjaksolla. Stormontin aloittaessa 1998 toimintansa uudelleen sai Allianssi tuolloin 6,5 %:n äänisaaliin ja 6 paikkaa parlamenttiin. (Northern Ireland Elections). Allianssin suosion huippu painottunee sen tähänastisessa historiassa sen alkuvuosille. Westminsterin vaaleissa Allianssi oli pitkään epäonnistunut saamaan omaa edustajaansa läpi. Vasta 2010 Naomi Long valittiin parlamentin alahuoneeseen ensimmäisenä Allianssin edustajana. (Ibid.). Pääsyyinä tälle Allianssin menestymättömyydelle Westminsterin vaaleissa on vaalitapa, joka näissä vaaleissa noudattaa muulle Isolle-Britannialle tyypillistä enemmistövaalitapaa. Allianssin kannatus ei missään vaalipiirissä saavuttanut tätä tarvittavaa ykköspaikkaa

ennen vuotta 2010. (Mitchell 2002, 37).

2.3 Sunningdale ja muut konfliktin ratkaisuyritykset

Vuonna 1973 brittihallitus pyrki saamaan suora hallinta lopetetuksi ja teetti ns. ”White Paperin”. Ehdotuksessa tarkoituksena oli luoda Pohjois-Irlantiin parlamentti, jossa hallitusvalta olisi jaettu nationalistien ja unionistien kesken. Sen lisäksi olisi lisätty Irlannin tasavallan vaikutusta alueen päätöksentekoon. Unionisteille tämä ehdotus olikin liikaa, eikä se tuottanut tulosta. Myöhemmin syksyllä järjestettiin Sunningdalen konferenssi, johon myös Allianssi otti osaa UUP:n ja SDLP:n kanssa. Vuonna 1974 muodostettiin näiden puolueiden toimesta ensimmäinen jaettuun valtaan perustuva hallitus Pohjois-Irlantiin. Hallitus oli kuitenkin hyvin lyhytikäinen, sillä se hajosi jo samana vuonna unionistien aloitteesta. (Knox 1999, 48; McEvoy 2008, 73–76). Sunningdalen jälkeen brittihallitus pyrki hakemaan uusia ratkaisuja konfliktiin. Vuonna 1982 muodostettiin konsultoiva paikallisparlamentti, jolla ei ollut lainsäädäntövaltaa. Allianssi saavutti tuona aikana vaaleissa noin yhdeksän prosentin kannatuksen ja 8 paikkaa parlamentissa. Tämäkin kokeilu oli tuomittu epäonnistumaan, tällä kertaa nationalistisen blokin vastustuksesta. Allianssin kannatus laski myös 1981 republikaanivankien ja eritoten Bobby Sandsin nälkälakon seurauksena, jolloin Sinn Féin ja IRA lisäsivät kannatustaan huomattavasti. (Bardon 1994, 744–745)

Anglo-Irlantilainen sopimus solmittiin Ison-Britannian ja Irlannin tasavallan välillä vuonna 1985. Thatcherin brittihallitus oli pitkään etsinyt ratkaisua Pohjois-Irlannin konfliktiin. Irlannin tasavallan kanssa sopimuksessa sovittiin rajojen ylittävistä yhteistyöstä ja antoi sille roolin Pohjois-Irlannin asioissa. Unionistit olivat tästä suunniltaan, sillä he pelkäsivät tämän johtavan maan liittämiseen ennen pitkää osaksi tasavaltaa. (Bew 2007, 531–533). Bewin mukaan (2007, 533) Thatcherin päätökseen sopimuksesta vaikutti paljolti Yhdysvaltojen painostus Pohjois-Irlannin konfliktiin liittyen. (Ibid.)

2.4 Good Friday Agreement, uusi parlamentti ja Allianssin rooli neuvotteluissa

90-luvulle tultaessa politiikan suunta oli tietyssä mielessä muuttunut Pohjois-Irlannissa. SDLP ei hakenut enää suoraa yhteyttä ja liittymistä Irlannin tasavaltaan vaan yhteistä auktoriteettia maalle, johon myös Iso-Britannia olisi osallisena. Unionistien puolella UUP:n valtavirtaunionistit olivat hiljalleen kääntymässä vallan jakamisen ja irlantilaisen ulottuvuuden kannattajiksi. Samanaikaisesti kuitenkin IRA:n aseellinen kampanja oli vielä täydessä käynnissä, joten selvää oli, että onnistuakseen rauhanprosessissa tulisi olla osallisina konfliktin kaikki osapuolet. (McGrattan. 2010, 121–123). Downing Streetin julistuksessa v. 1993 brittihallitus toi julki, että Pohjois-Irlannin tulevaisuus on sen itsensä käsissä ja sen asukkaiden enemmistö päättää siitä, pysyykö maa unionissa Ison-Britannian kanssa vai liittykö Irlannin tasavaltaan. Julistuksessa painotettiin myös sitä, että IRA:n tulisi pysyvästi pidättäytyä vakivallasta, jotta sille suotaisiin paikka neuvottelupöydässä. Käytännössä tämä tarkoitti IRA:n aseistariisuntaa, joka ei toteutunut. Vuonna 1994 IRA julisti tulitauon ja lähti aktiivisesti pyrkimään kohti neuvotteluratkaisua. (Bew 2007, 540–544).

IRA:n tulitauko kesti vain vuoteen 1996, jolloin se toteutti tuhoisan pommi-iskun Lontoossa. Rauhanprosessin kannalta merkittävä tekijä oli kuitenkin Labour-puolueen vaalivoitto vuoden 1997 Ison-Britannian parlamenttivaaleissa. Heti tämän jälkeen IRA julisti uuden tulitauon alkaneeksi. Blairin hallitusta pidettiin jossain määrin unionismin vastaisena ja IRA:n/Sinn Féinin taholta pidettiin muuttunutta poliittista asetelmaa tilaisuutena päästä neuvotteluihin osaksi. (Bew 2007, 546). Brittihallitus perusti Northern Ireland Forumin, jonka tarkoituksena oli toimia puolueiden ja rauhanneuvottelujen dialogin paikkana. Myös Allianssi otti osaa tähän foorumiin muiden puolueiden mukana. Tosin Sinn Féin ei ottanut osaa koko foorumiin ja SDLP käveli sieltä myöhemmin myös ulos. (McEvoy 2008, 117)

Pitkänperjantain sopimus solmittiin viimein 10.4.1998. Sopimus oli onnistunut kompromissi nationalistien ja unionistien ja erityisesti kummankin radikaalimman

suuntauksen, tasavaltalaisten ja lojalistien välillä. DUP ei tosin hyväksynyt sopimusta ja kampanjoi sitä vastaan, kun sopimuksen voimaan saattamisesta äänestettiin Pohjois-Irlannissa 22.5.1998. Sopimus hyväksyttiin kansanäänestyksessä suurella 71 prosentin enemmistöllä, kuten myös Isossa-Britanniassa (81 %) ja Irlannin tasavallassa (94 %). Kuitenkin huomattava osa unionisteista, kuten DUP:n kannattajat, ei hyväksynyt sopimusta. Uuden Pohjois-Irlannin paikallisparlamenttivaaleissa Allianssi saavutti kuusi paikkaa ja ryhmän edustajat nimesivät itsensä ryhmään ”muut”. Aikaisemmista rauhanpyrkimyksistä tekee Pitkänperjantain sopimus erilaiseksi juuri sen identiteetti-aspekti. Ensinnäkin sopimuksen mukaan ihmiset saivat identifioida itsensä irlantilaisiksi, briteiksi taikka molemmiksi niin halutessaan. Toisekseen uudessa parlamentissa kansanedustajien tuli identifioida itsensä kolmeen eri blokkiin, nationalisteihin, unionisteihin tai ryhmään muut. (McEvoy 2008, 120–121)

Mikä oli näissä neuvotteluissa Allianssin rooli ja miten sen kädenjälki näkyi Pitkänperjantain sopimuksessa? Mitchellin (2002, 125) mukaan Allianssilla oli muiden konfliktimaiden liberaalien tavoin tärkeä välittäjän asema ja rooli kompromissiratkaisujen esittäjänä. Vastakkaisten puolten oli helpompi hyväksyä poliittisesti keskellä olevan Allianssin ehdotukset, kuin jos samat ehdotukset olisi esitetty ”vastapuolen” toimesta. Mitchellin (2002, 126–127) mukaan myös monet Allianssin tavoitteista toteutuivat sopimuksessa tai ainakin puolue vaikutti sopimuksen sisältöön monissa kohdin. Ainoastaan poliittisten vankien kohdalla Allianssin vaikutus oli sopimuksessa varsin vähäinen.

Allianssi linkittää itsensä voimakkaasti liberalismiin ja muihin liberaalipuolueisiin Euroopassa. Vuonna 1974 tehdyn jäsenkyselyn mukaan tämä suuntautuminen ei ole lainkaan niin yksiselitteinen. Allianssin jäsenistö jakautui ”oman” brittipuolueensa osalta tasaisesti kolmeen osaan, Työväenpuolueeseen, konservatiiveihin ja liberaaleihin. Mitchell (2002, 73) toteaaakin, että syvästi jakautuneissa yhteisöissä, joissa konfliktin ratkaisua kompromissien ja neuvotteluiden kautta etsivät tahot esiintyvät, ovat usein omalta vakaumukseltaan varsin moninaisia. Allianssia yhdistää hänen (Ibid.) mukaansa pikemminkin perinteisen liberaalin keskustalaisuuden sijaan ”keskitien politiikka”, joka torjuu unionistien ja nationalistisen tradition Pohjois-Irlannin politiikassa. Tässä mielessä Allianssin ja esimerkiksi Britannian liberaalipuolueen välille ei voida vetää selvää yhtäsuuruusmerkkiä joistakin samankaltaisuuksista huolimatta.

Allianssin menestys ja poliittinen painoarvo on tähän asti kuitenkin ollut suurinta nimenomaan paikallishallinnossa, kuten Belfastin kaupunginvaltuustossa, jossa se on toiminut tietynlaisena vedenjakajana ja välittäjänä unionistien ja nationalistien välillä. Muun muassa Belfastin pormestarin valinnassa 1997 Allianssi oli vaa'ankieliasemassa ratkaistaessa tulevasta pormestarista eri puolueiden asettamien ehdokkaiden välillä. Paikallisella tasolla Allianssin merkityksen korostuminen muun muassa Belfastissa oli mahdollista, sillä kuten jo totesin, sen kannatus on ollut suurinta aina tällä alueella. (Ibid., 74). Johdantoni alussa kuvailema päätös brittilipun käytöstä vain juhlapäivinä ja siitä seuranneet lojalistien mielenosoitukset, on erinomainen esimerkki tästä vallankäytöstä paikallistasolla, joka esimerkiksi Stormontissa ei missään olosuhteissa yltäisi tähän mittaluokkaan.

Vaikkakin Pitkänperjantain sopimus oli Allianssin politiikan kannalta menestys, ei se kaikilta osin vastannut heidänkään tavoitteita. Sopimuksen rakenteessa ehkäpä eniten Allianssia hiersi Pohjois-Irlannin paikallisparlamentin kansanedustajien nimeäminen nationalisteihin ja unionisteihin kuuluvaksi. Kuten jo johdannossa (sivut 6–7) toin esille, Allianssin äänen painoarvo yhteisöt ylittävässä äänestyksessä on lähes merkityksetön ja heidän mukaan se vain institutionalisoi Pohjois-Irlannin kahtiajaon eikä auta rakentamaan yhteistä tulevaisuutta. (McEvoy 2008, 134). Juuri tämä seikka kulminoitui vuonna 2001 ensimmäisen ministerin valinnan yhteydessä. Bipolaristisen politiikan ulkopuolelle jättäytyminen uhkasi jättää Allianssin täysin sivustakatsojaksi ilman poliittista painoarvoa.

Jos Allianssi kerran oli Pitkänperjantain sopimuksen vankka kannattaja, niin miksi se ei lähtenyt mukaan hallitusyhteistyöhön muiden puolueiden tapaan? Vastaus tähän löytyy hallituksen rakenteesta, jonka Pitkänperjantain sopimus määräsi nationalistien ja unionistien yhteishallitukseksi, jossa kaikki päätökset perustuivat ennen muuta näiden kahden blokin väliseen yhteisymmärrykseen ja konsensukseen. Luonnollisesti Allianssi koki, ettei sillä ollut sijaa tässä kahden blokin yhteishallituksessa ja päätti siirtyä oppositioon.

Mitchellin mukaan (2002, 139) perinteinen enemmistödemokratia ei toimi multietnisissä syvästi jakautuneissa demokratioissa, sillä näille yhteisöille on tunnusomaista hänen mukaansa se, että ihmiset äänestävät niissä voimakkaasti identiteettinään vastaavaa puoluetta ja äänestäjien liikkuvuus on ”normaaleihin” demokratioihin verraten hyvin

minimaalista. Tästä näkökulmasta on helppo ymmärtää myös Allianssin asema tällaisessa poliittisessa järjestelmässä. Puolueen äänestäjäkunta ei muista poiketen perustu suoranaisesti nationalistiseen tai unionistiseen identiteettiin, mikä tekee puolueen poliittisesta liikkumavarasta varsin ahtaan juuri kahden edellä mainitun identiteettiryhmän hallitsemassa yhteiskunnassa.

Sopimuksen jälkeinen aika vuoteen 2001 asti ei ole suinkaan ollut helppoa Pohjois-Irlannin paikallisparlamentille. David Trimblen aika ensimmäisenä ministerinä on ollut alituista tasapainottelua Pitkänperjantain sopimusta vastustaneiden unionistien (etupäässä Ian Paisleyn johtama DUP) kanssa. Unionisteja on erityisesti hiertänyt kysymys IRA:n aseistariisunnasta joka viimein alkoi syksyllä 2001 Trimblen pitkällisen painostuksen seurauksena. Tämä ei kuitenkaan riittänyt Trimblen hallituksen luottamuksen palauttamiseksi, mikä johti taktisiin parlamentin 24 tunnin lakkauttamisiin kahteen otteeseen kunnes Trimble viimein sai 6.11.2001 unionistien enemmistön uudelleen valintansa taakse Allianssi ja NIWC:n unionisteiksi uudelleen nimeämisen ansiosta ennen äänestystä. (Evans 2002, 26–27).

Selvää kuitenkin oli, että parlamentin päätöksenteko halvaantui ennen muuta DUP:n yhteistyökyvyttömyyden ja parlamentin päätöksentekoproseduurin seurauksena. Vuonna 2003 parlamentti lopullisesti lakkasi toimimasta moneksi vuodeksi. Vuonna 2007 saatiin alueen puolueiden kesken aikaan sopimus, jolloin parlamentin toiminta oli jälleen mahdollista. Pitkänperjantain sopimus ei ratkaissut esimerkiksi IRA:n ja muiden paramilitaarien ryhmittymien aseistariisuntaa, joka oli yksi Trimblen hallituksen kaatumisen pääsyistä.

3. NORTHERN IRELAND ASSEMBLY – PARLAMENTTI JA SEN PROSEDUURI

Vuonna 1998 Pohjois-Irlannin parlamentti sai Pitkänperjantain sopimuksen seurauksena uuden muodon ja toimintatavat. Parlamentin vaalien vaalitapaa muutettiin enemmistövaalitavasta suhteelliseen vaalitapaan, mikä mahdollisti pienempien puolueiden edustajien läpimenon parlamenttiin. Vaalitavan muutos muutti parlamentin rakenteen mannermaisen edustuksellisen demokratian tapaiseksi, kaksipuoluejärjestelmästä monipuoluejärjestelmäksi. Samalla parlamentin edustajien tuli parlamentissa edustaa joko nationalistista taikka unionistista yhteisöä. Suurimmassa osassa parlamentin päätöksistä tarvittiin kummankin yhteisön edustajien enemmistö yksinkertaisen enemmistön lisäksi. Kuten jo johdantoluvussa toin esille, Allianssin edustajat eivät edustaneet kumpaakaan yhteisöä eli he olivat ”identiteetiltään” parlamentissa ryhmässä muut ja näin ollen ilman painoarvoa tässä ”toisessa äänestyksessä”.

Toisin sanoen kaikki parlamentin edustajien äänivalta päätöksiä tehtäessä ei ole tasavertainen. Yhteisöjen välisen enemmistön (Cross-community support) vaativia äänestyksiä ovat muun muassa puhemiehistöä ja ensimmäistä ministeriä valittaessa, budjettia hyväksyttäessä sekä parlamentin työjärjestystä muutettaessa. Tarvittaessa kyseistä äänestystapaa käytetään myös kun 30 parlamentin jäsentä antaa käsittelyssä olevalle esitykselle vetoituksen (petition of concern). (Belfast Agreement, Strand one, 5c–d).

Parlamentin kokoontuessa ensimmäistä kertaa se käytti työjärjestyksensä Pohjois-Irlannin ministerin (Secretary of State) kokoamaa Initial Standing Ordersia, joka rakentui Pitkänperjantain sopimuksen, Northern Ireland Act:in ja niiden parlamenttia koskeviin osioihin. Parlamentin uuden työjärjestyksen luomiseksi perustettiin heti parlamentin ensimmäisessä täysistunnossa (Plenary report 1.7.1998) työjärjestysvaliokunta (Committee on Standing Orders), jonka työhön ottivat kerrallaan osaa suurin osa parlamentin jäsenistä kaikista parlamenttiryhmistä. Valiokunta julkaisi syyskuun 14. päivän parlamentin täysistunnossa väliraporttinsa ja sai siihenastisesta työstään parlamentin hyväksynnän. (Plenary report 14.9.1998). 8.–9.3.1999 parlamentin täysistunnoissa valiokunta teki

esityksen tekemästään parlamentin työjärjestyksen luonnoksesta, eli toi sen parlamentin käsittelyyn.

Työjärjestys-esityksen käsittely vei kaksi päivää, sillä parlamentin tuli hyväksyä kaikki työjärjestyksen osat erikseen, mukaan lukien niistä tehty muutosesitykset, joista tuli myös käydä debatti ja äänestys muutosesityksen hyväksymiseksi tai hylkäämiseksi. Suurin osa työjärjestyksen pykälistä hyväksyttiin parlamentissa yksimielisesti valiokunnassa jo saavutetun konsensuksen ansiosta. Kuten edellä mainitsin, niin työjärjestystä koskevien esitysten on saatava unionistien ja nationalistien enemmistö yksinkertaisen enemmistön lisäksi tai vaihtoehtoisesti saatava 40 prosentin kannatus unionisteilta tai nationalisteilta sekä yli 60 prosentin määräenemmistö koko parlamentilta. (Belfast Agreement, Strand One, 5c–d). Muun muassa tämä äänestystä koskeva osa työjärjestystä oli suoraan Pitkänperjantain sopimuksen ja Northern-Ireland Actin määräämä ja sen yksi keskeisistä osista, eikä antanut tulkinnan varaa työjärjestysvaliokunnalle.

Koko työjärjestysesityksestä käydyin debatin aikana pidempää keskustelua käytiin vain kahdesta työjärjestyspykälän esityksestä ja niiden muutosesityksistä. Tämä siitä syystä, että valtaosa muutosesityksistä olivat DUP:n Peter Robinsonin tekemiä ja koskivat edellä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta lähinnä työjärjestyspykälissä olevia kirjoitus- ja asiavirheitä. Nämä esitykset koskivat edustajien nimityksestä ryhmiin unionistit, nationalistit tai muut ja tähän liittyvään menettelytapaan. Hallitus esitti seitsemän päivän voimaantuloaikaa ryhmänimityksen (designation) muuttamiselle, jotta ryhmäenemmistöä vaativien äänestysten tuloksiin ei voitaisi vaikuttaa etukäteen haluamalla tavalla muuttamalla edustajan nimitystä, vaikkapa ryhmästä muut ryhmään unionistit, toivotun äänestystuloksen takaamiseksi. Toisessa esityksen muutosesitys piti sisällään tarkastusvaliokunnan asettamista ensimmäisen ja vara-ensimmäisen ministerin toimeenpanovallalle. Varsinkin kaikki oppositiopuolueet, mukaan lukien Allianssi, olivat tämän muutosesityksen kannalla, mutta hallituksen laaja enemmistö, pois lukien muutosesityksen tehnyt DUP, oli tätä vastaan, joten muutosesitys hylättiin.

Tässä luvussa tulen keskittymään näistä kahdesta työjärjestyspykälän esityksestä ja muutosesityksestä käytyihin debatteihin ja Allianssin rooliin näissä debateissa. Varsinkin ryhmädesignaatiosta käyty työjärjestysdebatti on mielenkiintoinen, ottaen huomioon, miten samasta aiheesta käytiin debattia uudelleen David Trimblen uudelleen valintaa edeltävissä

täysistunnoissa 2.–6.11.2001. Trimbleltä puuttui tuolloin uninistien enemmistö uudelleenalinnalleen, jolloin Allianssin jäsenistä kolme vaihtoi nimitystään ryhmään unionistit taatakseen Trimblen hallituksen kasassa pysymisen. Tämän lisäksi avaan seuraavassa alaluvussa parlamentaarisen hallitusmuodon periaatteita osana kontekstia, jossa tarkastelen Pohjois-Irlannin parlamentin proseduuria ja sen vaikutusta parlamentin debatteihin.

3.1 Parlamentaarinen hallitusmuoto ja parlamentarismi

Mitä ovat parlamentarismi ja parlamentaarinen hallitusmuoto? Pohjois-Irlannin parlamenttia (Northern Ireland Assembly) kutsun sellaiseksi ja olen tutkielmassani suomentanut sanan Assembly tarkoittamaan parlamenttia. Parlamentaarinen hallitusmuoto tarvitsee käsitteenä jonkin selkeän määritelmän. Jaakko Nousiainen (1998, 233–235) mukaan parlamentaarinen hallitustapa on kansanvaltaisen vallankäytön ja vallanvaihdon mekanismi. Parlamentti on siis kansanäänestyksellä valittujen edustajien yhteenliittymä, joka toimii valtion lakiasäättävänä elimenä. Eurooppalaisen parlamentarismien periaatteena Nousiainen (Ibid., 234–235) pitää sitä, että hallitus ja sen ministeristö nauttii parlamentin enemmistön luottamusta, jolloin ministereiksi valitaan hallituksen eduskuntaryhmien edustajia tai puolueiden luottohenkilöitä parlamentin ulkopuolelta. John Stuart Mill (1862, 89) määrittelee edustuksellisen hallitusmuodon niin, että kaikki tai suuri enemmistö kansalaisista pitää hallussaan valtion tai jonkin rajatun alueen ylintä päätäntävaltaa määrääjäksi heidän valitsemiensa edustajien kautta.

Walter Bagehot (1904, 10–11) sanoo teoksessaan *The English Constitution* toimeenpano- ja lainsäädäntövallan olevan Ison-Britannian parlamentin alahuoneessa kytköksissä toisiinsa. Bagehot näkee hallituksen ministeristön parlamentille alisteisena toimeenpanovaltaa harjoittavana valiokuntana. Opposition tulee hänen mukaansa haastaa hallitus ja sen toimet, tehden parlamentista vastakkainasettelun ja vastakkaisten mielipiteiden näyttämön (Ibid., 20–22). Tämä vastakkainasettelu ja mahdollisuus hallituksen kaatamiseen tekevät debateista merkityksellisiä, jolloin kaikki sanomisen arvoinen sanotaan ja puheessa on vastapuolen suostuttelun halu (Ibid.). Puolesta ja vastaan

käytävään debattiin tarvitaan siis motiiviksi mahdollisuus mielipiteen muutoksiin ja valta-asetelmien muuttumiseen puheen kautta. Bagehotin kuvailema kabinetihallitusmuoto siis mahdollistaa tämän ja tekee parlamenttipuheesta merkityksellistä.

Ministerit valitaan siis poliittisesti johtamaan omaa hallinnonalaansa, eikä esimerkiksi valtion hallinnon virkamieskunnasta. Tämä kytkee ministeriöt osaksi parlamenttia ja sen valtioshallinnon poliittista ohjausta. Parlamentaarisen hallitusmuodon keskeisimpiä seikkoja ovat siis hallituksen ja sen ministereiden nauttima parlamentin luottamus. Max Weberin (1994, 125–127) mukaan parlamentaarisen kontrollin etuna esimerkiksi virkamiesjohtoiseen hallitukseen on ennen muuta parlamentin kyky käydä agendalla olevista kysymyksistä keskustelua monista eri näkökulmista ja näin ollen luoda laajemman käsityksen käsiteltävästä asiasta. Weber sanoo (Ibid. 128) parlamentaarisen kontrollin ja asioiden tasapuolisen eri näkökulmista debatin kautta käytävän käsittelyn luovan paremmat edellytykset asioista päättämislle ja estää esitys- ja toimeenpanovallan karkaamisen virkamieskunnalle.

Parlamentti ei siis suinkaan ole pelkkää edustamista vaan ennen muuta puhumisen ja väittelyn paikka, jossa parlamentin asialistalla olevista esityksistä käydään valiokuntakäsittelyiden ohella avointa debattia puolesta ja vastaan. Kari Palosen (2012, 186–187) mukaan parlamentarismi politiikan ideaalikäsitteenä tarkoittaa ”dissensuksen, debatin ja reilun pelin institutionalisoivaa ja proseduralisoivaa rajakäsitettä”. Tämän kautta on mahdollista lähteä arvioimaan parlamenttien parlamentaarisuutta ja pelivaran laajuutta parlamentarisessa politiikassa. (Ibid.). Palonen (2008, 82) myös määrittelee parlamentaarisen politiikan olevan tyyliltään juuri eriävien mielipiteiden, dissensuksen, kohtaamispaikka, jossa nämä eriävien kantojen edustajat ottavat debatissa mittaa toisistaan. Mitään ylempää ”totuutta”, kuten esimerkiksi monarkki ei ole, vaan asioiden eri kannat ja tulkinnat saavat tasapuolisen käsittelyn ja suunvuoron. (Ibid.)

Kaiken kaikkiaan parlamentaarisella hallitusmuodolla tarkoitan tämän perusteella vaaleilla valittujen, vapaan mandaatin omaavien edustajien deliberoivaa lainsäädäntöinstituutiota, jossa proseduuri mahdollistaa asioiden tasapuolisen puolesta ja vastaan -käsittelyn eri näkökulmien kesken. Parlamentti valtainsituutiona ei ole tutkielmani kannalta tässä se kaikkein tärkein pointti, vaan nimenomaan parlamentaarinen puhetapa ja sen mahdollistavan parlamentin työjärjestyksen luoma pelivara parlamentissa toimiville

edustajille ja parlamenttiryhmillä puheenvuorojen ja esitysten ja muutosesitysten muodossa. Kari Palonen (2012, 111) argumentoi tähän liittyen, että politiikka on peliä, jossa voi löytää pelattavaa minkä vain ilmiön kautta. Parlamenttaarisuuden ideana on juuri toisin ajattelemisen ja asioiden eri vaihtoehtojen välinen kilpailu, joka luo tätä pelivaraa.

Parlamenttaarisen puhettavan eräs klassikoista on William Gerard Hamiltonin hänen kuolemansa jälkeen julkaistu *Parliamentary Logick* (1808), joka sisältää maksiimeja ja ohjeistuksia parlamentissa menestyksekkäästi puhumiseen. Hän muun muassa kehottaa (Ibid., 4–5) tekemään hyveestä paheen ja päinvastoin sekä korostamaan esityksen hyviä puolia ja eristämään huonoja ja etsimään esityksistä itselle suotuisia näkökulmia. Hamiltonin ohjeistuksien tarkoituksena on siis auttaa vastapuolen suostutteluun kohti puhujan omaa kantaa. Periaatteiden ja esitysten vahvuuksien ja heikkouksien tarkastelu ja vertailu paljastaa poliitikolle pelivaran eri mahdollisuuksien muodossa (Palonen 2012, 74).

Pohjois-Irlannin parlamentti noudattaa edellä kuvattua parlamenttaarisen hallitusmuodon rakennetta hyvin pitkälle. Seuraavassa alaluvussa käsittelen tarkemmin Stormontin rakennetta ja päätöksentekoproseduuria. Tässä alaluvussa olen lähinnä pyrkinyt avaamaan parlamenttaarisen hallitusmuodon käsitettä sen eri tulkintojen kautta. Tätä kautta on helpompi hahmottaa parlamenttaarisen politiikan tyylin erikoislaatuisuus ja Stormontin sopiminen parlamenttaarisen hallitusmuodon muottiin. Stormontin proseduurin auki lukeminen on tutkielmani kannalta tärkeä osa, sillä sen avulla on mahdollisuus muodostaa käsitys parlamentissa toimivien edustajien ja ryhmien toimintamahdollisuuksista ja poliittisen pelivaran laajuudesta erityisesti Allianssin kohdalla.

Poliittisen pelivaran osoittaminen juuri Allianssin kautta Stormontissa tekee mielenkiintoiseksi juuri kyseisen parlamentin unionismin ja nationalismin dualistinen valta-asema, jonka ulkopuolelle kyseinen puolue on jättäytynyt. On siis helposti ajateltavissa, että Allianssilla ei ole poliittisen vaikuttamisen mahdollisuuksia Stormontissa, toisin sanoen kykyä luoda pelivaraa ja kontingenssia parlamentin asialistan esityksiä käsiteltäessä. Argumenttini on, että vaikka Allianssi onkin pieni ja etnisen kahtiajaon ulkopuolinen poliittinen toimija, on sillä parlamenttaarisessa toimintaympäristössä, tässä tutkielmassa siis Stormontissa, mahdollisuuksia vaikuttaa alueen politiikkaan nimenomaan parlamentin proseduurin suomin keinoin.

Mikä tekee tämän dissensusukseen perustuvan pelivaran etsimisen vielä mielenkiintoisemmaksi, on vahvasti vallan jakamiseen nationalistien ja unionistien kesken perustuva Stormont ja sen proseduuri. Ennakko-oletukseni on, että hyvin laajapohjainen hallitusvastuu, joka sisällyttää miltei koko parlamentin, hakee ennen muuta konsensuspäätöksiä. Tämän perusteella on luonnollista ajatella että eriävillä mielipiteillä ei ole painoarvoa ja tilaa Stormontissa varsinkaan Allianssin osalta.

3.2 Pitkänperjantain sopimus ja Northern Ireland Act -vaikutukset parlamentin proseduriin ja hallituksen rakenteeseen

Pitkällisen rauhanprosessin tuloksena solmittiin Belfastissa 10.4.1998 Pitkänperjantain sopimus Irlannin tasavallan, Yhdistyneiden kuningaskuntien sekä valtaosan Pohjois-Irlannin poliittisten puolueiden (pois lukien DUP) yhteisymmärryksenä sopimusta edeltävissä monipuoluekeskusteluissa. (The Belfast Agreement). Sopimus sekä sen Westminsterissä lain voiman tuonut Northern Ireland Act antoivat tulevalle parlamentille varsin erikoislaatuisen muodon erityisesti hallituksen ja päätöksentekoproseduurin osalta.

Sopimus antoi Pohjois-Irlannin parlamentille rajatun lainsäädäntövallan. Parlamentin säätämän lain tuli saada Westminsterin hallituksessa Pohjois-Irlannin asioista vastaavan ministerin hyväksyntä ennen lain voimaan tuleamista. Muun muassa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat kysymykset (Northern Ireland Act, Schedule 2) ovat Stormontin päätäntävallan ulkopuolella. Myös verotusoikeus pysyi Westminsterissä, mikä tarkoitti budjettivallan osittaista jakamista. Budjetin kokoon ei hallitus voi täten vaikuttaa, mutta sille osoitettujen varojen allokoimiseen sillä on valta. Pohjois-Irlannin parlamentti ei ole siis alueellaan suvereeni valtaa pitävä instituutio, vaan Westminsterille alisteinen rajatun lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan omaava paikallinen parlamentti. Tälle tutkimukselle keskeistä on kokonaiskuvan hahmottamiseksi tärkeää luoda selkeä kuva Stormontin toiminnasta ja rakenteesta, sekä hallitus-oppositio dynamiikasta ja miten parlamentin työjärjestys tätä rakennetta mukailee ja ohjaa parlamentin toimintaa.

Hallituksen muodostaminen vaalien jälkeen tapahtuu ensimmäisen ministerin ja varaensimmäisen ministerin valinnalla. Kyseiset ministeriehdokkaat ovat yhdessä ehdolla ja

parlamentti valitsee heidät yhteisöjen välisellä äänestyksellä, jolloin ehdokkaiden on saatava parlamentin enemmistön lisäksi enemmistö nationalisti- ja unionistiryhmittymiltä. (Belfast Agreement, Strand 1, 14–17). Äänestystapa ja ministereiden yhteisvalinta takaa käytännössä sen, että ministereitä tulee yksi kummastakin ryhmittäjästä. Kuten aikaisemmin tuli todettua, ei näiden ryhmittymien ulkopuolisilla edustajilla ole tässä äänestyksessä vaikutusvaltaa ryhmäidentiteetin ollessa muu kuin unionisti tai nationalisti.

Hallituksen vetovastuussa olevien ministereiden ollessa kummastakin ryhmittäjästä, luo se ryhmittymänimityksiä painottavan äänestystavan kanssa hyvin laajapohjaisia hallituksia, joissa on kummankin ryhmittäjän suurimmat puolueet edustettuna. Hallitusta johtaa tällöin siis kaksi ministeriä samoin valtuuksin. Kumpikaan ei voi tehdä hallituksen toiminnasta päätöksiä ilman toisen suostumusta. Tästä selvänä esimerkkinä on 1998 aloittanut hallitus, johon kuuluivat UUP, SDLP, Sinn Féin ja DUP.

Koko parlamentin erikoislaatuisuuden ydin on työjärjestyksessä oleva sääntö: ”(7) After signing the Roll a member may enter in the Roll a designation of identity, being “Nationalist”, “Unionist” or “Other”. A member who does not register a designation of identity shall be deemed to be designated “Other” for the purposes of these Standing Orders and the Northern Ireland Act 1998.” (Standing orders 3, (7)).

Northern Ireland Act:ssa on selkeästi kirjattu vaatimus yhteisöidentiteetin nimityksestä parlamentin edustajilla. Pitkänperjantain sopimus ja Northern Ireland Act sitovat Stormontin työjärjestyksiä siinä määrin, että työjärjestys ei voi olla ristiriidassa sopimuksen sisällön kanssa. Westminsterissä säädetyt lait eivät voi olla ristiriidassa Stormontin päätösten kanssa. Tämä laki toisin sanoen tekee edellä mainitun työjärjestyksen kohdan muuttamisen mahdottomaksi Stormontissa, koska sen päätösvalta on Westminsterille alisteinen.

Ajatuksena tällä ryhmäidentiteetin korostamisella oli nimenomaan taata kummankin yhteisön äänivalta parlamentissa yhteisöidentiteettiä painottavissa äänestyksissä. Tarkoituksena oli eliminoida mahdollisuus siihen, että parlamentin päätöksenteko toimisi vain sillä hetkellä enemmistössä olevan yhteisön (unionistit tai nationalistit) ehdoilla. Tämä pakottaa puolueita muodostamaan hyvin laajapohjaisen hallituksen kummankin yhteisön

kannatuksen takaamiseksi ja hallituksen toimintakyvyn säilyttämiseksi. (McGrattan 2010, 158–160).

Northern Ireland Act:n ja Pitkänperjantain sopimuksen luomat raamit Stormontin toiminnalle tähtäävät näin ollen kummankin yhteisön pääpuolueiden ajamiseen hallitusvastuuseen ja tätä kautta yhteistyöhön toistensa kanssa. Sopimuksen yksi pääperiaatteita on juuri vallan jakaminen unionistien ja nationalistien kesken mahdollisimman tasaisesti, niin ettei kumpikaan osapuoli pysty yksinään tekemään mitään tärkeitä päätöksiä ilman toisen puolen edustajien suostumusta. (Belfast Agreement, Strand 1). Tämä on tietysti ymmärrettävää, ottaen huomioon alueen verinen kahtiajako ja vihanpito unionistien ja nationalistien kesken.

Allianssille tämä rauhanprosessin kautta proseduriin tuotu sääntö sitä vastoin vaikeuttaa parlamentissa toimimista monin tavoin. Hallitusvastuuseen Allianssille ei ole asiaa, koska se ei kuulu kumpaankaan blokkiin ja tekee näin itsensä merkityksettömäksi niistä esityksistä päätettäessä, jotka vaativat kummankin ryhmittymän sisäisen enemmistön parlamentin enemmistön lisäksi.

Näin laajapohjaisen hallituksen, kuten Stormontissa on, kaataminen on oppositiosta käsin hyvin vaikea, ellei mahdotonta. Vuosina 1998–2002, jolloin Trimblen hallitus toimi, oli oppositiopuolueilla yhteensä 15 paikkaa parlamentissa 108 edustajasta. Näistä edustajista Allianssin kuusi ja NIWC:n kaksi edustajaa kuuluivat ryhmään ”muut”, muiden ollessa unionististen pikkupuolueiden edustajia.

Stormontin työjärjestyksen kolmannen pykälän kohta 8 (Standing orders 3 (8)):

” A Member may change his or her designation of identity on no more than one occasion during the life of an Assembly. Any such change takes effect 30 calendar days after notification to the Speaker.” (Committee on procedures report 1.3.1999). Tässä kohtaa työjärjestystä määritellään siis menettelytapa edustajien ryhmäidentiteettiä muutettaessa. Pitkänperjantain sopimus ei anna suoraa ohjeistusta tässä asiassa, vaan antaa parlamentille pelivaraa muokata tätä proseduuria. Mielenkiintoista tämän työjärjestyksen kohdalla on se, että työjärjestysvaliokunnan väli- ja loppuraporteista käydyissä debateissa 14.9.1998 ja 8.3.1999 ei käyty minkäänlaista debattia tai esitetty puheenvuoroja edes Allianssin edustajie taholta. Ryhmäidentiteetin muutosta koskeva proseduri nousi kuitenkin

keskiöön 2.11.2001, kun NIWC:n edustajat tekivät muutosesityksen tähän työjärjestyksen pykälään seuraavasti: ”In Standing Order 3(8), line 2, delete all after 'during' and insert: 'an Assembly session. Any such change takes effect immediately after notification in writing is submitted to the Speaker.'”(Plenary report 2.11.2001). Muutosesityksen tarkoituksenaan oli, että Trimble saisi uudelleennimitykselleen SDLP:n Mark Durkanin kanssa enemmistön kannatuksen unionistien puolelta ja näin tapahtui kolmen Allianssin jäsenen vaihdettua nimitystään unionisteiksi.

Oliko identiteettisäännön muutoksen syynä ennen muuta parlamentin toimintakyvyn takaaminen vai DUP:n vallan vähentäminen? Mielestäni kyse oli ensimmäisestä syystä, sillä Trimblen hallituksen toimintakyvyn puute johtui selkeästi unionististen edustajien keskuudessa vallinneesta luottamuspulasta. DUP ei siis yksistään tätä hallituskriisiä voinut aiheuttaa, sillä heidän edustajillaan ei ollut unionistien enemmistöä. IRA:n aseistariisunnan viivästyminen söi selkeästi Trimblen kannatusta, sillä tämä aseistariisunnan täytäntöönpano oli yksi Pitkänperjantain sopimuksen pääkohdista ja edellytys Sinn Féinin osallisuudelle Stormontissa. Allianssin edustajat argumentoivat näissä debateissa (Plenary report 5.–6.11.2001) muun muassa Pitkänperjantain sopimuksen saavutusten säilyttämisen puolesta, jonka vuoksi he olivat valmiita joustamaan väliaikaisesti omasta agendastaan kahden yhteisön ulkopuolisena poliittisena viiteryhmänä.

3.3 Pohjois-Irlannin parlamentin työjärjestyksen parlamentaarisuus?

Pohjois-Irlannin parlamentin proseduurin osalta otan tässä tutkimuksessani tarkemman tarkastelun kohteeksi hallituksen muodostamista koskevat Pitkänperjantain sopimuksen pykälät ja parlamentin työjärjestyksen ryhmänimitystä koskevat säännöt. Työjärjestystä tarkasteltaessa tulen tutkimukseni aiheen mukaisesti kiinnittämään huomiota oppositiopuolueiden toimintamahdollisuuksiin parlamentissa. Erityisesti minua kiinnostaa proseduurin suomat mahdollisuudet ja rajoitukset Allianssin kyvyille toimia ja harjoittaa politiikkaansa Stormontissa.

Edellisessä luvussa esittelemäni Stormontin omalaatuinen työjärjestyksen menettelytapa, koskien parlamentin jäsenten ryhmäidentiteettiä, on parlamentarismien ja edustuksellisen

demokratian katsantokannalta varsin mielenkiintoinen ja osin ongelmallinenkin. Frank Ankersmitin (2002, 111–112) mukaan edustajien kuuluukin erota mielipiteiltään äänestäjistään, eli edustajalla tulisi aina olla vapaa mandaatti toimia parlamentissa parhaaksi näkemällään tavalla. Bagehot (1904, 29) painottaa, että suurin valta parlamentarismissa ei ole kansalla tai sen enemmistöllä, vaan sen valitsemilla parlamentin edustajilla. Tähän edustajien autonomiaan voisi myös ajatella sisältyvän oikeus hänen edustamansa parlamenttiryhmän vaihtamiseen aina hänen niin halutessaan. Tosin Bagehotin aikaan nykyisenlaista puoluedemokratiaa ei ollut varsinaisesti olemassa, joten tästä asiasta on vaikea vetää sen suurempia johtopäätöksiä suuntaan tai toiseen. Stormontin työjärjestys mahdollistaa parlamenttiryhmän vaihdon (Standing orders 3(10)), mutta ryhmäidentiteetin muutokselle oli työjärjestyksessä selkeitä esteitä. Vasta 2.11.2001 tehdyn muutosesityksen seurauksena edustaja pystyi muuttamaan ryhmäidentiteettiään välittömästi niin halutessaan. Muut hallituspuolueet olivat tähän päätökseen käytännössä pakotettuja, koska unionistien enemmistö oli Trimblen uudelleenvalintaa vastaan ja koko parlamentin toimintakyky oli vaarassa.

9.3.1999 täysistunnossa keskusteltiin työjärjestyksen hyväksymisestä työjärjestysvaliokunnan esityksen pohjalta. Kuten aikaisemmin totesin (ks. sivu 3), oli suurin osa muutosesityksistä Peter Robinsonin käsialaa ja luonteeltaan lähinnä kosmeettisia alkuperäisiin esityksiin verrattuna. Tästä poiketen muutosesitys nro 60:ssa sanotaan: ”In the Title, after "STATUTORY", insert "AND SPECIAL SCRUTINY" ”, alkuperäisen valiokunnan esityksen otsikon ollessa ”ESTABLISHMENT OF STATUTORY Committees ”. (Standing order 44). Muutosesityksen tarkoituksena oli siis lakisääteisten valiokuntien lisäksi perustaa erikseen tarkastusvaliokunta ensimmäisen ministerin ja varaensimmäisen ministerin toiminnalle.

Puheenvuorossaan Robinson puolustaa muutosesitystään muun muassa näin:

”I cannot imagine anyone being prepared to state publicly that the actions of the First and Deputy First Ministers are such that they should not be scrutinised. In a general acceptance that there should be scrutiny, the only two not fighting hard for it would be those two Ministers. They might enjoy the chance to justify their actions to a committee. A more malevolent view creeping around the Assembly is that we are witnessing part of a conspiracy. ... I do not need to take sides on this issue. It is sufficient to say that the amendment suggests a mechanism by which we can fill this unfortunate gap

until such times as the legislation may change .... The equality agenda will clearly require scrutiny. Those who are the guardians of equality would place themselves in a weak position if they were not prepared to have their actions scrutinised. ”(Plenary report 9.3.1999).

Peter Robinsonhan on DUP:n edustaja ja hänen puolueensa ei hyväksynyt Pitkänperjantain sopimusta eikä sen pohjalta luotua uutta vallanjakoa Pohjois-Irlannissa. DUP otti tästä huolimatta vastaan paikkansa Stormontissa ja meni vielä hallitukseen, tosin kieltäytyen kaikesta yhteistyöstä muiden hallituspuolueiden kanssa. DUP toimii siis ikään kuin oppositiona hallituksen sisällä. Hänen muutosesityksensä tarkoituksena oli kuitenkin vahvistaa hallituksen parlamentaarista kontrollia varsinkin luomalla erillinen tarkastusvaliokunta hallituksen toimeenpanovallalle. Robinson vielä huomauttaa, että muutosesityksen vastustajia ei pitäisi olla muita kuin itse kontrollin kohteeksi asetettavat ministerit, korostaen näin parlamentin kontrollivaltaa toimeenpanovallan käyttäjiä vastaan. Robinson käyttää tasa-arvo agenda argumentaationsa toisena pääperusteena parlamentaarisen kontrollin tarpeen lisäksi.

Allianssin edustaja Close tukee puheenvuorossaan Robinsonin muutosesitystä seuraavasti:

”I find myself in total agreement with the sentiments that have been expressed by the Member, ... There is a responsibility — indeed, a duty — on all Members to ensure that all areas are subject to proper scrutiny ... . It should be a matter of principle on the parts of everyone that all Ministers, be they the First Minister or the Deputy First Minister, be subject to the utmost scrutiny by all elected representatives who operate on behalf of their constituents. I have no difficulty with amendment No 60 at all.”(Ibid.)

Oppositiopuolueena Allianssi haluaa ymmärrettävästi vahvistaa hallituksen parlamentaarista kontrollia. Closen mukaan ensimmäisellä ministerillä tulee olla muiden ministeriöiden mukainen valiokunnan valvonta sen toiminnasta. Lopuksi hän vielä epäilee, että Northern Ireland Act:ssa jätettiin kyseessä oleva kohta tarkoituksella mainitsematta hallituksen toimivallan kontrolloimisen vähentämiseksi. Allianssin argumentin kärki on vahvasti samansuuntainen kuin DUP:n Robinsonilla.

DUP:n edustaja McCartneyn puheenvuorossa käy hyvin ilmi tämä parlamentin ja hallituksen välinen valtasuhde.

”...has, to a degree, been recognised in the legislation itself, in as much as the Act provides that the 10 Ministries be subject to the scrutiny of 10 committees. As I have already indicated, the fact that the Act requires, in a mandatory fashion, that committees be established to supervise and scrutinise each of the 10 Ministries recognises the principle that there must be control by the legislature and by Assembly Members over those exercising executive power.

It follows inevitably from that principle that there should be a scrutiny committee for members of the Executive, as they are collectively exercising more power than any Minister of a Department. ... It may not have been envisaged that the First or the Deputy First Ministers would have control of a specific department, but rather that their work would be more like that of a Prime Minister, supervising the whole range of Cabinet activities under other Ministers. However, during the passage of this legislation, the Centre was clearly given a full range of powers over some very fundamental and essential areas of government.” (Ibid.)

Kuten McCartneyn puheenvuorostakin käy ilmi, ei ensimmäinen ministeri ole pääministerin tapaan vain hallituksen toiminnan johtaja ja suunnannäyttävä. Ensimmäisellä ministerillä on varattuna omia toimeenpanovalle kuuluvia osa-alueita kuten tasa-arvoa ja sosiaalisen syrjinnän ehkäisyä koskevat toimet. (NI Direct). Tässä mielessä oman valiokunnan perustaminen ensimmäiselle ministerille on perusteltua, koska muillakin hallituksen ministeriöillä on valiokunnat valvomassa toimeenpanovaltaa. McCartney tukee argumentoinnissaan itse Pitkänperjantain sopimukseen, joka edellyttää ministeriöille oman valiokunnan perustamista.

”It is an established principle of democratic government, no matter where it is practised, that the legislative process, the judicial process and the executive process should be subject to a series of checks and balances, a principle already recognised in the legislation that set up the 10 Ministries. Members must realise that we have one thing in common in this Chamber: we are all elected representatives and Members of the Assembly as a legislative body before we are members of individual parties. It is as a Member of the Assembly, rather than as a member of a party, that I strongly recommend the amendment that would create a scrutiny committee specifically to check the activities of the two Ministers who will exercise the most central and fundamental power in the Executive.” (Ibid.)

Puheenvuoronsa lopuksi hän painottaa vielä parlamentin kontrollin tärkeyttä valiokuntien kautta, vaatien edelleen ensimmäisen ministerin ministeriölle samaa kontrollia kuin muillekin. Valiokuntien kautta tapahtuva ministeriöiden toimeenpanovaltan tarkastelu on tärkeää Stormontin tapauksessa, perustuen juuri hallituksen erittäin laajaan pohjaan.

Mielenkiintoisesti McCartney painottaa argumentoinnissaan yksittäisen edustajan näkökulmaa puoluenäkökulman sijaan. Yksittäisen edustajan näkökulmasta valiokunnilla on hänen mukaansa suuri merkitys vaikuttaessa hallituksen työskentelyyn.

Edustaja Weir painottaa juuri tätä puheenvuorossaan sanoessaan:

”The Assembly represents a rather unique form of government, which is designed to include some 80% of Members in a "Government party". ... One of the weaknesses with the Government's being so overwhelmingly supported in the Assembly is that there is a lack of coherent opposition. The Alliance Party, with the greatest respect to it, is the largest opposition party in the Assembly, ... ” (Ibid.)

Weir näkee siis Allianssin ainoana varteenotettavana opposition edustajana Stormontissa. Argumentissaan hän tuo esille sen näkökulman, että oppositio on todellakin hyvin ohut, joten valiokuntien kontrollin hallitusvallasta nostaa hänen mukaansa merkitystään juuri tämän edellä mainitun aspektin vuoksi.

Mark Durkan SDLP:stä sitä vastoin vastustaa puheenvuorossaan Robinsonin muutosesitystä toteamalla, että työjärjestys mahdollistaa jo monessa kohdassa myös ensimmäisen ministerin toimeenpanovallan kontrolloinnin. Esimerkkinä tästä työjärjestyksen pykälä 21 (Standing order 21), johon edeltävänä päivänä hyväksyttiin muutosesitys. Tämä muutosesitys velvoittaa debatin esityksen aihealueesta vastuussa olevan ministerin esittämään vastauspuheenvuoronsa debatin loppuksi. Durkan puolustaa ensimmäisen ministerin toimivaltaa käytännöllisyydellä ja kyseisten osa-alueiden paremmalla käsittelyllä juuri ensimmäisen ministerin ministeriössä (Committee of the Centre). (Plenary report 9.3.1999).

Puhemies jakoi istunnon kuluessa puheenvuoroja sekä muutosesityksen vastustajille ja kannattajille. Puheenvuorojen sisältö noudatti näissä pitkälti jo äsken esittelemieni puheenvuorojen kaavaa, hallituspuolueiden vastustaessa ja DUP:n ja oppositiopuolueiden kannattaessa muutosesitystä. Hallituksen puolelta muun muassa pelättiin edustajien Byrne ja Durkan mukaan, että ensimmäisen ministerin tarkastusvaliokuntaa käytettäisiin hallituksen työskentelyn vaikeuttamiseksi ja tukehduuttamiseen kaikin mahdollisin keinoin. Hallitus syytti näin epäsuorasti muutosesityksen kannattajia halusta tehdä hallituksen toiminta mahdottomaksi. (Ibid.). Hallituspuolueiden edustajat argumentoivat puheenvuoroissaan muutosesitystä vastaan, koska näkivät sen tekevän selvää hallituksen

toimintakyvystä. Tämä kanta näkyy selkeästi muun muassa edustaja Byrnen puheenvuorossa.

”However, the committee to scrutinise the work of the First Minister and the Deputy First Minister could then decide to tackle the First Minister or the Deputy First Minister and disable the whole policy decision. At best this could be cumbersome and awkward, but I am afraid that it could be very destructive to the Government's performance. I firmly believe that a scrutiny committee as proposed by Mr Robinson could end up strangling the effective operation of the entire Executive Committee's decisions.”(Ibid.).

Byrne myös totesi tämän jälkeisessä puheenvuorossa parlamentilla olevan jo tarpeeksi hallituksen toiminnan kontrolloimisen välineitä muiden ministeriöiden valiokuntien kautta ja koki tämän hallituksen johdon tarkastusvaliokunnan vain haitallisena ja vaarallisena hallituksen toiminnalle. Hän siis argumentoi hallituksen toiminnan näkökulmasta, kuvaten vaadittavaa valiokuntaa vaarallisena muutoksena, joka vaarantaisi hallituksen ja koko parlamentin toiminnan.

Muutosesityksen vastustajien ja kannattajien välillä vallitsi selkeä tulkinnallinen kahtiajako parlamentin ja hallituksen välisen vallan, riippuvuussuhteen ja keskinäisen kontrollin välillä. Lähes olemattomaan oppositioon (15 edustajaa 108:sta) vedoten hallitusta ja koko Pitkänperjantain sopimusta vastustava DUP halusi hallitukselle suurempaa parlamentaarista kontrollia valiokuntien kautta. Hallituksen muut puolueet sen sijaan näkevät tämän keinona DUP:n taholta vaikeuttaa hallituksen toimintaa ja lopulta aiheuttaa sen kaatumisen toimintakyvyttömänä. Allianssi hakee ”ainoana oikeana” (ks. Weirin puheenvuoro) myös mahdollisuuksia vaikuttaa hallituksen päätöksentekoon valiokuntien asemaa vahvistamalla. DUP:sta poiketen Allianssi ei tosin hae koko parlamentin hajoamista, koska se kuuluu Pitkänperjantain sopimuksen hyväksyneeseen puoleen. Oppositioapuolueena Allianssi kuitenkin ymmärrettävästi haluaa vahvistaa hallituksen parlamentaarista kontrollia parantaen sitä kautta omaa poliittista vaikutusvaltaansa parlamentissa. Valiokunnan kautta Allianssilla olisi näin ollen mahdollisuus vaikuttaa paremmin hallituksen esitysten sisältöihin luoden näin tätä kautta poliittista pelivaraa. Pitkänperjantain sopimuksessa määriteltiin valiokuntien toimivalta ja rakenne melko tarkasti. Valiokunnat harjoittavat sen mukaan ministeriöiden toiminnan tarkastelua, poliittisen linjan muokkausta ja konsultoivat tarpeen mukaan ministeriötä. Valiokunnat neuvovat ja konsultoivat ministeriöiden budjetin jakamisessa ja ovat osana

lainsäädäntötyötä lakiesitysten valiokuntakäsittelyvaiheessa. Valiokunnat voivat myös kuulla asiantuntijoita ja pyytää dokumentteja sekä tehdä raportteja ja kyselyitä sekä konsultoida ministeriä hänen pyynnöstään. (Belfast agreement, strand one, 9).

Valiokunnilla on siis tämän perusteella selkeä rooli esimerkiksi lainsäädäntötyössä ja esitysten käsittelyssä. Valiokunnilla on valta vaikuttaa lakiesitysten sisältöön. Jokaisella puolueella on valiokunnissa paikkoja oman ryhmänsä koon mukaisesti, joten myös oppositiolla on omat edustajansa niissä (Standing order 44). Toki parlamentin enemmistön omaavalla hallituksella on näin ollen enemmistö myös valiokunnissa.

Edustaja Attwood toteaa puheenvuorossaan (Plenary report 9.3.1999), että debatin keskiössä on Pitkänperjantain sopimuksen (Strand one, 9) osa, jossa puhutaan hallituksen toimenpanovallan säätelystä ja toiminnan valvonnasta (scrutiny). Hän sanoo, että sopimuksessa ei puhuta tarkastusvaliokunnasta (scrutiny committee) suoraan mitään vaan yleisesti hallituksen toiminnan säätelystä ja valvonnasta. Debatissa on hänen mukaansa kyse juuri hallituksen valvonnan ja säätelyn toteutustavoista, joista muutosesityksen kannattajat ja vastustajat ovat erimielisiä. Debatin lopuksi Robinsonin muutosesityksestä äänestettiin ja se ei mennyt läpi yhteisöjen välisessä äänestyksessä (cross-community vote) hallituksen UUP:n SDLP:n ja Sinn Féinin äänestettyä muutosesitystä vastaan. Hallituksen rivit pitivät DUP:ta lukuun ottamatta ja Allianssin edustajat äänestivät odotetusti muutosesityksen puolesta. (Plenary report 9.3.1999).

Kysymys debatin osapuolten välillä on siis hallituksen toiminnan vastuullisuudesta parlamentille ja kuinka se toteutuu Stormontissa, josta neljä viidesosaa kuuluu hallitukseen. Luonnollisesti hallituspuolueet, pois lukien DUP, argumentoivat vahvan ja toimintakykyisen hallituksen puolesta, kun taas oppositio painottaa parlamentaarisen kontrollin ja hallituksen toiminnan parlamentille vastuullisuuden tärkeyttä. Käydyn debatin myötä nousee kysymys siitä, onko melkein koko parlamentin itseensä sisällyttävä hallitus loppujen lopuksi parlamentarisessa mielessä hyvä ratkaisu? Selkeästi parlamentin ja hallituksen välinen vastuullisuuden suhde häilyy tämän myötä. Kuinka parlamentti on tässä tapauksessa kykenevä säätelämään hallituksen toimeenpanovaltaa? Näin suuren hallituksen ollessa kyseessä, voisi myös asettaa parlamentaarisen debatin toteutumisen kyseenlaiseksi. Samaten identiteettisäätöön perustuvat äänestykset asettavat debatin

toteutumisen mielenkiintoiseen valoon. Pyrkivätkö ryhmät edes vaikuttamaan toisiinsa puheen kautta, tietäen kuitenkin, että yksinkertainen enemmistö ei riitä esitysten läpimenoon, vaan tarvitaan enemmistö molemmista identiteettiblokeista.

3.4 Työjärjestyksen identiteettisääntö ja sen vaikutus parlamentin toimintaan poliittisesti

Pohjois-Irlannin parlamentti on ennen kaikkea alueparlamentti, jolla ei ole suvereenia vallankäyttöoikeutta alueensa kaikista asioista. Itse asiassa parlamentin vallankäyttöoikeudet ovat hyvin rajatut ja esimerkiksi verolait ovat lähes täysin Westminsterin päätäntävallassa. Alueparlamentille ominaisesti sen sisällä toimii puolueita, jotka edustavat nimenomaan kyseisen alueen tiettyä väestönosaa. Stormontissa olevista puolueista kaikki ovat nimenomaan paikallisia puolueita, vaikka heillä on edustus myös Westminsterissä. Labour, konservatiivit ja liberaalit loistavat Stormontissa poissaoloaan.

Claude Lefort (Marchart 2007, 85–87) luonnehtii edustuksellista demokratiaa ennen muuta perustuksettomana epävarmuuden tilan institutionalisoivana poliittisena järjestelmänä. Muuttuvat ja vaihtelevat perustavat arvopohjat ja ideologiat ottavat mittaa toisistaan parlamentissa poliitikkojen kautta, jotka kamppailevat näin keskenään valtaosuuksista. Poliitikot perustelevat arvojensa ja ideologiansa oikeellisuutta nimenomaan koko edustettavan ”kansan” edun nimissä, jolta he myös saavat legitimeettinsä päättää asioista vaalien kautta (Pekonen 2011, 18–20). Valta kuuluu kansalle, mutta se on samalla täysin abstrakti käsite, minkä johdosta valta ei periaatteessa kuulu kenellekään parlamentaarisessa järjestelmässä. (Ibid.).

Sonia Alonso (2012, 172–174) on tutkinut muun muassa Espanjan Katalonian alueparlamentteja ja niiden kansallisten vähemmistöpuolueiden poliittista toimintaa. Alonson tutkimuksessa on monia yhteneviä piirteitä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin poliittisen tilanteen kanssa. Keskusvalta on pyrkinyt sekä Espanjassa että Britanniassa jakamaan valtaa eri alueille alueparlamenttien kautta. Molemmissa tapauksissa alueiden vähemmistöjä edustavilla puolueilla on myös territoriaalisia vaateita alueensa puolesta,

kuten katalaaneilla vaatimus Katalonian itsenäistymiselle ja Sinn Féinille Pohjois-Irlannin liittämiseksi osaksi Irlannin tasavaltaa.

Mikä Alonson tutkimuksesta tekee parlamentaarisisessa mielessä mielenkiintoisen tähän tutkielmaani, on hänen tulkintansa edustuksellisen demokratian konflikteja institutionalisoivasta luonteesta ja kuinka se hillitsee loppujen lopuksi näiden em. vähemmistöpuolueiden aluevaateita. Samalla edustuksellinen demokratia niin alueellisella kuin valtakunnallisella tasolla pakottaisi vähemmistökansallisuuksiin leimautuneet puolueet laajentamaan omaa poliittista agendaansa, koska kilpailu valtaosuuksista parlamenteissa edellyttää kannatuksen maksimointia ja enemmistön saavuttamista. Tähän pelkkä yhteen väestönsään identifioituminen ei riitä. (Alonso 2012, 175–177).

Pohjois-Irlannin parlamentin institutionalisoitu kahden yhteisön politiikka kuitenkin mahdollistaa alueen puolueiden lokeroitumisen omiin leireihinsä. Parlamentin päätösten vaatiessa sekä unionistien että nationalistien sisäisen enemmistön, puolueilla ei ole mitään tarvetta muokata ideologiaansa yksinkertaisen enemmistön saavuttamiseksi. Pelkästään enemmistön saavuttaminen oman blokin sisällä riittää poliittisen vallan maksimoimiseksi, kuten Pohjois-Irlannissa on tapahtunutkin uuden parlamentin alkutaipaleella. Alueen puolueita voisi näin ollen luonnehtia nimenomaan kaaderipuolueiksi joukkopuolueiden sijaan, kuten esimerkiksi Suomen eduskunnan puolueet valtaosin ovat. Blokkijaon ansiosta unionistisilla ja nationalistisilla puolueilla ei ole edes tarvetta yrittää tosissaan edustaa koko Pohjois-Irlannin väestöä, vaan lähinnä omaa viiteryhmäänsä. Tämä luonnollisesti vaikuttaa kielteisesti puolueiden edustajien kompromissihalukkuuteen Stormontissa.

Stormontin blokkivetoinen hallituskokonpano ajaa selkeää konsensushakuisuutta, kuten jo aiemmin tässä luvussa on käynyt ilmi. Frank Ankersmittin (194–200) mukaan puoluedemokratialle ominaiset kompromissiratkaisut luovat uusia ratkaisuja osapuolten esitysten ja debatin pohjalta. Kompromissit siis saavat aikaan poliittista luovuutta mutta konsensus sitä vastoin tappaa sen. Stormontin erittäin laaja hallituspohja ja blokkienemmistön vaatimus käytännössä tekee kompromissiratkaisut mahdottomiksi. Hallituksen esitykset ovat siis käytännössä aina konsensus-pohjaisia, koska yksinkertaisella enemmistöllä ei voida esityksiä viedä pelkästään lävitse. Ainoita poikkeuksia tästä proseduurista ovat hallitusohjelman hyväksyminen jota, käsittelen laajemmin luvussa neljä. Hallitusohjelma yhtenä harvoista parlamenttiin tuotavista esityksistä vaatii

hyväksyttäväkseen vain parlamentin yksinkertaisen enemmistön. Tämän vuoksi otin sen esille myös tässä tutkielmassani tarkastellakseni kuinka eri puolueet ja erityisesti Allianssi käyvät debattia hallitusohjelman tiimoilta, verrattaessa esimerkiksi tarkastelussani oleviin työjärjestyksen muutosesityksiin ja niistä käytyihin debatteihin Stormontissa.

Jatkaakseni vielä identiteettisäännön problematisointia, on syytä ottaa esille juuri sen aiheuttama kaksoisedustuksellinen luonne. Tullessaan valituksi parlamenttiin vaalipiirinsä kautta, edustajat edustavat tällöin kaikkia vaalipiirinsä asukkaita. Pohjois-Irlannissa tämän lisäksi edustajan identifioituminen unionistiksi tai nationalistiksi käytännössä pakottaa hänet edustamaan jompaakumpaa alueen yhteisöä, poissulkien toisen. Allianssin edustajat kieltäytyvät tunnustamasta tätä jakoa ja liittivät itsensä ryhmään muut. Jo edustamisen kautta näkyy ongelma, minkä johdosta edustuksellinen demokratia ei voi toimia normaalisti Pohjois-Irlannissa. Kaikkien kansalaisten edustamisen sijaan parlamentti on siiloutunut kahteen eri edustukselliseen leiriin ja Allianssi on jäänyt näiden kahden väliin. Tätä poliittiseen tasa-arvoon kohdistuvaa epäsuhtaa käsittelen ja tutkin sen ilmenemistä seuraavassa luvussa. Hallitusohjelmaa koskevissa työjärjestyksen debateissa edellä mainitsemani epäsuhta nostaa päätään erityisesti Allianssin puheenvuorojen argumentaatiossa.

4. PROGRAMME FOR GOVERNMENT: DEBATTIA PUOLESTA JA VASTAAN JA ALLIANSSIN MUUTOSESITYS

Pohjois-Irlannin hallitus (executive committee) toi ensimmäisen hallitusohjelmansa luonnoksen (draft programme for government) parlamentin käsiteltäväksi 13.11.2000. Hallitusohjelmasta käytiin laajaa debattia kohta kohdalta ja debatin päätti suullinen äänestys, jossa parlamentti totesi hallitusohjelman ohjaavan myös tulevan vuoden budjettia, että parlamentti äänestää ohjelman läpimenosta tulevana vuonna 2001. 13.11 käydyssä debatissa haluttiin siis antaa tilaisuus parlamentille ja hallituksen ulkopuolisille jäsenille käydä debattia hallitusohjelman luonnoksen sisällöstä ja esittää mielipiteensä siitä. Hallitusohjelma oli ensimmäinen laatuaan Pitkänperjantain sopimuksen jälkeen ja näin ollen myös osaltaan historiallinen. Hallitusohjelman aikaan saaminen ja läpimeno olivat uudelle parlamentille ja erityisesti sen hallitukselle ensimmäinen varsinainen testi koko uuden parlamentin toimintakyvylle.

5.–6.3.2001 pidetyissä parlamentin täysistunnoissa käytiin jälleen kerran laaja debatti hallitusohjelmasta. Tällä kertaa kyseessä oli hallitusohjelman viimeistelty versio. Hallitus ja tarkemmin sanottuna sen ensimmäinen ministeri David Trimble ja vara-ensimmäinen ministeri Séamus Mallon, esittivät parlamentille hallitusohjelman hyväksymistä. 5.3. alkaneessa täysistunnossa Allianssi-puolueen edustaja Sean Neeson puolestaan esitti koko hallitusohjelman hylkäämistä seuraavasti:

“I beg to move the following amendment: Delete all after "Assembly" and add

"declines to approve the Northern Ireland Executive Programme for Government because it does not properly address the deep divisions and inequalities in this society and therefore does not deliver the new beginning envisioned by the Good Friday Agreement." (Plenary report 5.3.2001)”

Neesonin muutosesityksen tarkoituksena siis oli estää hallitusohjelman hyväksyminen parlamentissa. Neesonin muutosesityksen sisältämä kritiikki hallitusohjelmaa kohtaan käy ilmi myös muiden Allianssin edustajien puheenvuoroissa jo hallitusohjelman luonnoksesta käydyssä debatin aikana. (Plenary report 13.11.2000). Proseduurin mukaisesti Neeson teki

muutosesityksen hallituksen esityksestä, jonka tarkoituksena oli muuttaa alkuperäinen hallituksen esityksen sisältö hallitusohjelman vastaiseksi. Muutosesityksessä argumentoidaan hallitusohjelman epäonnistuvan jakautuneen yhteiskunnan ja epätasa-arvoisuuden ongelmien ratkaisussa ja täten ei toteuta Pitkänperjantain sopimuksen henkeä.

Huomionarvoinen taustatekijä Allianssissa ja sen edustajien argumentoinnissa on puolueen asema oppositiossa tuona aikana. Pohjois-Irlannin parlamentin hallituksen muodostivat vuosina 1999–2002 SDLP, UUP, Sinn Féin ja DUP. Hallitus oli hyvin laajapohjainen ja piti sisällään sekä nationalistien että unionistien pääpuolueet. Laajapohjaisen koalition takana oli vaatimus Pitkänperjantain sopimuksessa sekä hallitusvastuun tasapuolisesta jakamisesta kummankin edellä mainitun yhteisön kesken (GFA: Good Friday agreement, Strand One). Tämän lisäksi rauhanneuvotteluista koko niiden ajan kieltäytynyt DUP myös hallituksessa ollessaan kieltäytyi kaikesta hallitusyhteistyöstä muiden hallituskumppaneidensa kanssa. Pääsyinä tälle olivat kyseisen puolueen ankara vastustus Pitkänperjantain sopimusta ja sen myötä syntyneitä uusia valtarakenteita kohtaan. Tähän sisältyi myös Pohjois-Irlannin parlamentti ja sen varsin ainutlaatuinen tapa jakaa ja tasapainottaa valta unionistien ja nationalistien kesken. Toisekseen DUP ei hyväksynyt Sinn Féinin mukanaoloa parlamentissa siitä syystä, että IRA ei ollut vielä vuonna 2000–2001 aloittanut sovittua aseistariisuntaa ja toimintansa lopettamista.

Toisin sanoen Pohjois-Irlannin parlamentin hallitus ja koko parlamentin toimintarakenteen eroavat hyvin paljon esimerkiksi Ison-Britannian parlamentista rakenteineen ja proseduureineen. Tyypillisesti parlamenttien päätöksenteko toimii yksinkertaisen enemmistön pohjalta. Myös hallitus ja oppositio ovat selkeästi toisistaan erottuvia tekijöitä. Opposition ollessa hallitusta arvosteleva, joka tähtää toiminnallaan hallituksen kaatamiseen ja oppositiossa olevan puolueen itsensä hallitusvastuuseen pääsemiseen. Pohjois-Irlannin parlamentissa vuonna 2000 ja 2001 asiat eivät toimineet edellä kuvatulla tavalla. Kuten edellä mainitsin, oli laajapohjainen koalitionhallitus edellytys hallituksen muodostumiselle. Toisekseen tästä seurasi opposition pieni koko ja hajanaisuus. Trimblen hallituskaudella oppositiossa olivat vain muutama pienpuolue eli Allianssi, NIWC, ja NIUP. Näistä kolmesta NIWC ja Allianssi itse asiassa tukivat hallitusta ja vain NIUP avoimesti vastusti hallitusta. Paradoksaalisesti hallituksen sisällä oleva DUP vastusti hallitusta ja sen esityksiä (myös hallitusohjelmaa), toimien ikään kuin hallituksen sisäisenä oppositiona. Allianssi

myös julkaisi vuoden 2000 syksyllä oman vaihtoehtoisen hallitusohjelmansa, jossa se pyrki tuomaan esille oman näkökulmansa ja poliittiset tavoitteensa paremmin esille, korjaten näin hallitusohjelmassa esiintyneitä puutteita.

Tässä luvussa tavoitteenani on pureutua Trimblen hallituksen hallitusohjelmasta käytyihin debatteihin kohta kohdalta kiinnittäen huomiota debattien puheenvuoroissa esiintyvään argumentointiin. Erityistä huomiota kiinnitän tässä luvussa Allianssin argumentointiin hallitusohjelmaa vastustaessaan. Tämän lisäksi pyrin ottamaan huomioon ja nostamaan esiin debatin muiden osapuolten argumentointia sikäli kun koen ne analyysini näkökulman kannalta merkityksellisiksi. Kyseisten täysistuntojen debatteja yleisesti tarkasteltaessa on huomioitava muutama seikka. Parlamentin proseduurien mukaisesti puhemies jakaa puheenvuoroja niin, että kyseisen käsittelyssä olevan asian vastakkaiset kannat vuorottelisivat mahdollisimman paljon ja pitäisivät debatin näin ollen elossa. Puhemiehen tulee myös jakaa puheenvuoroja puolueiden suuruuden mukaan.

Näin ollen on selvää, että varsin pienenä puolueena Allianssin edustajilla puheenvuoroja ei kerry läheskään niin mittavasti kuin esimerkiksi neljän pääpuolueen (SDLP, Sinn Féin, UUP, DUP) edustajille. Tässä mielessä tutkimukseni kohteena olevat täysistuntojen debaattit ovat varsin otollinen paikka tutkia juuri Allianssin jäsenten argumentointia parlamenttidebateissa. Tutkimani debaattit ovat varsin pitkiä ja mahdollistavat näin ollen Allianssillekin useamman kuin yhden puheenvuoron käytävään debattiin. Lisäksi 5.3.2001 Allianssin tekemän hallituksen esityksen muutosesityksen myötä myös Allianssin omat mielipiteet ja arvot pääsevät paremmin osaksi debattia kuin se muiden täysistuntojen debateissa olisi mahdollista.

4.1 Stormontin puheenvuorojen argumentaation analysointia – Hamilton ja Hirschman

Tässä luvussa analysoin kyseisissä Stormontin täysistunnoissa käydyn debatin argumentaatiota väittelyn eri osapuolten kesken. Tämän analyysin keskeisinä välineinä toimivat tutkielmassani William Gerard Hamiltonin *The Parliamentary Logick* teoksessa esittelemät parlamentaarisen puheen argumentaation maksiimit. Näiden maksiimien kautta

pyrin syventämään argumentaation analyysiani ja paljastamaan puheenvuorojen pyrkimyksiä politisoida ja luoda uutta pelivaraa Stormontin kaksijakoiseen blokkirakenteeseen ja sitä heijastelevaan parlamentin työjärjestykseen. Toisena analysointimetodina käytän Albert Hirschmanin esittämien taantumuksellisen retoriikan perversity, jeopardy ja futility -retoriikoihin ja niiden edistyksellisten vastinparien argumentointikeinoja. Tällä pyrin ennen muuta havainnollistamaan Stormontissa vallitsevia retorisia jakolinjoja argumentaatiossa eri puolueiden välillä. Näiden retoristen vastinparien kautta voidaan myös lukea esiin Allianssin pelivaraa avaavien politisointien vastaisia puolueita Stormontissa.

Hamiltonin parlamenttipuheita koskevien maksimien ydin on ennen muuta siinä, miten käsitteitä voidaan tulkita uudelleen eri näkökulmista tarkasteltuna. Monet hänen esittämistä maksimeistaan käsittelevät juuri tätä, esimerkkinä maksimi ”Run a vice into a virtue and vice versa” (Hamilton 1808, 4). Käsitteet ja niiden merkitykset voidaan hänen mukaansa kääntää tarvittaessa jopa pääläelleen, kunhan argumentaatioon löydetään sille sopiva näkökulma. Käsitteet ja niiden täydellinen tulkinnanvaraisuus näkyy näissä Hamiltonin maksimeissa hyvin selkeästi. Toinen hyvä esimerkki tästä tulkinnanvaraisuudesta on maksimi jossa Hamilton (Ibid., 63) toteaa, että ei ole niin epäsuositua aihetta, etteikö sille löytyisi huolellisen tarkastelun jälkeen suosittua pohjaa josta argumentoida.

Tutkimukseni kannalta on näin ollen varsin mielenkiintoista käyttää näitä kyseisiä maksimeja, sillä käsitteiden uudelleen tulkinta avaa aina myös uutta poliittista pelivaraa. Uudelleen tulkinnalla toisin sanoen politisoidaan jokin vakiintunut käsite tai vallitseva asiantila, eli asetetaan tämä kyseenalaiseksi ja pyritään argumentoinnin kautta haastamaan aikaisemman tulkinnan puolustajat ja heidän käsityksensä ko. asiasta. Käsitteiden revision kohdalla ei tulisi Hamiltonin mukaan vain keskittyä uuden näkökulman ja merkityksen esille tuomiseen, vaan käsite tulisi myös avata perusteellisemmin. Käsitteestä tulisi kertoa mitä se on ja mitä se ei ole sekä mitä sen tulisi olla, kun vastustaja on puhujan mielestä käyttänyt kyseessä olevaa käsitettä väärin. (Ibid., 49).

Kuten jo luvussa kolme toin selkeästi ilmi, on parlamentti ennen muuta väittelyn ja suostuttelun kenttä. Parlamenttiretoriikka on siis deliberatiivisen retoriikan eräs ilmenemismuoto, jossa tämä käsitteiden uudelleen tulkinta on välttämätöntä. Koko parlamentarismen toimintatapa perustuu dissensukseen, eli erimielisyyteen, jossa eri

esitysten välillä käydään kamppailua puheiden kautta ja lopuksi tehdään päätös eri esitysten väliltä äänestyksen kautta. Parlamentti on siis otollinen kenttä politisoida vallitsevia käsityksiä ja asiantiloja. Tästä syystä Allianssin pelivaran luomisen ilmenemisen tutkiminen Stormontissa on minusta varsin mielenkiintoista Hamiltonin avulla.

Hamiltonin maksimit menevät osittain myös hyvin paljolti puheiden valmistelun ja muihin parlamentin toimintaan liittyviin teknisiin yksityiskohtiin. Maksimien kautta analyysia tehdessäni pyrin keskittymään ennen muuta argumentoinnin rakenteisiin liittyviin maksimeihin. Jätän muut vähemmälle huomiolle pitääkseni analyysini kiinni tutkimukseni pääpointissa eli Allianssin ja muiden argumentaatioissa ja kuinka se ilmentää Stormontin blokkijärjestelmän politisoimista ja sitä vastaan argumentointia. On myös pidettävä mielessä, että Hamilton kirjoitti tämän sadan sivun ”ohjekirjan” nimenomaan 1800-luvun vaihteen Ison-Britannian parlamentin jäsenille oppaaksi menestykselliseen argumentointiin parlamentissa. Tekstin konteksti on siis hyvä pitää mielessä tässä tutkielmassa ja varottava tulkitsemasta näitä maksimeja kaikilta osin liian kirjaimellisesti.

Parlamentin peruskuvion ollessa Stormontissa ja 1800-luvun vaihteen Westminsterissä dissensus-pohjainen ja perustuen juuri puolesta ja vastaan käytäviin väittelyihin, uskon varsinkin argumentaatiota koskevien maksimien olevan varsin hyödyllisiä tässä tutkielmassani. Eroista parlamenttien välillä on kuitenkin ennen muuta huomioitava se, että Stormontissa edustajien tasa-arvoisuus ei brittiparlamentista poiketen toteudu äänestysten osalta, kuten jo johdantoluvusta asti olen tuonut ilmi. Tällä voi myös olla debattien argumentaation ja dynamiikan kannalta vaikutuksensa, joita ei tule myöskään unohtaa.

Albert Hirschmanin taantumuksellisen retoriikan ja niiden vastinparien argumentaation teoriaa täytynee avata tässä kohdin sen pääkohdista. Perversiolla Hirschman (1991, 11–12) tarkoittaa käytännössä sitä, että taantumukselliset tahot pyrkivät tällöin argumentoimaan uudistusmielisten ajaman uudistuksen päätyvän tarkoitetun uudistuksen perversioksi. Toisin sanoen uudistus ei saisi aikaan aiottuja positiivisia uudistuksia vaan aiheuttaisi sen sijaan enemmän negatiivisia vaikutuksia. Hirschmanin (Ibid., 27) mukaan perversioon perustuva retoriikka on taantumuksellisille yleinen argumentaation rakenne vielä nykyäänkin, vaikka hän vetääkin ko. retoriikan alkujuuret jo Ranskan vallankumouksen ajoille ja Edmund Burken kritiikkiin sitä kohtaan.

Futility eli turhuus on toinen taantumuksellisen retoriikan argumentoinnin muoto. Sen sisältö on nimensä mukaisesti uudistuksen argumentointi täysin turhaksi ja vaikutuksettomaksi. Hirschmanin mukaan se on jopa perversiota voimakkaampi tapa argumentoida uudistuksia vastaan, sillä se tekee uudistuksesta täysin merkityksettömän, verraten perversioon, jossa vaikutuksia ilmenee, niitten ollessa ainakin voittopuolisesti tämän argumentoinnin mukaan negatiivisia. (Ibid., 43–44).

Kolmas taantumuksellinen argumentoinnin rakenne on jeopardy eli menetyksen tai epäonnistumisen vaara. Tällainen argumentointi nimensä mukaisesti pyrkii osoittamaan uudistuksen olevan vaaraksi aikaisemmin saavutetuille hyväksi havaituille uudistuksille. Hirschmanin mukaan tämä retoriikka pyrkii osoittamaan, että sillä hetkellä ajettava uudistus on vaaraksi koko vallitsevalle hyvinvoinnille. Esimerkiksi yleistä äänioikeutta vastaan argumentoitiin tähän tyyliin, sillä Isossa-Britanniassa pelättiin parlamentaarisen järjestelmän jäävän ”massojen tyrannian” jalkoihin. (Ibid., 81–82).

Uudistusmielisillä on myös omat vastinparinsa näille taantumuksellisten argumentaatiotyyleille. Jeopardylle reformistit vastaavat painottamalla sitä, millaiset katastrofaaliset seuraukset toimimattomuus saisi aikaiseksi. Futilitya vastaan käytetään sitä vastoin argumenttia historiallisista voimista, joiden vastustaminen on turhaa. Perversiota vastaan voidaan Hirschmanin mukaan käyttää argumenttia, jonka mukaan uudistus tulee tukemaan ja vahvistamaan aikaisempia reformeja, eikä vaarantamaan niitä. Näitä kolmea vasta-argumenttia Hirschman kutsuu edistyksellisiksi vastinpareiksi (progressive counterparts). Tosin näitä vasta-argumentteja voidaan myös käyttää soveltaen muihinkin taantumuksellisiin argumentteihin kuin edellä mainitulla tavalla. (Ibid., 167).

Aikaprospektiivi on myös hyvä pitää mielessä näitä argumentaation keinoja, erityisesti parlamenttidebatteja, tarkasteltaessa. Näitä kolmea taantumuksellisen retoriikan tyyliä vertaillen Hirschman asettaa ne muun muassa aikajärjestykseen. Jeopardya voidaan hänen mukaansa käyttää esimerkiksi parlamentaarisessa debatissa jo siinä vaiheessa, kun tuleva uudistus on parlamentin asialistalla. Perversity ja futility toimivat vasta kun, uudistus on ollut käytössä jonkin aikaa. Hirschman sanoo, että futility tarvitsee näistä kahdesta eniten aikaa reformin käyttöönotosta toimiakseen argumenttina. Perversity ja futility tulevat argumentteina kyseeseen silloin, kun on nähtävissä, että reformi ei ole kohtaamassa kaikkia tavoitteitaan. (Ibid. s.134–140).

Hirschman ei tätä argumentoinnin retoriikan teoriaansa kuitenkaan tarkoittanut eksplisiittisesti parlamenttidebattien tarkasteluun, mikä on hyvä pitää mielessä tässä analyysissä. Pääasiallinen tarkoitukseni kyseisen teorian käytön kohdalla on ennen muuta paljastaa Stormontin puolueiden välisiä retorisia jakolinjoja uudistusten vastustajien ja puolustajien kesken. Argumentaation analyysissäni tukeudun siis pääasiallisesti Hamiltonin maksiimeihin, sillä ne olivat alun perinkin tarkoitettu nimenomaan havainnollistamaan argumentaatiota parlamentaarisessa toimintaympäristössä, joka Stormont on omista erikoislaatuistaan huolimatta. Tässä mielessä Hirschmanin teoria näyttelee vain sivuosaa analyysissäni, sillä nimenomaan Hamiltonin maksiimien avulla pyrin paljastamaan heidän pelivaran avaamisen keinojaan heidän puheenvuorojensa argumentaation rakenteista.

4.2 Hallitusohjelman luonnos debatin kohteena 13.11.2000

Puhemies John Alderdice aloitti hallitusohjelmaa käsittelevän debatin omalla puheenvuorollaan, joka koski alkavan debatin puheenvuorojen pituutta ja määrää.

“While there will be three sections to the debate, the normal Standing Order, 17(2), will still apply and a Member may not speak more than once to a single motion, except for the Member who is moving the motion or winding up the debate. Members called during a particular section should speak to that section. However, they may make comments about any other part of the draft Programme for Government when they are called to speak. Indeed, if they have comments to make they will have to make them at that time as they will not be given a second opportunity to speak” (Plenary report 13.11.2000)

“I must rule that the First Minister and Deputy First Minister will have 10 minutes each to open, and time to wind at the end if they so choose. For the rest of the debate, those called will have five minutes. I trust that is clear. It is an unusual debate, but we are trying to work as closely within the Standing Orders as possible. If Members are clear, we will proceed” (plenary report 13.11.2000)

Puhemies voi myös kutsua edustajan puhumaan tietystä aiheesta, jos hän kokee sen tarpeelliseksi. Yleisesti ottaen puhemiehen antamat rajoitukset puheenvuoroille ja niiden pituudelle noudattavat hyvää parlamentaarista tapaa, jolla pyritään varmistamaan kaikkien parlamentin edustajien tasapuolinen kohtelu. Tarkoituksena on myös, että käytettävän ajan

puitteissa kaikille debattiin osallistuville osapuolille annettaisiin mahdollisuus osallistua ja päästä kuuluviin kyseisen debatin aikana. Kuten aikaisemmin mainitsin, parlamentin työjärjestys määrää, että edustajille jaetaan puheenvuoroja myös sitä mukaa, kuinka suuri heidän edustamansa ryhmä on parlamentissa. Puhemies myös painottaa, että puheenvuoroissa tulisi pysyä ehdottomasti asiassa, mikä on parlamentaarisen puhettavan mukaista.

Puhemiehen jälkeen keskustelun hallitusohjelman luonnoksesta avaavat puhemiehen ohjeiden mukaisesti ensimmäinen ministeri ja vara-ensimmäinen ministeri, jotka esittelevät hallitusohjelma varsin yleisesti ja samalla puhuvat hallituksen esittämän ohjelman puolesta.

“The Programme for Government hopes to represent a contract between this Assembly and its Executive, and the people of Northern Ireland. It represents a statement of the policies and objectives we have identified as our main priorities for the months and years ahead. It will act as a road map, describing the direction in which the Executive hopes to take our public services. In this programme we have the coming to maturity of the work of devolved Government in Northern Ireland. It is our opportunity to start making a difference, to begin to put behind us the sterility and neglect of direct rule and to apply our imagination and energies to the good of all our people.” (Plenary report 13.11.2000)

Odotusten mukaisesti ensimmäinen ministeri Trimble kehuu hallituksen saavutuksia ja korostaa hallitusohjelman ainutlaatuisuutta sen ollessa ensimmäinen laatuaan tämän parlamentin toiminnan aikana. Hän myös korostaa hallitusohjelman ”tiekarttamaista” roolia ja kuinka nykyinen hallitus ja poliittinen järjestelmä ovat tämän hallitusohjelman kautta kypsyneet todelliseksi toimivaksi päätöksenteon elimeksi.

“Our objective is to deliver a new beginning for Government in Northern Ireland - a Government that is responsive to the community it serves and in tune with the people who elected it. ... It will seek to provide new and better public services and opportunities for Unionists, Nationalists, Republicans and those of no particular political conviction, males, females, the young as well as the elderly, those of British or Irish descent and those who have only more recently come to live among us.” (Plenary report 13.11.2000)

Trimble hakee tässä kohdassa selkeästi koheesiota ja konsensusta. Hänen retoriikkansa on hyvin sisällyttävää, jolla hän pyrkii liittämään koko Pohjois-Irlannin väestön osallisiksi kyseiselle hallitusohjelmalle. Tällainen konsensushakuinen retoriikka on hallitukselta varsin tyypillistä parlamentaarisessa demokratiassa. Sillä pyritään selkeästi tekemään

tyhjäksi opposition mahdolliset väitteet hallitusohjelman yksipuolisuudesta taikka puolueellisuudesta muiden puutteiden lisäksi.

Vara-ensimmäisen ministeri Mallonin oma puheenvuoro jatkaa Trimblen jalanjäljissä melko yhtenäisesti mutta lisää siihen muutamia uusia aspekteja.

“One important aspect of coherence was our determination to ensure that the concept of equality ran through the draft programme. Our commitment to equality is a promise to every citizen that he or she shall share in basic human dignity. This dignity rests not on possessions or position, but on the right to be treated as a person with opportunities equal to those of all others.”
(Plenary report 13.11.2000)

Mallonin puheessa nousee voimakkaasti esille tasa-arvo ja sen korostaminen tärkeänä osana itse hallitusohjelmaa. Tämä ei ole yllättävää, sillä tasa-arvo ja ihmisoikeudet ovat nationalistisen retoriikan keskeisimpiä käsitteitä niin SDLP:llä kuin Sinn Féinillä. Argumentoinnin puolesta Mallon esittää tasa-arvon kaikkia kannattavaksi yhteiseksi arvopohjaksi ihmisarvon takaamiseksi vaurauden tai aseman sijaan. Hamiltonin (1808, 19) maksiimin mukaisesti Mallon pyrkii nostamaan esille argumentoinnissaan, mikä on yhteisölle välttämätöntä sen hyvinvoinnille ja menestykselle.

“I will now say a few words about the challenges which we face, especially those for which the First Minister and the Deputy First Minister have a particular responsibility. We have to face the reality of deep divisions in our society. It cannot be otherwise after centuries of division and 30 years of conflict .... New thinking, new energy and above all moral and political support must be given to this crucial activity.” (Plenary report 13.11.2000)

Trimblestä poiketen Mallon nostaa jalustalle puheessaan myös Pohjois-Irlannin erään perustavista ongelmista, eli alueen voimakkaan poliittisen kahtiajakautumisen ja vuosikymmeniä kestäneen konfliktin. Hän rohkaisee uudenaiseen ajatteluun yhteisöjen välisten suhteiden parantamiseen. Tosin mitään konkreettisia toimia hän ei tässä tuo esille. Tämä johtunee osaksi myös Mallonin ja Trimblen puheenvuorojen vahvasta yleisluontoisuudesta. Kaiken kaikkiaan hallituksen avauspuheenvuorot eivät ole kovinkaan yllätyksellisiä ja tämän jälkeiset kaksi puheenvuoroa hallituksen edustajilta toistavat pitkälti samaa kaavaa. Mallonin tapa argumentoida Pohjois-Irlannin kahtiajakautumista ehkäisevän politiikan puolesta, osoittaa tämän politiikan välttämättömyyden vetoamalla menneen konfliktin aiheuttamiin ongelmiin. Näin hän pyrkii osoittamaan, että ongelmien jatkumisen vaara on selvä, jos niihin ei pureuduta heti. Hänen argumentointinsa on siis

hyvin Hirschmanin (1991, 167) progressiivisen retoriikan ”välitön vaara” -argumentin tapaista.

Peter Robinsonin puheenvuoro on ensimmäinen hallituksen esitystä vastustava puheenvuoro. Robinson oli jo tuolloin DUP:n näkyvimpiä poliitikkoja ennen valintaansa puolueen johtoon Ian Paisleyn pois jättäytymisen myötä.

“As I listened to the First Minister and the Deputy First Minister speak, I felt there was a real danger that they are starting to believe their own rhetoric. It was very high in its waffle content; indeed, almost as high as the Programme for Government itself.

Here is a Programme for Government that is full of platitudes and padding and general concepts and clichés, that are mainly shibboleths, but have very little substance. Everyone, as they go through the 80 pages of this Programme for Government - this first effort of devolution - will recognise that it is 90% packaging and 10% content.” (Ibid.)

Kritisoidessaan hallituksen puheenvuoroja, Robinson pitää niitä asian osalta yhtä tyhjinä. Hän myös toteaa hallituksen ”olevan vaarassa uskoa omaa retoriikkaansa”. Tässä Robinson toisin sanoen väittää heidän puheensa olleen täynnä retoriikkaa eli pelkkää sanahelinää ilman konkretiaa ja asiaa. Tällainen argumentoinnin tapa on itsessään tyypillinen retorinen keino, jolla pyritään tekemään tyhjäksi vastustajan argumentointi. Muilta osin Robinsonin puheenvuoro noudattelee koko alueen poliittista järjestelmää vastustavaa retoriikkaa, mikä on DUP:lle tunnusomaista, Sinn Féinin voimakkaan vastustamisen lisäksi. Hamiltonin (1808, 23) maksiimi, jossa kehoitetaan järkeilemään vastustajan argumentteja vastaan vahvistaakseen omaansa, on rakenteeltaan hyvin paljon Robinsonin puheenvuoron kaltainen. Robinson selvästi aistii Mallonin ja Trimblen puheiden yleisluontoisuuden ja konkreettisten toimien esittelyn puutteen. Näin hän hyökkää argumentoinnissaan heitä vastaan syyttäen heitä ”tyhjistä puheesta” eli konkretian puutteesta.

Robinsonin jälkeen Gerry Adams Sinn Féinistä saa puheenvuoron. Tässä on malliesimerkki siitä, kuinka puheenvuoroja jaetaan tasaisesti vuorotellen (ainakin siihen pyritään) agendalla olevan esityksen puolesta ja vastaan puhujien kesken. Sinn Féinin politiikan mukaisesti Adams puolustaa voimakkaasti esityslistalla olevaa hallitusohjelman luonnosta.

”Nuair a seoladh an Clár Rialtais, chuir mé barúil Shinn Féin in iúl, agus i rith na díospóireachta seo beidh ár bpáirtí ag cur a bharúil in iúl arís. ... In

my remarks today I want to concentrate on the role of the First Minister. When the Programme for Government was launched, our party detailed its views on it, covering both the positive areas and those areas we have reservations about. I listened with amusement to Mr Peter Robinson of the DUP. His party has had no part in any negotiations at any time in the last eight or nine years, and yet he can stand outside the process and complain about it.” (Ibid.)

Adamsin puheenvuoro on malliesimerkki Sinn Féinin puheenvuoroista, jotka noudattavat samaa kaavaa hyvin usein. Lähestulkoon jokainen puheenvuoro pitää sisällään iirinkielisen osuuden. Parlamentin työjärjestys sallii tämän (Standing orders, 90), sillä edustajilla on mahdollisuus käyttää valitsemaansa kieltä puheensa aikana. Tämä on Sinn Féinin keino tuoda esille irlantilaista kulttuuria ja kieltä. Tässä näkyy parlamenttipuheen toinen ulottuvuus. Edustajat eivät puhu vain toisilleen vaan myös potentiaaliselle äänestäjäkunnalleen. Iiriä käytetään tässä selvästi keinona vaikuttaa alueen iirinkielisiin. Muuten itse debatin kannalta on varsin tehotonta käyttää kieltä, jota debatin toinen osapuoli ei ymmärrä. Adams myös hyökkää voimakkaasti aikaisemmin puhunutta Peter Robinsonia vastaan. DUP:n kritiikkiin hallitusohjelmaa kohtaan Adams vastaa varsin osuvasti huomauttamalla ko. puolueen osallistumattomuudesta hallitusyhteistyöhön sekä koko rauhanprosessiin. Vastustajien menneiden tekojen ristiriitaisuuden esille tuonti heidän nykyisiin puheisiin nähden argumentoinnin rakenteena on Hamiltonin (1808, 95) maksimiin mukainen retorinen keino.

”You cannot have an Executive or an Assembly putting together the type of Programme for Government which we are debating here today if the First Minister has already commenced an exit strategy and if - in his own words - he differs only from his party political opponents on a matter of tactics. In other words, he thinks they will collapse the institutions, and it will not be possible to put them back in place, while he simply wants to suspend them so that they can be restored.

... This Assembly has to be based on the principle of equality: the rights of all citizens, whether we disagree with them or not, must be cherished. All citizens have to have due entitlement to have their rights upheld - and they have to have their rights upheld by the First Minister. I want to appeal to the First Minister today to review, to reconsider, to step back from the process which he has commenced, because the only conclusion to what he has begun will see not just the suspension of these political institutions, but their collapse.”(Ibid)

Adamsin puheenvuorossa paljastuvat myös hallituksen sisäiset jännitteet Sinn Féinin ja UUP:n välillä. Tämä liittyy vahvasti aikaisemmin mainitsemaani IRA:n aseistariisunnan

viivästy miseen. Toisessa lainaamassani kappaleessa on jälleen vahvasti läsnä nationalistinen retoriikka, jossa tasa-arvon käsite (equality) on varsin dominoiva. Ihmisoikeuksien ja tasa-arvon käsitteitä käyttämällä Sinn Fein pyrkii pönkittämään omia mielipiteitään ja kantojaan politiikassaan. Tällä tavoin kaikki Sinn Féinin kantoja vastustavat samalla ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa. Tämä tekee debatin vastapuolen aseman vaikeaksi, sillä kuka haluaa länsimaisessa demokratiassa leimautua em. käsitteiden vastustajaksi. Adamsin argumentoi, että tasa-arvon lisääminen on välttämätöntä juuri rakennettujen valta-instituutioiden (parlamentti) säilyttämiseksi.

Allianssin puheenjohtaja David Ford on tässä debatissa puolueestaan ensimmäisenä äänessä. Allianssi on tämän ja seuraavien hallitusohjelmaa käsittelevissä debateissa varsin paradoksaalisessa asemassa. Puolue kritisoi hallitusohjelmaa ja sen luonnosta oppositiosta käsin. Ainoana hallitusohjelmaa vastustavana puolueena Allianssi myös julkaisi oman hallitusohjelmansa oppositiossa ollessaan. Hajanaisen ja hyvin pienen opposition toimintamahdollisuudet ovat näin ollen ymmärrettävästi varsin rajalliset.

“Despite the agreement, the fundamental problem that we in this Assembly have to face is the deep division in our society, and it is in that respect that the programme is sadly lacking. . . . While the Executive's draft programme does have many positive policy suggestions, it fails to address fundamentally the divisions in this society - divisions which, if they are not addressed, could well destroy the agreement and the institutions. Having listened to the last two Members who spoke, I think that is evident.”(Ibid)

Syvät erimielisyydet (deep divisions) sanapari nousevat odotetusti esille Fordin puheenvuorossa. Hän väittää hallitusohjelman epäonnistuvan ja jättävän huomiotta ko. alueen suurimman ongelman, syvän kahtiajaon ja erimielisyydet nationalistisen ja unionistisen yhteisön välillä.

“... but we will never deal with those if the Executive do not do something to address the real problem which we have to face. It starts off quite well; on page 10 there is a nice piece of rhetoric:

"We must promote a just society where everyone enjoys equality of opportunity, whatever their religion, gender, ethnic origin and personal background."

and it continues. This is fine rhetoric, but if you wade through the full programme, you will emerge wondering what the plans actually are. Section 2.5 is supposed to deal with that. There are only seven points in it, but not one has a target attached to it. The flowery rhetoric belies the fact that there

are no specific targets to promote community relations and sharing over separation, and that is the fundamental weakness - the utterly key weakness - in the way the programme has been put together.”(Ibid.)

Fordin kritiikki näyttää olevan varsin yllättäen samalla pohjalla kuin Robinsonin. Hänen mukaansa hallitusohjelmasta puuttuu jälleen konkretia ja suurin osa yhteisöjen välistä yhteistyötä ja erimielisyyksiä koskevista asioista ovat Fordin mielestä pelkkää ”retoriikkaa ja sanahelinää”. Ford rakentaa argumentointinsa ensin kehumalla hallitusta hienoista aikomuksista, lopuksi kääntyen sen kritisoimiseen Hamiltonin (1808, 93) maksimiin mukaisesti, jossa kehoitetaan myöntämään osittain vastustajan ansiot keskittyen tämän jälkeen hänen argumentaationsa heikkouksiin.

“ I stand here as a liberal demanding for myself the rights that the two major sections of this society have taken for themselves but denied to every other minority.

There is a danger that if we apply that we will not have a united, pluralist and diverse society, but a dualist one wherein only two sections are recognised. The fundamental test that we will be looking for in January 2001 is what specific measures within the final Programme for Government will be applied to promote sharing and end separation.” (Ibid.)

Tämä osa kuvastaa hyvin Allianssin politiikan ydintä ja sen argumentointia yleisellä tasolla. Ford identifioi itsensä ja puolueensa selvästi nationalistien ja unionistien dualismin ulkopuolelle. Hän syyttää molempia oikeuksien epäämisestä muilta kuin em. yhteisöjen jäseniltä. Näin Ford asettuu juuri näiden ihmisten puolestapuhujaksi, joita ovat muun muassa maahanmuuttajat ja kaikki alueen ihmiset jotka eivät luokittele itseään unionisteiksi taikka nationalisteiksi. Ford määrittelee Pohjois-Irlannin polityn moninaisena ja monimuotoisena polityna ja peilaa sitä vallitsevaan kaksijakoisen polityn määritelmään. Hänen argumentointinsa ydin on selkeästi kiinni monimuotoisuuden lisäksi tasa-arvoisuuden käsitteessä. Vain kahden yhteisön tunnustaminen muiden yli luo hänen mukaansa epätasa-arvoa. Ford näin ollen kyseenalaistaa argumentoinnissaan koko polityn vallitsevan käsityksen vaihtamalla näkökulmaa unionisteista ja nationalisteista näiden kahden ulkopuolelle jääneisiin ryhmiin. Näkökulman vaihto näyttää ko. asian aivan eri valossa kuten Hamilton (1808, 63) tuo myös esille. Puheenvuoronsa lopuksi hän kuitenkin esittää toiveensa, että edellä mainitut seikat sisällytetään osaksi varsinaista hallitusohjelmaa. Allianssi ei siis tässä vaiheessa varsinaisesti vastusta hallitusohjelmaa, vaikkakin kritisoi sitä monilta osin.

“We have here a unique form of government - some might describe it as a political Caliban - and what does it do? It creates the very differences which Mr Adams has underlined. In a normal democracy, a Government which achieves a majority then delivers its manifesto. There is collective responsibility within its Executive, which is chaired by the Leader of that Government. No such thing exists here. We have strange tensions given the First Minister's obligation to his party and to the manifesto upon which members of his party were elected to this Chamber. That manifesto made reference to the equality agenda, the RUC, decommissioning and the representation in Government of representatives of a party which the Prime Minister has described as inextricably linked to one of the most sophisticated and deadly terrorist organisations in Europe, which is determined to remain armed.” (Ibid.)

DUP:n McCartneyn puheenvuorossa näkyy myös unionistisen poliittisen leirin tyypillistä retoriikkaa. Demokratian ja yksinkertaisen enemmistön puolesta puhuminen palvelevat unionisteja, joilla on enemmistö parlamentissa. DUP käyttää tällaista retoriikkaa argumentoidessaan hallitusta ja koko poliittista järjestelmää vastaan, Sinn Féinin ja IRA:n läheisten suhteiden lisäksi. McCartney kääntää argumentaatioissaan koko rauhanprosessin ja pyrkimyksen tasa-arvoiseen itsehallintoon hyveestä paheeksi, joka on pitkälti Hamiltonin (1808, 4) ”run a vice into a virtue and vice versa” -maksimiin mukainen. DUP kääntää näkökulman koko politya ja sen instituutioita (Stormont) käsitellessään normaalin enemmistöparlamentarismiin ja IRA:n keskeneräisen aseistariisunnan suuntaan, joilla hän argumentoi koko rauhanprosessin myötä syntynyttä poliittista järjestystä vastaan. Nämä samat argumentit ovat myös Hirschmanin perversio -rakenteen mukaisia. Rauhanprosessin myötä tehdyt reformit kohti parempaa ovat McCartneyn mukaan johtaneet tai johtamassa vain kohti huonompaa suuntaa, ainakin hänen esittämästään näkökulmasta.

Hallituskabinetin (Executive Committee) edustajana ko. debatissa toimiva talous- ja henkilöstöministeri Durkan (SDLP) vastaa edustajien hallituksen esitykseen kohdistamaan kritiikkiin.

“First, we had criticisms that this is too aspirational, too visionary. Others seemed to imply that there was not enough vision, that the document was too prosaic. The fact is that in embarking on this Programme for Government, the Executive has tried to come up with the right balance between a clear vision - where we want to take this society under these new institutions - and a real sense of mission, ... However, if the Executive had waited until it had the detailed public service agreements worked out for every Department, for

every area of spend, and had then presented a draft programme in those terms, people would have said "No, you should have presented a more general draft. We would then have decided on the priorities and principles from which the public service agreements should flow." Members cannot have it both ways - wanting us to consult and then criticising us because we have produced a document that is clearly for consultation. ..." (Ibid.)

Durkanin mielestä kritiikki hallitusohjelman luonnosta kohtaan on kohtuutonta ja vailla järkipäisiä perusteita. Hän toteaa, että hallitusohjelmaa kritisoidisiin huolimatta siitä, olisiko hallitus luonut sisällöltään yksityiskohtaisemman taikka yleisemmällä tasolla liikkuneen hallitusohjelman luonnoksen. Näin hän pyrkii tekemään tyhjiksi hallitusohjelmia kritisoineiden edustajien argumentoinnin. Durkan vastaa kritisoimalla vastustajiensa, niin DUP:ta kuin Allianssia, argumentteja tyhjästä retoriikasta osoittamalla heidän argumenttinsa ristiriitaisuuden. Durkan pyrkii siis argumentaatiossaan järkeilemään vastustajiensa argumenttien kautta vahvistaakseen omiaan, Hamiltonin (1808, 23) maksimin tavoin.

Allianssin toinen puheenvuoro debatissa on edustaja Kieran McCarthyn:

"The words "cohesion", "inclusion" and "justice" underpin the implementation of all Government policies and programmes. These are laudable sentiments and can only be welcomed. However, after reading the document I am sad to say that I am disappointed. I want a cohesive, inclusive and just society, but I am afraid this Programme for Government does not deliver. It falls far short, leaving too many things unsaid and too many problems unsolved." (Ibid)

McCarthy kritiikki osuu Allianssin politiikan ytimeen ja puheessaan hän väittää hallitusohjelman sisällön uupuvan nämä kolme McCarthy ja Allianssin mielestä keskeistä asiakokonaisuutta. Puheensa lopussa hän kiteyttää Allianssin kannan hallitusohjelman luonnokseen. Koheesio, inklusiivisuus ja oikeus ovat McCarthyn mielestä käsitteitä, joiden määrittely ja käyttö hallitusohjelman luonnoksessa eivät vastaa hänen ja Allianssin niille asettamia määritelmiä. Hän rakentaa hallitusohjelman vastaisen argumenttinsa väittämällä, että sen sisältö ei vastaa näiden käsitteiden sisältöä. Hamilton (1808, 5) painottaa samantapaista argumentoinnin rakennetta kehottamalla esiintyvien käsitteiden ja ajatusten muokkaamiseen, asettaen sen näin puhujalle suotuisaan valoon hänen argumenteissaan. Näiden käsitteiden kautta hallitusohjelmaa tarkastellessaan McCarthy luo pelivaraa antaessaan toisen näkemyksen koko hallitusohjelman luonteesta. Toisin

sanoen hän ja Allianssi pyrkivät politisoimaan hallitusohjelman tavoitteet edellä mainittujen käsitteiden kautta eli esittämään vaihtoehtoisen tulkinnan hallitusohjelmalle.

“I welcome many of the proposals, aims and actions in this document. However, I believe that they fall crucially short of providing for an inclusive society. We in the Alliance Party want to see the Assembly promoting sharing over separation and leading by example.”(Ibid.)

Lopuksi McCarthy käyttää kaksiosaisen argumentin myöntämällä osan hallitusohjelman luonnoksen olevan oikeasuuntaisia, mutta toteamalla sen jäävän riittämättömäksi inklusiivisen yhteisön toteuttamisen näkökulmasta. Jälleen Allianssi argumentoi debatin aiheena olevaa esitystä näkökulmasta, jolla se pyrkii luomaan uutta kulmaa ja pelivaraa käynnissä olevaan debattiin. Monet hallitusohjelman tavoitteet ja sanavalinnat ovat siis oikeasuuntaisia, mutta eivät Allianssin mielestä läheskään riittäviä. Yhteinen ja yhtenäinen Pohjois-Irlanti, joka on ko. puolueen politiikan kulmakivi, ei toteudu siis hallitusohjelmassa läheskään Allianssin toivomalla tavalla. McCarthy tuo puolueensa kannan muiden Allianssin edustajien tapaan selkeästi esille puheessaan.

Muilta osin hallitusohjelman luonnoksesta käyty debatti seuraa vahvasti samaa edellä esitettyä kaavaa. DUP:n edustajat hyökkäävät hallitusohjelmansa kritiikissä koko vallitsevaa poliittista järjestelmää vastaan. Painotetut äänet parlamentin äänestyksissä ja hallituspaikkojen jakaminen Pitkänperjantain sopimuksen mukaisesti unionistien ja nationalistien kesken sotii kieltämättä parlamentarismien periaatteita vastaan. Debatissa on havaittavissa kolmenlaista kahtiajakoa.

Ensinnäkin näkyvin jako on unionistien ja nationalistien välillä. Paradoksaalisesti tämä jako muodostaa hallituksen sisälle sisäisiä jännitteitä ja tekee siitä tältä kantilta katsottuna jopa keinotekoisin. DUP:n hallituksen sisäinen oppositiopolitiikka on myös hyvin mielenkiintoista. Puolue otti ministeripaikat vastaan, jotta ei pettäisi äänestäjiään, mutta kieltäytyi samalla kaikesta hallitusyhteistyöstä muiden puolueiden kanssa. DUP:n politiikka on johtanut tässä mielessä myös unionistien sisäiseen kahtiajakoon Pitkänperjantain sopimuksen kannattajiin ja vastustajiin. Kolmantena on perinteinen Hallitus-oppositio jakolinja, joka Stormontin tapauksessa ei sekään noudata perinteistä parlamentaarisen edustuksellisen demokratian muotoja. Oppositio, joka koostuu vain kolmesta pienpuolueesta (NIWC, Alliance, NIUP), on todella heikko ja hajanainen. NIWC ja Allianssi ovat tiettyssä mielessä poliitikaltaan yhteneviä, kumpienkin ajaessa yhtenäisen,

kahtiajakoa vastustavan Pohjois-Irlannin politiikkaa. NIUP ääriunionistisena puolueena on sitä vastoin voimakkaasti nykyistä järjestelmää vastustava puolue, monilta osin samoista syistä kuin DUP. Kuten edellä avaamassani debatissa jo käy ilmi, vastustaa Allianssi voimassa olevaa poliittista järjestelmää aivan eri syistä.

Debatissa ilmenevän argumentoinnin ja sen rakenteiden puolesta tämä kaksijakoinen hallituksen vastustus on varsin näkyvää. Vaikka Stormontin työjärjestys eroaakin monelta osin normaalin enemmistöparlamentarismiin lainalaisuuksista, kuten painotetun äänestyksen ja ylisuuren blokkien väliseen konsensukseen perustuvan hallituksen myötä, on puheenvuorojen argumentoinnissa havaittavissa parlamentaarille deliberatiiviselle retoriikalle tyypillistä selkeää jakoa puolesta ja vastaan käytävälle väittelylle. Tämä käy hyvin ilmi tarkasteltuani argumentoinnin rakenteita Hamiltonin maksimien kautta. Debatin osapuolet pyrkivät reagoimaan toistensa puheenvuorojen argumentteihin selkeillä vasta-argumenteilla, jotka mukailevat selkeästi Hamiltonin ohjeistuksia menestyksekkäälle argumentoinnille parlamentissa. Mikä tärkeintä, argumentoinnilla pyritään avaamaan uusia tulkintoja ja politisoimaan hallituksen esitystä niin Allianssin, kuin DUP:n osalta.

4.3 Hallitusohjelman käsittely täysistunnoissa 5.–6.3.2014 ja Allianssin muutosesitys hallituksen esitykseen

Hallitusohjelma käsiteltiin ja hyväksyttiin 5.–6.3. täysistunnoissa käydyissä debateissa. Samaan aikaan Allianssin Sean Neesonin muutosesitys kumottiin samaisessa debatin päättäneessä äänestyksessä. Täysistunnon aloitti puhemies Alderdice antamalla edessä olevalle debatille tietyt aikaraamit ja ohjeet puheenvuoroille.

“We now come to the motion on the Programme for Government. As Members will know from the Order Paper, this debate will start today and continue tomorrow.

No time limit has been set at this point for the debate, nor for contributions that Members will make. However, in view of what I have already said as regards questions and responses, perhaps some element of self-control will be of value, since this is a wide-ranging debate - and I suspect that many Members will wish to participate and to contribute. We shall debate until

6.00pm today and then adjourn. The debate will be resumed and completed tomorrow.” (Plenary report 5.3.2001)

Puheenvuoroille ei siis annettu minkäänlaista aikarajoitusta tälle täysistunnolle. Tästä syystä 5.3. käyty debatti on puheenvuorojen osalta vähälukuinen, mutta puheenvuorot itsessään ovat varsin pitkiä.

Ensimmäinen ministeri Trimble aloitti debatin hallituksen edustajana esitelläkseen sen esityksen parlamentille. Tässä debatissa Allianssin muutosesitys hallituksen esitykseen nostaa Allianssin itse valitseman puheenaiheen parlamentin asialistalle ja näin ollen debatin ja lopulta äänestyksen kohteeksi. Trimble hyökkääkin Allianssin muutosesitystä vastaan varsin selväsanaisesti.

“I am disappointed by the Alliance Party's amendment, which gives that party's reasons for rejecting the Programme for Government. .... In October, the Alliance Party put forward its proposals for the Programme for Government, but in many areas its ideas were close to those of the parties that were involved in the drafting.

We have also heard from other Members, particularly through the Committees, and the overwhelming consensus was that the Programme for Government provides an excellent basis for the work of the Government and for the long and difficult process of developing good government for Northern Ireland. Of course, there were ideas for changes, differences of opinion regarding priorities, and instances where .... However, those who were consulted in the Assembly recognised that the Programme for Government was a realistic, organised and costed programme based on the reality that budgets are finite.

People can say that more could be done, but there are no simple, facile answers. In the Programme for Government, the Executive have mapped out a wide-ranging approach and demonstrated the linkages between programmes and policies by setting out their details, actions and timetables. Detailed equality schemes and new TSN action plans have also been set out.

Why has there been silence from the Alliance Party? It has not given costed proposals. Where are its solutions? It is easy to criticise, but now is the time for a debate and for working together.” (Plenary report 5.3.2001)

Trimblen puheenvuorosta huokuu vahva konsensus-henkisyys ja hän myös vaatii Allianssilta selkeitä vaihtoehtoja ja väittää ko. puolueen viettäneen hiljaiseloa hallitusohjelmaan liittyen. Edelliseen lukuun ja hallitusohjelman esikäsittelyn viitaten (ks. luku 3.2), tämä ei pidä paikkansa. Trimble myös toteaa, että on helppo kritisoida ”mutta nyt on aika debatille ja yhdessä työskentelylle”. Tämä lausahdus Trimbleltä itseltään on

mielestäni varsin paradoksaalinen. Tietysti kritiikitön keskustelu olisi Trimblen ja hallituksen kannalta edullista, joten tässä mielessä hänen käyttämänsä retoriikka on ymmärrettävää.

Toisin sanoen ilman kritiikkiä ja vastaesityksiä hallituksen esitys menisi mukisematta läpi. Siinä tapauksessa voidaan tietysti kysyä onko Stormont siinä tapauksessa parlamentti ollenkaan vaan pelkkä ylisuuren hallituskoalition kumileimasin, jossa ei parlamentille ominaista deliberoivaa debattia käydä lainkaan. Hallitusohjelman luonnoksesta käydyn debatin perusteella näin ei kuitenkaan ole. Debattia selvästi käydään puolesta ja vastaan. Parlamentin esityksistä käydään keskustelua eri näkökulmista muun muassa eri käsitteiden ja niiden tulkintojen kautta, jota käytetään argumentoinnissa hyväksi. Mitä tulee Trimblen puheen argumentteihin, ovat ne rakenteeltaan hyvin puolustavan puheenvuoron tapaisia. Aluksi hän argumentoi Allianssin aikaisemmin esittämien parannusehdotusten sisältyvän jo esiteltyyn hallitusohjelmaan. Näin Trimble argumentoi aivan Hamiltonin (1808, 74) maksiimin mukaisesti, jossa neuvotaan asian puolustajaa raivaamaan puheensa aluksi asiaansa vastaan olevat esteet ja syytökset.

Toinen hallitusohjelmaa puolustava argumentti on selvä vasta-argumentti syytöksiin siitä, että se ei seikkaperäisesti keskity moniin Allianssin esittämiin ongelmiin. Trimble vastaa tähän toteamalla, että hallitusohjelma on ensimmäinen laatuaan ja vetoaa rajalliseen budjettiin, joka estää hänen mukaansa kaikkien esitettyjen asioiden toimeenpanon ja kirjaamisen hallitusohjelmaan. Hän myös lopuksi ottaa esille konkreettisia toimia tasa-arvon hyväksi, joita hallitusohjelmaan on sisällytetty, näin argumentoiden vastaan Allianssin väitteisiin hallitusohjelman konkretian puutteesta ja toimetttömyydestä tasa-arvon ja inklusiivisuuden osalta. Trimblen argumentoinnissa on havaittavissa myös sama rakenne kun, Hirschmanin (1991, 44) futility-retoriikalla. Argumentoinnissaan Trimble pyrkii tekemään Allianssin muutosesityksen kritiikin tyhjäksi osoittamalla, että sen sisältö on jo otettu hallitusohjelmassa huomioon.

Séan Neesonin muutosesitys ja sitä seuraava puheenvuoro käsittelevät Allianssin havaitsemia hallitusohjelman puutteita ja syitä miksi heidän muutosesityksensä tulisi hyväksyä. Neesonin pitkässä puheenvuorossa korostetaan muun muassa ihmisoikeuksia ja jakautuneen yhteiskunnan haittoja sekä sisällyttävää (inclusive) yhtenäisen yhden yhteisön politiikkaa. (Plenary report 5.3.2001, Neeson) .Neeson lopettaa puheenvuoronsa sanoilla:

“Northern Ireland is a divided society. It is, therefore, vital that the Assembly take the lead in trying to end those divisions: that outlook should be at the core of all Government policies. That is a challenge that we all must face up to.” (Plenary report 5.3.2001)

Neeson alleviivaa tässä Allianssin muutosesityksen sisällön ja tarkoituksen.

Hallitusohjelma ei riittävällä painolla puutu heidän mielestään erimielisyyksien ja kahtiajaon aiheuttamiin ongelmiin. Neesonin argumentoinnissa paistaa läpi vaaditun muutoksen välttämättömyys koko Pohjois-Irlannin politylle. Tämä argumentti vastaa tyyliltään ja rakenteeltaan vahvasti progressiivisen argumentoinnin välitön vaara (imminent danger) -rakennetta, joka toimii myös Trimblen puheenvuorossa esiintyneen futility-rakenteen eräänlaisena vastinparina (Hirschman 1991, 161).

Eddie McGrady SDLP:stä, hallituksen edustajana, kritisoi sitä vastoin Allianssin muutosesitystä seuraavin sanoin:

“That is why I am slightly surprised by the amendment tabled by the Alliance Party, and all its references to deep divisions and inequalities. Many of the remedies suggested as being required to address those issues are security-orientated, and security matters are neither in the Assembly's remit nor in this form of devolution”(Ibid.)

Neesonin turvallisuutta kohdistaman kritiikin McGrady torjuu toteamalla, että parlamentilla ei ole valtaa näihin asioihin, missä McGrady on kieltämättä oikeassa. Huomioitavaa tässä hänen argumentissaan on juuri näkökulman vaihto, minkä McGrady tekee käsitellessään Allianssin esille tuomaa kahtiajaon ja epätasa-arvon ongelmaa. McGrady katsoo kyseisen ongelman turvallisuusongelmaksi, jolla parlamentilla ei ole päätäntävaltaa. Näin hän pyrkii tekemään Allianssin argumentin tyhjäksi. Tämä on jälleen hyvä esimerkki argumentaatiosta, jossa tulokulmaa vaihtamalla käännetään käsitellyssä oleva esitys itselle edulliseksi. Hamiltonin (1808, 64–65) mukaan näkökulmaa vaihtamalla voi tiettyssä mielessä muokata myös käsiteltävänä olevaa kysymystä. McGrady tekee epätasa-arvosta tässä lähinnä hänelle ja hallitukselle edulliseksi turvallisuuskysymykseksi.

“In response to many of the comments made by the leader of the Alliance Party, those deep divisions and inequalities in our society are best addressed by the example that we in this House, as representatives across the total spectrum of political life, give society? ...

...This society's inequalities concerning social class, gender and disabilities, among others, are very much addressed in the Programme for Government.

New issues have been brought to light, examined and programmed for. I am, therefore, a wee bit surprised. One could be forgiven for thinking that there was an element of opportunism in the tabling of such an amendment. It is a direct negative, in that it calls for the Assembly to decline the document. Perhaps its main purpose was that members of that party would have the opportunity to get in early to make speeches on the matter.” (Plenary report 5.3.2000)

McGrady syyttää Allianssia suorasta opportunistista, viitaten heidän tekemäänsä muutosesitykseen. Hänen mielestään Allianssin päätarkoituksena oli tällä vain kalastella itselleen ja politiikalleen enemmän näkyvyyttä muun muassa lisäpuheenvuorojen kautta. Allianssin oppositioasema tosin edellyttää hallitusten esitysten kyseenalaistamisen ja voidaan hyvin olettaa McGradyn tietävän hallitus-oppositio asetelman edellyttämät toimintatavat. Yllättyneen esittäminen ja opportunistista syyttäminen ovat kuitenkin varsin odotettuja retorisia keinoja hallitukselta oppositiota vastaan. Puheen jälkimmäisessä osassa argumentoinnin painopiste muuttuu selkeästi Allianssin itse muutosesityksen argumenteista sen taustasyiden arvuutteluun ja vihjailuun opportunistista. Näin McGrady kyseenalaistaa argumentoinnillaan Allianssin muutosesityksen argumenttien tarkoitusperän siirtäen keskustelun painopisteen heidän hallitusohjelman vastaisista argumenteistaan. Tämä argumentoinnin rakenne vastaa hyvin Hamiltonin (1808, 65) maksiimia, jossa hän kehottaa ”vaihtamaan” sinua vastaan oleva esitys etsimällä sille samankaltainen tai siihen liitettävissä oleva edullisempi tulokulma. Näin McGrady tekeekin ja pyrkii tällä tavoin tekemään Allianssin esityksen argumentit epäkelvoiksi.

Debatin loppuosa osoittautui vahvasti DUP:n puheenjohtajan Ian Paisleyn monologiksi, jossa hän piti noin tunnin mittaisen puheenvuoron, käyttäen näin hyväkseen puhemiehen antamia ohjeita, joissa ei asetettu puheenvuoroille aikarajoitetta. Täysistunto päättyi klo 18.00 puhemiehen keskeyttäessä Paisleyn puheenvuoron ja päättäen istunnon. Hallitusohjelman käsittelyä jatkettiin seuraavana päivänä klo 10.30. Paisleyn pitkän puheenvuoron argumenteista on kuitenkin syytä nostaa esiin muutamia mielenkiintoisia rakenteita.

Paisley kritisoi voimakkaasti rahoituksen jakoa katolisten, integroitujen (sekä katolisia että protestanttisia oppilaita) ja protestanttikoulujen kesken muun muassa seuraavasti:

” Where are all the people who are all for fair play to others? I have not heard a squeak from the SDLP or the Women's Coalition about that. I have

not heard a squeak from anybody but those on the Unionist side of the House about this. Why? Because an attempt is being made to paint a picture that is not one of reality”(Ibid.).

Paisley nostaa tässä esiin eri uskontokuntien kesken peruskoulutukseen jaetut varat, jossa unionistit ovat saamassa hallitusohjelman mukaan selvästi vähemmän rahoitusta muihin ryhmiin ja yhteisöjen oppilasmääriin verrattuna. (Plenary report 5.3.2000, Paisley). Paisley kääntää nationalistien ja muiden (others) puolueiden tasa-arvoon perustuvan argumentoinnin omaksi edukseen kääntämällä tasa-arvo näkökulman koulujen rahoitukseen, joka esittäytyy unionisteille hyvänä argumenttina ja lyömäaseena hallitusta ja varsinkin sen nationalistista blokkia vastaan osoittaen selkeän ristiriidan tasa-arvon toteutuksessa. Näin Paisley tehokkaasti kyseenalaistaa hallituksen tasa-arvopolitiikan, jota se on moneen otteeseen itse käyttänyt argumentaatioissaan DUP:ta vastaan.

Seuraavan päivän hallitusohjelman käsittely alkoi vara-ensimmäisen ministerin puheenvuoroilla, joissa hän puhui hallituksen esityksen puolesta. Puheessaan ministeri Mallon vastasi myös Allianssin muutosesityksen esittämään kritiikkiin hallitusohjelmaa kohtaan seuraavasti:

“I noted yesterday that the Alliance party seemed to disregard the fact that we have taken the theme of growing together as our starting point and that we have substantially strengthened this chapter. With regard to the Alliance Party's, recent amendment, I take a fairly sanguine view of it. In an Assembly we need parties to push us, to put us to the test, and as on this occasion, to give an airing to views that they may feel have been omitted.

I took careful note of Mr Neeson's remarks in the debate last night and appreciate the sincerity of his commitment to promoting better community relations. I also noted the seven priorities that he put to the Assembly. All of those are inherent in the Programme for Government.” (Plenary report 6.3.2001)

Mallon antaa jopa tunnustusta Allianssille, sen antaessa ainoana hallitusohjelmaa vastustavista puolueista selkeän vaihtoehdon (esittämällä vaihtoehtoisen hallitusohjelman) hallituksen esitykselle ja avoimesti haastaen hallituksen muutosesityksellään. Samalla hän jatkaa samaa edellisessä istunnossa esiintynyttä argumenttia, jossa todetaan Allianssin argumenteissa ja muutosesityksessä esiintyneiden (deep divisions, equality, inclusive society) muutosvaatimusten jo sisältyvän esiteltyyn hallitusohjelmaan.

Debatin edetessä muun muassa DUP:n edustaja McCartney kiinnittää puheenvuorossa huomiota juuri edellä esittämäni Stormontin erikoislaatuiseen oppositioasemaan sanomalla, että Allianssi, NIWC ja PUP (Progressive Unionist Party), jotka ovat oppositiossa, tukevat hallitusta ja Pitkänperjantain sopimusta. Hänen mielestään he eivät siis toimi tosiasiallisesti oppositiossa, kuten DUP, joka avoimesti vastustaa kumpaakin. (Plenary report 6.3.2000, McCartney). Argumentoinnin sisällön puolesta näitä eroja tarkasteltaessa on huomattavissa kahdenlaista eroa DUP:n ja hallituksen ulkopuolisten puolueiden kritiikissä hallitusohjelmaa kohtaan. Ensinnäkin, kuten jo tässä luvussa on ilmi käynyt, pyrkii DUP omalla argumentoinnillaan politisoimaan koko kyseisen alueen poliittisen järjestelmän rakenteen aina Pitkänperjantain sopimuksesta lähtien. Allianssi sitä vastoin ei pyri koko polityn purkamiseen vaan sen muokkaamiseen kohti todellisen tasa-arvon toteutumista niin Stormontissa kuin Pohjois-Irlannissa yleensä. Toisin sanoen Allianssi pyrkii blokkiajattelun purkamiseen kohti pluralistista lähestymiskulmaa koko Pohjois-Irlannin polityssa.

Klo 14.00 varapuhemies asettaa jäljellä oleville puheenvuoroille seitsemän minuutin aikarajan, jotta kaikki vielä puheenvuoroa odottavat pääsevät ääneen ennen istunnon päättävää äänestystä. Allianssin lopetuspuheenvuorolle annetaan kymmenen minuuttia ja ensimmäiselle ja vara-ensimmäiselle ministerille puhemies antaa kaksikymmentä minuuttia puheaikaa. (Plenary Report 6.3.2000, Deputy Speaker)

Allianssin Seamus Close ottaa omassa puheenvuorossaan odotetusti esille puolueensa kannan hallitusohjelmaan puoluetoveriensä tapaan. Tämän lisäksi Close myös kommentoi DUP:n hallituspolitiikkaa varsin voimakkain sanakääntein.

“Mr Close:

My mind is made up; my mind is crystal clear.

The party to my left claims all the advantages of having Ministers. In fact, just a few minutes ago they were pronouncing what they were doing with their respective portfolios, but at the same time they act like the real Judases in betraying their fellow Members of the Executive -

Rev Dr William McCrea:

Settle yourself. Calm yourself down.

Mr Close:

I am not angry. I am glad that the Member prefers a lower tone.

At every turn they betray their fellow Members. Are they Judases, or are they Januses? They look both ways at the same time. They want to claim the benefits but deny any part of it. This is extremely strange, but it is also rubbing off onto this society.” (Plenary Report 6.3.2000)

Closen puheenvuorosta voi selkeästi lukea Allianssin kaksijakoisen aseman parlamentissa. Pitkänperjantain sopimuksen vankkana kannattajana heidän intressinsä on selkeästi törmäyskurssilla DUP:n kanssa. Tästä syystä oppositioasemassa oleva Allianssi puolustaa epäsuorasti muita hallituspuolueita moittimalla DUP:ta hallitusvastuun pakoilusta ja suorastaan syyttäen petturuudesta ja kaksinaamaisuudesta nimittämällä puolueen edustajia Juudaksiksi ja Januksiksi. Tällä värikkäällä retoriikalla Close argumentoi DUP:n hallituksen linjan vastaisia argumentteja vastaan tuomalla esille niiden ristiriitaisuuden heidän hallituspuolueasemansa kanssa ja kuinka se sotii parlamentin hallitus-oppositio jakolinjaa vastaan.

DUP:n McCrea kommentoi omassa puheenvuorossaan Closen ulostuloa vain ohimennen ja väistää hänen DUP:ta koskevat syytökset säilyttämällä ne muiden hallituspuolueiden niskaan.

“We listened very carefully to Mr Neeson and Mr Close, who spoke on behalf of the Alliance Party. We noticed the tenor of Mr Close's voice when he was trying to smack the various parties of the Executive over the knuckles. He was speaking to the Ulster Unionists, the SDLP and Sinn Féin. He tried his best to rap them nicely over the knuckles, but you saw the hump appear on his back when it came to the DUP. Somehow it seems that this little moderate party loses its moderate and liberal image when it comes to the Democratic Unionist Party.

However, what he said was interesting. He said that the Executive, which is made up of the three parties which he was rapping over the knuckles, was riven with sectarianism. Was he referring to Mr Trimble, his party representative, the SDLP or Sinn Féin?” (Plenary report 6.3.2000)

McCrea vastauksessa on selvä sarkastisen humoristinen vivahde, hänen viitatessaan Allianssin maltilliseen politiikkaan ja vertaamalla sitä Closen vähemmän maltilliseen äskettäiseen ulostuloon. Hän siis käyttää huumoria retorisenä keinona, jolla hän pyrkii tekemään vähättelemän Closen ulostulon sisältöä omaksi ja puolueensa eduksi. McCrea argumenttien rakenteesta on löydettävissä monia yhtäläisyyksiä Hamiltonin (1808, 29, 24–25) argumentaation ohjeistuksien kanssa, kuten vastustajan asettaminen naurunalaiseksi

kiihtymisestäään johtuen ja vastauksessa vain toisen osapuolen argumentoinnin osan käsitteleminen, näin väistäen itselle vaikea taikka kiusallinen argumentti. Lopuksi hän ottaa argumentoinnissaan esille Closen puheessa ilmenneen syytöksen “ kolmesta syvän kahtiajaon riivaamasta” hallituspuolueesta, siirtäen näin huomion pois DUP:sta ja sen toiminnan arvostelusta.

Allianssin Kieran McCarthyn puheenvuoro ei ole retoriikaltaan läheskään yhtä kärjekäs kuin hänen puoluetoverinsa Closen. Sen sijaan McCarthy tuo laajemmin esille puolueensa kannanottoja laajemmalti, puhuessaan muun muassa ikäihmisten asemasta ja etuuksista. (Plenary report 6.3.2000, McCarthy) Allianssille tavanomaisen syvästi kahtiajakautuneen yhteiskunnan ohella myös muiden puolueen poliittisella agendalla olevien asioiden korostaminen on varsin ymmärrettävää ja järkevää, jotta sitä ei leimattaisi vain yhden asian puolueeksi.

Eileen Bell, toinen Allianssin edustaja, kiinnittää muiden Allianssin edustajien ja Neesonin muutosesityksen linjan mukaisesti puheenvuorossaan huomion alueen kahtiajakoon ja sen mukanaan tuomiin ongelmiin.

“There are many points in the Programme for Government about which one can be hopeful, and no one can deny the direct and constructive effect of the Executive and the Assembly on Northern Ireland to date. However, the Alliance party needs to express its concerns along with its praise because there is still no real acknowledgement of the diversity of our society, ... There is still a perception abroad that in Northern Ireland, if one is not a Protestant or a Roman Catholic, one is outside the norm. Unfortunately, this programme proposes nothing that will change that perception at all.

I support the amendment.” (Plenary Report 6.3.2000)

Bell pitää hallitusohjelmaa selkeänä edistysaskeleena ja suuntana kohti parempaa. Samalla hän tosin kritisoi hallitusohjelmaa samoista puutteista kuin muutkin. Hän myös ottaa esille ihmiset, jotka eivät kuulu kumpaankaan hallitsevaan yhteisöön ja jäävät Bellin mukaan vaille huomiota hallitusohjelmassa. Vetoaminen tähän ihmisjoukkoon nousi esille myös aikaisemmissa Allianssin puheenvuoroissa (ks. David Fordin puheenvuoro). Tässä puheenvuorossa näkyy hyvin Allianssin pelivaran avausyritys ja kuinka he argumentoinnillaan pyrkivät perustelemaan ja vahvistamaan tätä pelivaran avausta. Bell argumentoi, että kahden blokin varaan rakennettu yhteiskunta on kestävämmällä pohjalla, eikä tuo ratkaisua niiden välillä olevaan konfliktiin. Heidän esitystään monikulttuurisesta ja

poliittisesti moninapaisesta, kaikki poliittiset viiteryhmät tasapuolisesti huomioivasta, Pohjois-Irlannista Bell pitää välttämättömänä alueen kehitykselle ja nykytilannetta sitä vastoin kestävämmänä.

Debatin kannalta mielenkiintoista on myös DUP:n Jim Shannonin puheenvuoro, jonka hän aloittaa ulsterin skotin kielellä. (Plenary Report 6.3.2000, Shannon). Ensinnäkin tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka myös muut kuin Sinn Féinin edustajille muuta kieltä kuin englantia voi olla toimiva retorinen työkalu. Toiseksi se osoittaa kielen olevan varsinkin Pohjois-Irlannissa voimakkaasti identifioiva retorinen tekijä, myös unionistien keskuudessa.

David Ford, Allianssin puheenjohtaja, käyttää puolueellensa suodun pidennetyin lopetuspuheenvuoron debatin lopussa. Puheenvuorossaan hän muun muassa vastaa edustaja McCartneyn väitteisiin siitä, että Allianssi tukee hallitusta oppositiosta käsin.

“This morning Mr McCartney and the Minister of Enterprise, Trade and Investment debated at length the role and structure of the programme. Mr McCartney said that the Alliance Party, the Women's Coalition and the PUP support the agreement and the Executive. The Women's Coalition and the PUP can speak for themselves, but I wish to make our position quite clear. As Mr Close said, we endorse the Good Friday Agreement and we support it. It is not perfect, and there are many threads of petty sectarianism that we do not like. However, it is a massive step forward towards the kind of society that we want.

Nevertheless, support for the agreement does not constitute support for the Executive. Mr McCartney would have us believe that the only possible kind of opposition is a strident attempt to tear down the institutions of the agreement and to oppose everything that they stand for. The Alliance Party's aim is to provide constructive opposition. It will support the agreement but it will also represent the views of those who are neither Unionist nor Nationalist, ... The Alliance Party will seek to promote an inclusive society.” (Plenary Report 6.3.2000)

Ford tekee selkeän eron Pitkänperjantain sopimuksen ja hallituksen tukemisen välillä. Näin hän luo pesäeron DUP:hen, joka myös vastustaa hallitusohjelmaa mutta aivan eri syistä ja eri päämäärät mielessään. Ford argumentoi Allianssin harjoittavan rakentavaa oppositiopolitiikkaa. Puheensa lopuksi Ford sanoo, että Pitkänperjantain sopimus ja hallitusohjelma eivät ole sama asia. Hänen mukaansa hallitusohjelma ei siis toteuta sopimusta ja sen henkeä tarpeeksi konkreettisesti. (Plenary report 6.3.2000, Ford). Tällä

tavoin Ford torjuu McCartneyn argumentin Allianssin muka kuulumisesta todellisuudessa hallitukseen oppositiosta käsin muutamien perusfaktojen kautta. Hamiltonin (1808, 17) mukaan faktat tulee erottaa mielipiteestä. Tässä tapauksessa Ford tuo esiin faktat, että Pitkänperjantain sopimuksen kannattaminen ei tee Allianssista hallituksen politiikan ja hallitusohjelman kannattajaa, vaan oppositiosta käsin se pyrkii vaikuttamaan hallituksen politiikkaan. Näkökulmasta riippuen Allianssin voisi ajatella olevan jopa samassa hallitusrintamassa ja DUP:n oppositiossa, mutta Pohjois-Irlannin monisyinen ja erikoislaatuinen poliittinen elämä ei kaikissa tapauksissa noudata tätä parlamentaarista perusjakoa. Ford tekee argumentoinnissaan selväksi, että McCartneyn näkemys Allianssista hallituspuolueena on nimenomaan mielipide eikä tosiasioihin perustuva fakta.

Hänen jälkeensä viimeisen puheenvuoron pitää hallituksen edustajana apuministeri (junior minister) Nesbitt, sillä kumpikaan ensimmäisistä ministereistä ei ole paikalla pitämässä hallituksen puheenvuoroa. Nesbitt pyrkii vastaamaan parlamentissa esitettyyn kritiikkiin hallitusohjelmaa kohtaan. Erityisesti hän kiinnittää huomiota Allianssin muutosesitykseen ja sen sisältämään kritiikkiin.

“Let me move to the amendment that was proposed yesterday by the Alliance Party. It "declines to approve". That is a lovely way of saying "No". The Alliance Party, of course, does not like to say "No", but by declining to approve, it is saying "No" to this motion. Why? Because

"it does not properly address the deep divisions and inequalities in this society".

Mr Neeson, in making his proposition yesterday, said that there has never been a greater need for reconciliation. I agree entirely with that....

...I had some sympathy with Mr McGrady when he said that the Alliance Party has been slightly opportunistic. I recognise and share his concerns to make progress - I genuinely do. However, it is naïve to think that we can make that progress some very quick fix by producing a document.

A central element of the Programme for Government deals with equality, investing in education and skills, securing a competitive economy, and ensuring better health. Those will represent the core components of tackling division.” (Plenary Report 6.3.2000)

Nesbitt piikittelee Allianssia heidän sanavalinnoistaan ja kuinka he sanovat ei sanomatta kuitenkaan suoraan ei. Tästä saa helposti kuvan siitä, että oppositiossa oleva Allianssi istuu

ajoittain niin sanotusti kahdella tuolilla samanaikaisesti. Kuten aikaisemmin tässä luvussa on tullut moneen otteeseen esille, Pohjois-Irlannin parlamentti jakautuu monella muullakin tavalla kuin perinteisen hallitus-oppositio jakolinjan mukaan. Tämä ilmiö näkyy selkeästi myös Allianssin retoriikassa heidän puheenvuoroissaan. Nationalisti vs. unionisti -jaon ulkopuolelle jättäytyminen sekä Pitkänperjantain sopimuksen kannattajiin kuulumisen rajoittaa ko. puolueen liikkumavaraa selkeästi myös parlamentissa.

Nesbittin argumentoinnissa näkyy selvästi sama hallituksen edustajien aikaisemminkin toistama rakenne. Allianssin politisoimaa tasa-arvon, pluralismin ja inklusiivisuuden puutetta hallitusohjelmassa hallitus pyrkii depolitisoimaan argumentoimalla näiden asioiden sisältyvän jo riittävässä määrin ja olosuhteisiin nähden hyvin hallitusohjelmassa. Hallitus pyrkii osoittamaan Allianssin politisoinnin turhaksi ja “veneeseen keikuttamisen” joissain edellä mainituissa puheenvuoroissa (ks. Trimblen puheenvuoro 6.3.2000 debatin alussa) jopa vahingolliseksi rauhanprosessin kehityksen kannalta. Tällaisessa retoriikassa on havaittavissa myös Hirschmanin futility ja jeopardy -tyylistä argumentointia. Varsinkin rauhanprosessin kehityksen vaarantamisen ja Allianssin esityksen turhuuden korostamisen osalla Nesbittin argumentaatiossa.

Nesbittin puheenvuoron jälkeen äänestetään ensin Allianssin muutosesityksestä, jota kannattavat vain heidän viisi edustajaansa. Näin ollen muutosesitys ei mene läpi ja hallitusohjelmasta äänestetään tämän jälkeen hallituksen esityksestä. Hallitusohjelma saa parlamentin enemmistön taakseen ja se hyväksytään ja astuu voimaan. (Plenary Report 6.3.2000)

4.4 Allianssin pelivaran luominen ja argumentointi sen puolesta ja sitä vastaan

Edellä käsitellyissä hallitusohjelmadebateissa Pohjois-Irlannin poliittinen asetelma vuonna 2000, juuri Pitkänperjantain sopimuksen ja vastamuodostetun Stormontin jälkeen, käy hyvin ilmi. Melkein kaikki poliittiset puolueet ovat mukautuneet nationalisti-unionisti -kahtiajaon määrittelemään poliittiseen järjestykseen Stormontissa, poikkeuksena Allianssi ja NIWC. Hallitusohjelman hyväksymisesityksen muutosesitys on hyvä esimerkki

Allianssin tavasta politisoida kahden yhteisön välinen, Pitkänperjantain sopimuksesta asti, institutionalisoitu blokkijako.

Pelivaraa Allianssi pyrki luomaan näissä täysistunnoissa argumentoimalla poliittisesti inklusiivisen, tasa-arvoisen ja moninaisen Pohjois-Irlannin puolesta, vallitsevaa kahden blokin varaan rakennettuja poliittisia instituutioita vastaan. Varsin odotetusti muut puolueet argumentoivat, varsinkin hallituksessa olevat, Allianssin pelivaran avauksia vastaan pyrkimällä puheenvuoroissaan suostuttelemaan ja vakuuttamaan parlamentin hallitusohjelman taakse. Puheenvuorojen argumentointia analysoidessani pääasiallisesti käyttämäni Hamiltonin parlamenttipuheiden maksiimit osoittivat Stormontissa käydyin hallitusohjelmadebatin noudattavan hyvin pitkälle parlamentaarista puolesta ja vastaan käytävän väittelyn kaavaa, jossa vastapuolta pyritään eri argumentein suostuttelemaan ja vakuuttamaan puolelleen. Hamiltonin maksiimien kautta pyrin tunnistamaan eri argumenttien rakenteita, eli tapoja vakuuttaa muut Allianssin pelivaran avauksen taakse ja kuinka muiden puolueiden edustajat argumentoivat tätä vastaan.

Debattianalyysini perusteella on selkeästi havaittavissa, että hallitusohjelman puolesta ja vastaan debatoidaan Stormontissa monista eri näkökulmista argumentoiden. Argumenttien rakenteet ovat vieläpä hyvin monisyisiä ja käyttävät hyväkseen monia eri tulkintoja ja tulokulmia käsiteltävästä hallitusohjelmasta. Argumentoinnin selkeät yhtäläisyydet Hamiltonin maksiimien kanssa osoittavat selvästi sen, että myös Stormontissa käsitteiden ja esitysten uudelleen revisioinnilla on suuri osuus myös Stormontissa ilmenevästä puolesta ja vastaan argumentoinnista sen täysistunnoissa. Kuten jo aikaisemmin tässä luvussa (luku 4.1) toin esille, on Hamiltonin Parliamentary Logick -teoksen ja sen sisältämien maksiimien johtoajatukseksi nimenomaan asiakokonaisuuksien ja niiden sisältämien käsitteiden uudelleen tulkinta toisesta näkökulmasta, jonka voi tarpeen tullen kääntää jopa vastakkaiseksi ("Run a Vice into a virtue and vice versa") (Hamilton 1808, 5) debatin aikana.

Allianssin pyrkimykset pelivaran avaukseen kävivät debateissa hyvin esille juuri heidän argumentaatioissaan esiintyneiden käsitteiden ja asiakokonaisuuksien revision muodossa. Inklusiivisuus, tasa-arvo ja pluralismi olivat selkeästi heidän argumentaationsa keskeisiä käsitteitä. Pohjois-Irlannin kahden blokin vallitsevaa politiikkakäsitystä pyrittiin Allianssin puheenvuoroissa aktiivisesti revisoimaan ja näyttämään, että kyseinen polity koostuu

muistakin kuin unionisteista ja nationalisteista ja myös nämä poliittiset viiteryhmät tulisi tasapuolisesti tunnustaa Stormontissa. Sitä vastoin unionistiset ja nationalistiset hallituspuolueet vastasivat tähän pelivaran avaukseen pyrkien vasta-argumenteillaan tekemään tyhjäksi Allianssin pelivaran avausyritykset. Argumenttien rakenne noudatti samaa Hamiltonin maksimeissakin keskeisenä ilmenevää käsitteiden ja debatin esityksen revisointia eri näkökulmien kautta. Hankalia ja kiusallisia argumentteja pyrittiin väistelemään ja vasta-argumenteissa pyrittiin eri näkökulmien kautta osoittamaan Allianssin pelivaran avaukset turhiksi tai jopa vaaraksi sen hetkisellem poliittiselle järjestykselle.

Toisena analyysini työkaluna käyttämäni Albert Hirschmanin (1991) perversity, futility ja jeopardy -retoriikan teoria ei niinkään keskittynyt argumentaation rakenteisiin sinänsä, vaan pyrin sen kautta paljastamaan lähinnä retorisia jakolinjoja eri puolueiden sekä hallituksen ja opposition välillä. Analyysini perusteella oli merkille pantavaa se, että hallitusohjelmaa puolustavat puheenvuorot noudattivat hyvin pitkälle futility ja jeopardy -retoriikan rakenteita. Allianssi muutosesitystään ja blokkijärjestelmää politisoidessaan käytti retoriikassaan näiden vastinpareja eli ”välitön vaara” (imminent danger) ja ”historia on puolellamme” rakenteita, jotka vastaavat Hirschmanin teoriassa niin sanottuja progressiivista narratiivia. Poikkeuksen hallitus-oppositio välisen retorisen kahtiajaon välillä teki kuitenkin DUP, varsin odotetusti tosin. Sen argumentointi noudatti pitkälti Hirschmanin taantumuksellisen retoriikan perversity-rakennetta, heidän argumentoidessaan koko poliittisen järjestelmän olevan rakenteeltaan tuhoon tuomittu, demokratian vastainen ja aiheuttaen vain negatiivisia tuloksia alueen poliittiselle vakaudelle ja tulevaisuudelle.

5. LOPPUPÄÄTELMÄT

Tämän tutkimuksen kohteena ollut pohjoisirlantilainen Allianssi-puolue osoittautui varsin mielenkiintoiseksi tutkimuskohteeksi. Kuten jo tämän tutkielman johdannosta asti on käynyt ilmi, on Allianssin asema Pohjois-Irlannin ja koko Brittein saarten kontekstista katsottuna melko ainutlaatuinen. Tämän erikoislaatuisuuden taustatekijöinä ovat luvussa 2 avaamani kyseisen alueen historiallinen konteksti, mistä alueen poliittinen nykytilanne on selkeästi johdettavissa. Toiseksi poliittisena ratkaisuna alueen konfliktiin luotu Pitkänperjantain sopimus ja sen myötä syntynyt uusi Pohjois-Irlannin parlamentti (tutkielmassani olen käyttänyt nimitystä Stormont), on luonut kahden hallitsevan poliittisen blokin välisen konsensus-perusteisen parlamentin.

Luvussa kolme toin esiin tämän parlamentin erikoislaatuisen rakenteen ja peilasin sen eroja niin sanottuun normaaliparlamentarismiin. Stormontin institutionalisoitu blokkijako kaksinkertaisine painotettuine äänestyksineen ei selkeästi kuulu parlamentarismiin määritelmään, koska se rikkoo edustajien tasa-arvon periaatetta voimakkaasti. John Stuart Mill (1862, 145) määrittelee selvästi tasa-arvon demokratian yhdeksi perusarvoista, jonka tulee siinä täydellisesti toteutua. Kansalaisten tulee olla tasapuolisesti edustettuina, mikä edellyttää myös edustajien täydellistä tasa-arvoa parlamentin käyttäessä sille suotua valtaa. Kuten luvussa kolme käy ilmi, tämä ei Stormontissa toteudu.

Varsinainen analyysini hallitusohjelmasta käytyjen debattien puheenvuoroista tuo esille tämän epätäydellisen tasa-arvon toteutumisen Stormontissa. Allianssin puheenvuorot ja muutosesitys hallitusohjelman esitykseen politisoi selvästi vallitsevan poliittisen epäsuhdan alueen poliittisessa päätöksenteossa. Puheenvuorojen argumentoinnin rakenteiden ja tyylien tarkastelu paljasti paljon eri puolueiden näkemyksistä liittyen parlamentin työjärjestyksessä vallitsevaan epätasa-arvoon. Debattien puheenvuorojen perusteella yleisesti voi sanoa, että parlamentin puhekulttuuri vastaa kuitenkin omalaatuisesta rakenteestaan huolimatta parlamentaarista puhetapaa.

Tarkemmin analyysin tuloksia eriteltäessä nousee esiin muutama seikka. Analyysissäni käyttämät Hamiltonin maksiimit ja Hirschmanin taantumuksellisen retoriikan teoria paljastivat kaiken kaikkiaan hyvin argumentoinnin eri keinoja ja rakenteita eri puolueiden välillä hallitusohjelmadebatissa. Tutkimukseni pääkohde eli Allianssin pelivaran avaukset

kaksinapaista blokkijärjestystä vastaan olivat hyvin esillä. Allianssin edustajat pyrkivät puheenvuoroissaan argumentoimaan omasta blokkiajon ulkopuolisesta näkökulmastaan vallitsevaa poliittista rakennetta vastaan. Argumentaatiota tuettiin muun muassa tasa-arvon, moninaisuuden ja inklusiivisuuden kautta, perustellen muun muassa tasa-arvoisen päätöksenteon olevan kaikkien Pohjois-Irlannin asukkaiden oikeus, ei vain nationalistien ja unionistien. Hallitusohjelmadebateissa Allianssi pääsi tämän vallitsevasta asiantilasta eroavan näkökulmansa kanssa hyvin esille ja hallituspuolueet joutuivat näin ollen myös argumentoimaan Allianssin muutosesitystä vastaan.

Allianssin pelivaran luomista tukeneet argumentit olivat rakenteeltaan kovin samanlaisia kuin Hamiltonin maksiimeissa esiintyy. Argumentit rakentuivat pitkälti näiden maksiimien mukaisesti, mistä voi tehdä ainakin sen johtopäätöksen, että Hamiltonin yli kaskisataa vuotta sitten laatimat maksiimit eivät ole ainakaan parlamenttipuheenvuorojen argumentointia tarkasteltaessa menettäneet relevanttiuttaan. Tästä voi jatkaa vielä päätelmään, että Stormontissa debattien eri osapuolet myös väittelevät aidosti parlamentaariseen tapaan, käyttäen argumentoinnissaan eri asioiden painotuksia ja käsitteiden tulkintoja niin kuin se heidän agendalleen on edullista. Kuten jo luvussa 4.1.toin esille, oli Hamiltonin Parliamentary Logick -teoksen nimenomaisena johtoajatuksena käsitteiden ja asiakokonaisuuksien revisio eri näkökulmien osalta. Vaikka Stormont ei näin ollen sovi täydellisesti parlamentarismiin muottiin edustajien ilmeisen epätasa-arvoisen päätöksentekoaikojen perusteella, vastaa sen puhekulttuuri ainakin selvästi puolesta ja vastaan debatoinnin tyyliä, sillä edustajat aidosti reagoivat toistensa argumentteihin ja pyrkivät vasta-argumentein edistämään omaa agendaansa heikentämällä vastustajiensa argumenttien uskottavuutta.

Allianssin argumentteja ehkä jopa mielenkiintoisemmaksi osoittautui kohdaltani kuitenkin heitä kohtaan asetettujen vasta-argumenttien rakenne ja sisältö. Hallitus pyrki hallitusohjelmaa puolustaessaan käyttämään systemaattisesti argumentaatiota, jonka mukaan Allianssin muutosesityksessä väitetyt epäkohdat on jo otettu hallitusohjelmassa huomioon. Lisäksi Allianssin argumentteja pyrittiin niin ikään välttämään ja vähättelemään ja todelliseen blokkivetoiseen järjestelmän synnyttämää kahtiajakoa ei juurikaan kommentoitu. Vasta-argumenteissa ilmeni kuitenkin myös selvästi Hamiltonin maksiimien mukaista käsitteiden kuten tasa-arvon uudelleen tulkintaa esimerkiksi Ian

Paisleyn puheenvuorossa, jossa hän kohdisti peruskoulutuksen määrärahojen epäsuhtaan protestanttisten, katolisten ja integroitujen koulujen kesken. Tämä oli myös hyvä esimerkki tavasta siirtää debatin fokus itselle edulliseen tulokulmaan.

Analyysini toisena metodologisena työkaluna käyttämäni Albert Hirschmanin taantumuksellisen retoriikan teoria ja niiden progressiiviset vastinparit antoivat myös osaltaan tuloksia, koskien debattien argumentoinnin rakenteiden eroavaisuuksista ja jakolinjoista puolueiden kesken. Kuten edellisessä luvussa toin esille, oli hallituspuolueiden puheenvuorojen vasta-argumenteissa havaittavissa futility ja jeopardy -retoriikan rakenteita Allianssin argumentteja vastaan. Allianssi sitä vastoin käytti selvästi näiden imminent danger ja historia on puolellamme -argumentteja. DUP:n argumentointi oli monessa suhteessa perversio-retoriikan mukaista, heidän monesti hyökätessään odotetusti koko poliittisen järjestelmän rakennetta (ja Sinn Féinin siinä mukana oloa) vastaan.

Kuitenkaan tästä ei voida vetää yksiselitteisiä johtopäätöksiä sen osalta, että olisivatko Allianssi progressiivisen politiikan ja hallituspuolueet taantumuksellisen politiikan agentteja. Parlamenttien esitykset voivat vaihdella sisältönsä puolesta monesti ja esimerkiksi Allianssille voisi olla jonkin toisen esityksen pohjalta edullista käyttää retoriikassaan esimerkiksi perversio-rakenteista argumentaatiota. Kuitenkin Hirschmanin teoriasta voidaan vetää näihin käytyihin debatteihin selkeitä jakoviivoja hallituksen esityksen ja Allianssin muutosesityksen vastustajiin ja puolustajiin. Allianssi selkeästi ajaa näissä debateissa radikaalimpaa muutosta eteenpäin, kun taas hallitus pyrkii pitämään status quon yllä ja DUP ajaa koko polityn rakenteen ajamista takaisin Pitkänperjantain sopimusta edeltävään tilaan.

Käsiteltäessä tämän pro gradu -tutkielman varsinaista tutkimuskysymystä eli, *kuinka Allianssi valitsemisensä täysistuntojen debateissa pyrkii luomaan poliittista pelivaraa politisoimalla vallitsevan epätasa-arvoisen Stormontin päätöksentekoproseduurin*, voidaan tämän tutkimuksen pohjalta antaa sille vastaus. Allianssi käyttää parlamentin täysistunnoissa Hamiltonin maksiimien mukaisesti sen agendalle sopivien käsitteiden uudelleen tulkintaa ajaessaan poliittista agendaansa eteenpäin käsitellyissä debateissa näkökulmien vaihdon ja asiakokonaisuuksien painotuksen kautta.

Tämä parlamentaariseen toimintaympäristölle tyypillinen argumentaation kautta ilmenevä vaikuttamisen keino on siis keskeistä Allianssin pelivaran avauksissa heidän politisoidessaan koko polityn epätasa-arvoista rakennetta. Ymmärrettävästi hallitusohjelmadebateissa esiin tullut pelivaran avaus ei pystynyt vakuuttamaan muita puolueita Allianssin agendalle, sillä suurelle enemmistölle parlamentissa sen hetkisen poliittisen tilanteen ylläpito maksimoi heidän poliittisen painoarvonsa parlamentissa, toisin kuin Allianssilla, jonka poliittinen painoarvo jää muita selvästi vähäisemmäksi Stormontin päätöksenteossa. Kaikesta huolimatta Stormont toimii parlamentaarisen poliittisen toimintakenttänä, jossa on mahdollista suorittaa tämän kaltaisia pelivaran avauksia, joihin muut puolueet joutuvat proseduurin asettamien raamien ohjaamina reagoimaan vasta-argumentein, ottaen samalla huomioon myös parlamentin ulkopuolisen suuren yleisön, koska Stormontin täysistunnot ovat myös julkisia.

Kaiken kaikkiaan tämä tutkielma on ollut minulle hyvin valaiseva ja opettava matka parlamentaarisen päätöksenteon ja siinä vallitsevan retorisen tyyliuunnan maailmaan. Stormont kaikista konsensushakuisuudestaan huolimatta ei ole vailla väittelyä ja poliittisten agendojen yhteentörmäyksiä. Pienemmilläkin Allianssin tapaisilla epätasa-arvoisessa asemassa olevilla poliittisilla puolueilla on tilaa pelivaran luomiseen ja oman agendansa linjan mukaisesti mahdollisuus politisoida parlamentissa käsiteltäviä esityksiä tuoden esiin uusia näkökulmia ja ajattelutapoja. Stormontin proseduurin suo tämän tilan myös pienemmille poliittisille viiteryhmille mahdollisuuden politisoida esityksin, vastaesityksin sekä debatin kautta heidän agendalleen sopivista näkökulmista ja tulkinnoista käsin. Tässä mielessä Stormont toimii tutkimusaineistoni analyysin perusteella kuin oikea monipuolueparlamentarismi, pois lukien edustajien äänestyksissä ilmenevän selvän epätasa-arvon.

Mielestäni valtio-opin ja miksei muidenkin yhteiskuntatieteiden osalta voitaisiin jatkaa Allianssin tai ylipäänsä Stormontin tutkimista. Kyseisen alueen politiikasta on entuudestaan tehty roppakaupalla tutkimusta varsinkin unionistien ja nationalistien välisen konfliktin osalta. Konfliktitutkimuksen sijaan olisi mielenkiintoista, jos Stormontista sen nykyisessä muodossaan tehtäisiin kattavaa parlamenttitutkimusta juuri sen erikoislaatuisen proseduurinkin vuoksi. Sonia Alonson (2002) suorittamassa tutkimuksessa käy ilmi Katalonian vähemmistöpuolueiden vähittäinen assimiloituminen ja itsenäisyyssaatteiden

lieventyminen vapaassa parlamentaarisessa ympäristössä, heidän kilpaillessaan muiden puolueiden kanssa äänimäärän maksimoimiseksi. Samanlaisen tutkimuksen suorittamisesta Pohjois-Irlannin osalta olisi mielestäni varsin mielenkiintoista

Jos parlamentin rakenne ja työjärjestys muutettaisiin vastaamaan täysin enemmistöparlamentarismia ja edustajien tasa-arvoa vastaavaa, johtaisiko se lopulta koko alueen konfliktin ratkaisuun, kulttuuri-identiteettiperusteisten puolueiden ollessa pakotettuja tällöin maksimoimaan mahdollinen äänestäjäkuntansa ja näin ollen lieventämään myös poliittista agendaansa mahdollisimman suuren vaikutusvallan saamiseksi? Tämä menee jo paljon yli tutkielmani aiheen ja fokuksen, joka onkin vain pintaraapaisu alueen poliittisuuden eri ilmentymien tutkimuksessa. Näkisin kuitenkin mielelläni edellä mainittua tutkimusta tulevaisuudessa. Olisiko parlamentarismissa juuri ratkaisu koko Pohjois-Irlannin konfliktiin? Juuri dissensusukseen perustuva poliittinen instituutio tuntuisi ainakin kovin sopivalta ratkaisulta tässä mielessä, jos sille vain löytyisi tarpeeksi poliittista uskallusta ja tahtoa. Allianssin agenda on ainakin tämän tutkimuksen perusteella kovasti tämän linjan mukainen. Pohjois-Irlannin politiikassa se on kuitenkin vielä tänäkin päivänä varsin marginaalinen. Ehkäpä tulevaisuudessa suunnanmuutos kahden poliittisen viiteryhmän hegemoniasta kohti poliittisesti monisävyistä Pohjois-irlantia vielä koittaa.

Lähteet

Parlamenttiaineistot:

- Plenary report 1.7.1998,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/980701.htm>, vierailtu 1.11.2014.
- Plenary report 14.9.1998,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/980914.htm>, vierailtu 3.11.1998.
- Plenary report 8.3.1999,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/990308b.htm>, vierailtu 9.11.2014.
- Plenary report 9.3.1999,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/990309.htm>, vierailtu 11.10.2014.
- Plenary report 13.11.2000,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/001113.htm>, vierailtu 15.4.2014.
- Plenary report 5.3.2001,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/010305g.htm#7>, vierailtu 15.4.2014.
- Plenary report 6.3.2001,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/010306.htm>, vierailtu 15.4.2014.
- Plenary report 2.11.2001,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/011102.htm>, vierailtu 2.8.2015.
- Plenary report 5.11.2001,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/011105.htm>_vierailtu 2.8.2015.
- Plenary report 6.11.2001,
<http://archive.niassembly.gov.uk/record/reports/011106.htm>_vierailtu 2.8.2015.
- Standing orders, Northern Ireland assembly,
<http://archive.niassembly.gov.uk/sopdf/pdf/So14.pdf>, vierailtu 10.11.2014.
- Committee on procedures report 1.3.1999
<http://archive.niassembly.gov.uk/reports/nnia9.htm>, vierailtu 10.11.2014.

Kirjallisuus- ja muut lähteet:

- Alliance party. 2011.
<http://allianceparty.org/document/manifesto/assembly-manifesto-2011#document>
Vierailtu 2.8.2015.
- Alonso S., J. Keane & W. Merkel (toim.) 2012. *The Future of Representative Democracy*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
- Ankersmit, F. R. 2002. *Political Representation*. Stanford Calif.: Stanford University Press. Cultural memory in the present. ISSN.
- Bagehot, W. 1904. *The English constitution*. (12th th. ed. edition) London: Kegan Paul. The paternoster library; ISSN vol. 3.
- Bardon, J. 1994. *A history of Ulster /*. (Repr. with corr. edition) Belfast: Blackstaff.
- BBC Northern Ireland 8.12.2012,
<http://www.bbc.co.uk/news/uk-northern-ireland-20651163>, vierailtu 23.11.2013.
- Belfast Agreement,
<http://cain.ulst.ac.uk/events/peace/docs/agreement.htm>, vierailtu 10.11.2014.
- Björk, A. 2006. *An attempt to seize the political occasion: a study dealing with time in the Northern Ireland Women's Coalition*. Jyväskylä: Pro gradu -työ: Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, valtio-oppi.
- Darby, J. 2003 *Northern Ireland: The background to the Peace Process*.
<http://cain.ulst.ac.uk/events/peace/darby03.htm>, vierailtu 11.6.2015.
- Bew, P. 2007. *Ireland: the politics of enmity 1789–2006*. Oxford: Oxford University Press.
- Evans, J. A. J. 2003. The Future of the 'Radical Centre' in Northern Ireland after the Good Friday Agreement. *Political Studies* 51 (1), 26–50.
- GFA: Good Friday Agreement,
<http://cain.ulst.ac.uk/events/peace/docs/agreement.htm>, vierailtu 10.7.2015.

- Hamilton W.G, 1808 Parliamentary logick: to which are subjoined two speeches, delivered in the House of Commons of Ireland, and other pieces, Printed by C. and R. Baldwin, for T. Payne, 1808, Goole books, <http://books.google.fi/books?id=iwVPAAAAMAAJ&num=19&hl=fi>, vierailtu 6.11.2014.
- Hirschman, A. O 1991. The Rhetoric of Reaction: Perversity, Futility, Jeopardy. Belknap Press of Harvard University Press. Cambridge.
- Knox, C. & Quirk, P. 2000. Peace Building in Northern Ireland, Israel and South Africa: Transition, Transformation and Reconciliation. Gordonsville, VA, USA: Palgrave Macmillan.
- Madden, F.J.M. 2007. The History of Ireland. Hodder Education, London, UK.
- Marchart, O. 2007. Post-foundational political thought: political difference in Nancy, Lefort, Badiou and Laclau / Oliver Marchart. Edinburgh: Edinburgh University Press, cop.
- McCall, C. 1999. Identity in Northern Ireland: Communities, Politics & Change. New York, NY, USA: Palgrave Macmillan.
- McEvoy, J. 2008. Politics of Northern Ireland. Edinburgh, GBR: Edinburgh University Press.
- McGrattan, C. 2010. Northern Ireland 1968–2008: The Politics of Entrenchment. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ID: 343277; Accession Number: 343277. Publication Type: eBook. Language: English.
- Mill, J.S. 1862. Considerations on Representative Government. Harper & Brothers Publishers. Franklin Square. New York.
- Mitchell, T. G. 2000. Native vs. Settler: Ethnic Conflict in Israel/Palestine, Northern Ireland & South Africa. Westport, CT, USA: Greenwood.
- Mitchell, T. G. 2002. Indispensable Traitors: Liberal Parties in Settler Conflicts. Westport, CT, USA: Greenwood Press.

- Ni Direct, The office of the First -and the deputy first minister, <http://www.ofmndfmi.gov.uk/index/about-ofmndfm/ministers.htm>, vierailtu 10.11.2014.
- Northern Ireland Act, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/47/contents>, vierailtu 7.11.2014.
- Northern Ireland Elections, <http://www.ark.ac.uk/elections/>, vierailtu 6.8.2015.
- Northern Ireland Political Parties. International Debates 1, no. 9 (December 2003): 265. Academic Search Elite, EBSCOhost (accessed November 23, 2013).
- Nousiainen, J. 1998. Suomen poliittinen järjestelmä. (10. uud. p. edition) Porvoo; Helsinki, Juva: WSOY.
- Palonen K & Summa H (toim). 1996, Pelkkää retoriikkaa. Tampere: Vastapaino.
- Palonen K. 2008, Speaking pro et contra. The rhetorical intelligibility of parliamentary politics and the political intelligibility of parliamentary politics, kirjassa Soininen, S. & Turkka, T. 2008. The parliamentary style of politics. Helsinki: Finnish Political Science Association. Books from the Finnish Political Science Association, ISSN 0785–1928.
- Palonen, K. 2012. Parlamentarismi retorisenä politiikkana. Tampere: Vastapaino. Osa artikkeleista julkaistu aikaisemmin Politiikka-lehdessä.
- Pekonen, K. 2011. Puhe eduskunnassa. Tampere: Vastapaino.
- Standing orders: July 2000 <http://archive.niassembly.gov.uk/sopdf/pdf/So9.pdf>, vierailtu 25.7.2015.
- Weber, M., Lassman, P. & Speirs, R. 1994. Political writings. Cambridge: Cambridge University Press. Cambridge texts in the history of political thought ISSN. Lisäpainokset: Repr. 2005.